

BANKACILIK
DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU

SAYI 22 | HAZİRAN 2011

3 AYLIK

ISSN 1307-0347

FİNANSAL PİYASALAR RAPORU

- Makro Finansal Çerçeve
- Finansal Sektördeki Gelişmeler
- Risk, Sermaye ve Kârlılık Değerlendirmesi

**BANKACILIK
DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU**

FİNANSAL PİYASALAR RAPORU HAZİRAN 2011 – SAYI 22

Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı

Bu Rapor, kamuoyunu bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Raporda yer alan bilgilere dayanarak alınacak kararların sonuçlarından BDDK sorumlu tutulamaz. Rapordan, kaynak gösterilmek suretiyle kısmen alıntı yapılabilir.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Adına

Sahibi: TEVFIK BİLGİN

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: FARUK DEMİR

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU

Atatürk Bulvarı No: 191 06680 Kavaklıdere Ankara-Türkiye

STRATEJİ GELİŞTİRME DAİRE BAŞKANLIĞI

Tel: (312) 455 65 29, Faks: (312) 424 08 74

İnternet Sitesi: www.bddk.org.tr , e-posta: fpr@bddk.org.tr

Bu yayın tüm içeriği ile BDDK internet sayfasında yer almaktadır.

BDDK AROKS Doküman Merkezinde 100 adet basılmıştır.

Basım Tarihi: 26 Ağustos 2011

ISSN (Basılı) : 1307-0347

ISSN (Online) : 1307-0355

AÇIKLAMA

- Temel amaçlarından biri **finansal piyasalarda güven ve istikrarı sağlamak** olan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, finansal sektörde yaşanan önemli gelişmelere, bankalar ve finansal holding şirketleri ile finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketlerinin performanslarına dair değerlendirmeleri içeren bu süreli **Raporu**, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 97 nci maddesinin 3 üncü fıkrasına göre; yayımlamaktadır.
- **Finansal Piyasalar Raporunun** bu sayısı üç bölümden oluşmaktadır. Makro finansal çerçeve bölümünde, küresel ve ulusal ekonomik gelişmelere, finansal sektördeki gelişmeler bölümünde, para ve sermaye piyasalarındaki gelişmelere ve bankalar ile finansal kiralama, faktoring, tüketici finansman kuruluşlarının ve varlık yönetim şirketlerinin sektör bazında performans analizine, son bölümde ise bankaların risklilik düzeyine, sermaye yeterliliğine ve kârlılık analizine dair değerlendirmeler ile senaryo analizlerine yer verilmektedir.
- **Finansal Piyasalar Raporunda** yer alan bankalara ilişkin veriler aksi belirtilmedikçe, bankaların yurt içi şubelerinin yanı sıra yurt dışı şubelerini de kapsamakta olup toplulaştırılarak sunulmaktadır.
- BDDK, bu **Raporda** sunulan tablo ve grafiklerde yer alan verilerin kalitesini ve doğruluğunu sağlamak amacıyla gerekli önlemleri almaktadır. Bununla birlikte Kurum, bu yayın aracılığıyla sunulan verilerin kesin, doğru, tam olduğu konusunda her hangi bir taahhütte bulunmamakta ve söz konusu bilgilerden dolayı her hangi bir yasal yükümlülük kabul etmemektedir.
- **Finansal Piyasalar Raporunun** herhangi bir sayısında yer alan dönemsel bir bilgi, takip eden sayılarda çeşitli sebeplerle meydana gelecek güncellemeler sonucunda değişikliğe uğrayabilir.
- **Rapor**, BDDK Veritabanından 19 Ağustos 2011 tarihi itibarıyla alınmış olan verilere dayalı olarak hazırlanmıştır. Bu tarihten sonraki güncellemeler **Raporun** kapsamı dışındadır.

GENEL DEĞERLENDİRME

Küresel ekonominin üç sorunlu alanla karşı karşıya olduğu bir dönemden geçilmektedir. Birbirileri ile bağlantılı olan bu sorunlar; kamu borç stoku, büyüme ile istihdam sorunsalı ve sosyal istikrarsızlık ve sıkıntılar olarak görülmektedir. Nitekim gelişmiş ekonomilerdeki kamu borç stokuna bağlı güçlükler, büyüme performansının zayıflamasına neden olmuştur. Böylece küresel ekonomik toparlanma hız kaybetmiş ve yeniden bir durgunluk riski belirmiştir. Bu çerçevede IMF 2011 yılına ilişkin büyüme tahminleri, %4,4'ten %4,3'e revize edilmiştir. ABD ve Japonya ekonomisi büyüme performansı bakımından zayıf bir görüntü arz ederken, Avrupa Birliği ekonomilerinin kamu borç stoku ve kamu finansmanı sorunları daha da artmıştır. Bu durum küresel ölçekte finansal piyasaları olumsuz etkilemektedir. Ayrıca, bu dönemde ABD borç tavanına yönelik siyasal gerilim, Euro Alanında yaşanan sosyal sıkıntılar, piyasa güveninin belirgin bir biçimde bozulmasına yol açmıştır. Hanehalkı ve şirketler kesimi borçlanmasının da yüksek olduğu gelişmiş ekonomilerin gelir artışı sağlayamaması bu kesimlerin bilançolarını güçlendirmelerini zorlaştırmaktadır. Bu kapsamda küresel ekonomik aktivitenin yeniden bir durgunluk riskine maruz kaldığı ve piyasa güveninin zedelendiği mevcut konjonktürde, makroekonomik ve finansal istikrarı korumak amacıyla, tüm bu sorunlu alanları eşanlı olarak ele alan bir politika çerçevesinin küresel koordinasyonun güçlü olduğu bir biçimde uygulanması gerekmektedir. Küresel krizin ardından gelişmiş ekonomiler ile gelişmekte olan ekonomiler arasındaki ayrışma artmış olmakla birlikte, gelişmiş ekonomilerin küresel ekonomideki ağırlıkları ve yüksek bütünleşmeleri, yaşanan sıkıntıların kısa sürede küresel istikrarsızlıklara yol açması riskini yükseltmektedir.

2011 yılının ikinci çeyreği verileri ve açıklanan diğer iktisadi göstergeler, Türkiye'nin gelişmiş ekonomilerle olan pozitif ayrışmasının sürdüğünü göstermektedir. Euro Alanı'nın çevre ülkelerinde görülen borçlanma krizinin merkez ülkelere bulaşma olasılığının güçlendiği bir dönemde küresel bir durgunluk yaşanması ihtimali, Türkiye'nin ekonomisine yönelik yeni tedbirleri içeren bir yaklaşımın benimsenmesini gerektirmektedir. Nitekim zayıf seyreden dış talebin azalması ihtimaline karşı iç talep üzerindeki sınırlayıcı unsurların bu dönemde bir miktar gevşetilmesi yönünde yaklaşımlar sergilenmektedir. Küresel ortamda yeniden alevlenen risklere rağmen, Türkiye'nin borçlanma, maliye ve para politikaları muadil ekonomilere göre çok daha sağlam olup, söz konusu güçlüklerin yönetilebilir olduğu görülmektedir. Ayrıca kamunun yanı sıra, hane halkı ve şirketler kesiminin borçlanma durumu krizin merkezindeki ülkelere göre daha istikrarlıdır. Cari verilere göre, tüketici ve reel kesim endekslerinde yatay bir seyir izlenmekte, işgücü piyasasındaki ılımlı düzelme devam etmekte, öncü göstergeler ise 2011 yılının ikinci yarısında ekonominin daha ılımlı büyüyeceğine işaret etmektedir. TL'deki değer kaybı cari açık riskinin sınırlandırılmasına yardımcı olabilecektir. Cari açığa yönelik hâlihazırda alınmaya başlanan yapısal önlemlerin daha da fazla gündeme gelmesi muhtemeldir. Ayrıca, muhtemel bir küresel durgunluk riski karşısında, verginin tabana yayılarak vergi gelirlerini artırılması, kayıt dışı ekonomi ile daha etkin mücadele ve kamu harcamalarının verimli alanlarda kullanılması araçlarına daha fazla başvurulması yararlı olabilecektir.

Finansal sektörün toplam aktifleri 2011 yılının ikinci çeyreğinde de büyümesini devam ettirmiş; Haziran 2011 itibarıyla 1,48 trilyon TL olarak gerçekleşmiştir. Bankacılık sektörünün finansal sektörün toplam aktiflerindeki payı %76,2 olarak gerçekleşmiş ve bankacılık en büyük sektör olmayı sürdürmüştür. Finansal şartlar ve intibak sürecine uyum sağlayamama gibi nedenler dolayısıyla finansal kiralama şirketlerinin sayısında 2006 yılından beri yaşanan azalma devam etmiştir. Finansal sektöre erişim kanalları bankacılık sektörü ağırlıklı olarak büyümektedir. Bankacılık sektöründe yılsonuna göre 281 yeni şube açtığı görülmüştür. Şubeleşmeye paralel olarak istihdam edilen personel sayısı da 5.883 kişi artmıştır. Mudiler finansal sektörün en büyük müşteri kitlesi olmaya devam etmiştir. 2010 yılı sonuna göre Haziran 2011 itibarıyla hayat dışı poliçeler ve hayat poliçelerinde ciddi bir artış gerçekleşmiştir. Kredi müşteri sayısı yılsonuna göre 2.022 kişi artmıştır. Yatırım portföyleri incelendiğinde; yurt içi yerleşiklerin TL mevduatı, hisse senedi, yatırım fonları ve DİBS tercihlerinin arttığı görülmüştür. Altın fiyatlarındaki artış, kıymetli maden hesaplarının değerini ve bu hesaplara talebi artırmıştır. Sigorta prim üretiminin ilk altı aylık göstergelerine bakıldığında

2011 sonu itibarıyla önceki yıla göre artış gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Yatırım araçlarının üç aylık reel getirilerine bakıldığında borsa endeksi, dolar ve mevduatın yatırımcılarına kaybettirdiği buna karşın euro ve altın'ın ise, yatırımcılarına kazandırdığı görülmektedir.

Bankacılık sektörünün toplam aktifleri 2011 yılının ilk yarısı sonunda altı aylık dönem içinde %13,8, geçen yılın aynı dönemine göre %26,1 büyümüştür. Yıllık aktif büyümesinin %70'i kredilerdeki, %17'si ise bankalar, TCMB ve para piyasalarından alacaklar kalemindeki artıştan kaynaklanmıştır. Aktif kalemlerinin 6 aylık büyümeleri kredilerde %18, bankalar, TCMB ve para piyasalarından alacaklarda %64,3, nakit değerlerde %14,7 olmuştur. Kredilerdeki artışta yılın ikinci çeyreği itibarıyla ekonomik büyümenin devam etmesi ve faiz oranlarının talep açısından uygun seviyelerde olmasının etkili olduğu düşünülmektedir. BDDK tarafından Haziran ayının ortalarında krediler için ayrılan karşılıklara ve sermaye yeterliliğine ilişkin yönetmeliklerde değişiklik yapılmıştır. Değişikliklerle özellikle konut ve taşıt dışı tüketici kredilerinde yüksek büyüme yaşayan bankaların daha ihtiyatlı davranması ve kredi riskinin daha iyi yönetilmesi amaçlanmış olup düzenlemelerin etkilerinin yılın ikinci yarısında hissedilmesi beklenmektedir. Bankacılık sektöründe Haziran 2011 itibarıyla kredilerin toplam aktiflere oranı %54,1, menkul değerler portföyünün aktiflere oranı ise %24,4 olarak gerçekleşmiş olup 2002'den beri krediler için en yüksek, menkul değerler portföyü için ise en düşük oranları ifade etmektedir. Bankacılık sektörünün temel fonksiyonları bakımından krediler menkul değerler portföyünün paylarındaki görünüm olumlu bulunmaktadır. Haziran 2011 itibarıyla yıllık bazda bankacılık sektörünün ağırlıklı kaynağını oluşturan mevduat %16,8, bankalara borçlar kalemi %46,3 artmıştır. Mevduatın toplam kaynaklar içerisindeki payı 2002 yılından beri ilk kez %57,5'e düşmüştür. Repo işlemlerinden sağlanan fonlar yıllık olarak %89,6 oranlı yüksek bir artış göstermiştir. Bankaların zorunlu karşılıklardaki artış sonucu artan fon ihtiyaçlarını TCMB ile yapılan repo işlemlerinden sağladıkları fonlarla karşılamalarının söz konusu gelişmede etkili olduğu düşünülmektedir. İhraç edilen menkul kıymetler bilanço içindeki sınırlı payına rağmen çok hızlı büyümesiyle dikkat çekmektedir. Sektörün alternatif ve görece uzun vadeli fon kaynaklarının artması vade yapısı uyumsuzluğunu azaltıcı yönde etkide bulunmaktadır.

Tablo: Bankacılık Sektörü Sağlık Göstergeleri

(%)	2005	2006	2007	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11
Yasal Özkaynak/Risk Ağırlıklı Varlıklar	23,7	21,9	18,9	18	20,6	20	19,2	19,3	19,0	18,0	17,1
Birinci Kuşak Sermaye/Risk Ağırlıklı Varlıklar	24,3	21,3	18,3	17,2	18,6	18,1	17,5	17,5	17,0	16,4	15,6
Takipteki Alacaklar (Net)/Özkaynak	1,6	1,5	1,8	3,3	3,2	3,1	2,8	2,7	2,4	2,2	2,1
Takipteki Alacaklar/Brüt Krediler	4,7	3,7	3,5	3,7	5,3	4,9	4,4	4,3	3,7	3,2	2,9
Aktif Kârlılığı	2,7	3,2	3,3	2,5	3,3	3,9	3,6	3,2	3,0	2,8	2,5
Özkaynak Kârlılığı	20,4	27,1	26,6	20	26,4	31,3	28,6	25,2	22,3	20,9	19,2
Net Faiz Gelirleri (Faiz Marjı)/Brüt Gelir	60,5	60,4	61,0	64,7	67,1	63,8	62,0	61,1	61,5	55,4	56,7
Faiz Dışı Giderler/Brüt Gelir	49,2	46,2	44,9	47,6	38,1	37,3	39,9	42,4	43,4	43,2	46,0
Likit Varlıklar/Toplam Varlıklar			54,1	45,3	48,3	48,7	47,5	47,2	47,1	44,0	43,3
Likit Varlıklar/Kısa Vadeli Borçlar			93,7	75,2	80,1	80,3	75,8	75,8	77,3	74,8	71,0
Yabancı Para Açık Pozisyonu/Özkaynak	4,6	4,4	2,4	1,7	-0,3	-0,4	0,6	-1,5	0,1	0,3	1,4

Haziran 2011 itibarıyla finansal sağlık göstergelerinin seyri değerlendirildiğinde, sermaye yeterliliğinin güçlü bir görünüm arz ettiği, ancak kredilerde yılın ilk yarısında devam eden büyümenin SYR'deki düşmede etkili olduğu tespit edilmiştir. Sektörün aktif kalitesine ilişkin takipteki alacaklar için oluşturulan rasyolar, aktif kalitesinin yüksekliğine işaret etmektedir. Aktif kalitesindeki artışın devam etmesi beklenmektedir. Sektörün kârlılığında azalma yılın ikinci çeyreğinde de devam etmiştir. Likidite göstergelerinde azalma eğilimi sürmektedir. Kur riski yönetilebilir ve sınırlı düzeydeki görünümünü korumuştur.

Bankacılık dışı finansal kesimin toplam aktifleri, büyüme eğilimini 2011 yılının ikinci çeyreğinde de sürdürmüştür. Buna göre, varlık yönetimi şirketleri, tüketici finansman şirketleri, faktoring şirketleri ve finansal kiralama şirketlerinin toplam aktifleri, Haziran 2011'de geçen yılın aynı dönemine göre, sırasıyla %54,7, %53,9, %22,7 ve %19,7 oranında artmıştır. Finansal kiralama sektörü ile

factoring sektörünün bankacılık dışı kesim içindeki payı azalırken, varlık yönetimi şirketleri ve tüketici finansman şirketlerinin payı artmaktadır. Bankacılık dışı finansal kesimin kârlılığı incelendiğinde ise, tüm alt sektörler için şirketlerin net dönem kârında artış gözlemlenmektedir. Benzer şekilde, bankacılık dışı finansal kesimin tümünde, özkaynaklardaki artış eğilimi bu dönemde de devam etmektedir. 2011 yılının ilk yarısında sektörde zarar eden şirket sayısı irdelendiğinde, varlık yönetimi şirketlerinin 2010 yılından beri zarar etmediği, tüketici finansman şirketleri arasında zarar edenlerin sayısının 4'den 2'ye gerilediği görülmektedir. Ancak, bu dönemde finansal kiralama ve factoring sektöründe zarar eden şirket sayısı 1 adet artmıştır.

Tablo: Bankacılık Sektörünün Risk Değerlendirmesi

	Mart 2011	Haziran 2011	Gelecek Döneme İlişkin Beklentiler
Kredi Riski	Aşağı Yönlü	Aşağı Yönlü	Kredi kalitesindeki düzelmenin devam etmesi nedeniyle kredilerin takibe düşme hızının azalması
Piyasa Riski	Durağan	Durağan	Ticari portföydeki DİBS ile Eurobond ağırlığının sürmesi ve kur riskinin kabul edilebilir düzeyde devam etmesi
Türev İşlemler	Durağan	Durağan	Türev işlemlerde tezgah üstü işlemlerin payının devam etmesi Karşı tarafların bir ülkede yerleşik olmasından kaynaklanan yoğunlaşma riskinin devam etmesi
Yapısal Faiz Oranı Riski	Yukarı Yönlü	Yukarı Yönlü	Kısa vadede faize duyarlı varlık ve yükümlülükler arasındaki açığın devam etmesi
Likidite Riski	Yukarı Yönlü	Yukarı Yönlü	TCMB'nin zorunlu karşılıklara ilişkin kararlarının da etkisiyle yabancı para ve toplam likidite yeterlilik oranlarının yükselmesi
Yoğunlaşma Riski	Durağan	Durağan	Kredilerin yoğunlaşmasında önemli bir değişim gözlenmemesi

Risk faktörlerinde 2011 yılının ilk çeyreğinde yaşanan gelişmeler, bankacılık sektörüne ilişkin risk görünümünde piyasa riski, türev işlemlerden kaynaklanan riskler ve yoğunlaşma riskinde mevcut risklilik düzeyinin sürdüğünü ve kredi riskinde risklilik düzeyinin aşağıya yönlü hareketinin devam ettiğini göstermektedir. Stres testi sonuçlarına göre yapısal faiz oranına ilişkin risklerin yukarı yönlü hareketi sürmektedir. Ayrıca, 1 inci ve 2 nci vade dilimine ilişkin yabancı para ve toplam likidite oranlarının daha da düşmesi likidite riskine ilişkin risk görünümünün yukarı yönlü olduğunu belirtmektedir. Gelecek döneme ilişkin olarak ise kredi riski görünümüne ilişkin iyileşme gerçekleşmesi beklenmektedir.

Bankacılık sektörünün maruz kaldığı kredi riskinin 2011 yılı ilk yarısı itibarıyla iniş eğilimini sürdürdüğü görülmektedir. Bu dönemde, takibe dönüşüm oranı %2,9'a gerilemiştir. Söz konusu değer, 2002 yılısonundan beri gözlenen en düşük değer olması itibarıyla bankacılık sektörünün kredi kalitesinde yaşanan yükselişi göstermekle birlikte kredi kalitesinin iyileştirilmesi hususunda sektörün önünde önemli bir mesafe olduğu söylenebilir. 2011 yılı Haziran ayı itibarıyla takipteki alacak tutarı da önceki çeyreğe göre %1,5 oranında azalarak 18,6 milyar TL'ye gerilemiştir. Krediler türleri itibarıyla incelendiğinde, KOBİ kredileri, bireysel krediler ve ticari kredilerin takipteki alacaklarında ve takibe dönüşüm oranlarında gözlenen düşüş eğiliminin 2011 yılı Haziran ayı itibarıyla sürdüğü görülmektedir. 2011 yılı Haziran ayı itibarıyla takibe dönüşüm oranları; KOBİ kredileri için % 3,4, bireysel krediler için % 3,3, ticari krediler için ise %2,4 seviyesine gerilemiştir. Bireysel krediler incelendiğinde, 2011 yılı Haziran ayı itibarıyla konut, taşıt ve ihtiyaç kredilerine ilişkin takipteki alacak tutarlarının bir önceki çeyreğe göre sırasıyla %10, %7,9 ve %3,5 oranında azaldığı, kredi kartlarına ilişkin takipteki alacak tutarının ise %0,2 oranında arttığı görülmektedir. Bireysel kredilerin tümü için kredi hacminin artması, söz konusu kredi türleri için takibe dönüşüm oranlarının düşmesine yol açmıştır. Söz konusu krediler için yapılan yaşlandırma analizi, özellikle 2009 yılının ilk yarısından sonraki dönemde kullanılan kredilerin, takibe düşme hızının gözle görülür bir şekilde azaldığını göstermektedir. Takipteki alacakların sektörel dağılımı incelendiğinde ise, 2011 yılı Haziran ayı itibarıyla sanayi ve hizmet sektörlerine kullanılan kredilere ilişkin takipteki alacak tutarlarında düşüş, tarım sektörüne kullanılan kredilere ilişkin takipteki alacak tutarında ise kısmi bir yükseliş yaşandığı görülmektedir. Tahsili gecikmiş alacak

tutarındaki azalış, sektörün kârlılığını arttıracak, dolayısıyla sektörün sermaye yapısı daha sağlıklı bir hale gelecektir. Bu paralelde sektör, yeni kredi kullandırma imkânına da sahip olacaktır. Güney Kore ve kriz öncesi dönemdeki İspanya örnekleri ile karşılaştırıldığında, Türk bankacılık sektörünün aktif kalitesinin artırılması konusunda daha olumlu bir görünüme sahip olduğu görülmekte ve söz konusu husus üzerinde durulması beklenmektedir.

2011 yılının ikinci çeyreğinde bankacılık sektörünün, maruz kaldığı piyasa riski için ayırması gereken sermaye miktarı, bir önceki çeyreğe göre %4,2 artarak 2,9 milyar TL'ye yükselmiştir. Haziran 2011 döneminde, sektörün hisse senedi pozisyon riski ve faiz oranı riski için ayırması gereken sermaye miktarı, bir önceki döneme göre sırasıyla %13,8 ve %1 azalarak, 110,2 ve 2 milyar TL'ye inerken, emtia riski ve kur riski için ayırması gereken sermaye miktarı ise, bir önceki döneme göre sırasıyla %130 ve %20,9 artarak, 48,3 milyon TL ve 739,3 milyon TL'ye yükselmiştir. Haziran 2011 döneminde ikinci el DİBS, hisse senedi ve yatırım fonlarının fiyatlarındaki artışlara ilişkin senaryoların, sektörün sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi, Mart 2011 dönemine göre azalırken, Eurobond fiyatlarındaki artışlara ilişkin senaryoların sektörün sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi bir önceki döneme göre artmıştır. 2011 yılının ikinci çeyreğinde sektörün bilanço içi yabancı para açık pozisyonu bir önceki çeyreğe göre %3,3 azalarak 17,6 milyar dolara gerilerken, sektörün bilanço dışı yabancı para fazla pozisyonu da bir önceki çeyreğe göre %0,03 azalarak 18,6 milyar dolara inmiştir. Mart 2011 itibarıyla 1 milyar dolar olan sektörün Yabancı Para Net Genel Pozisyonu (YPNGP), Haziran 2011 itibarıyla 0,96 milyar dolara gerilemiştir. Bu dönemde sektörün YPNGP/Özkaynak oranı ise, bir önceki döneme göre değişmeyerek %1,1 seviyesinde kalmıştır.

Bankacılık sektöründe en çok işlem gören türev ürünlerin para swap işlemleri, faiz swap işlemleri, para opsiyon işlemleri ve para forward işlemleri olduğu görülmektedir. Bu dört işlemin toplam türev işlemler içerisindeki payı %94,64'dür. Vade açısından değerlendirildiğinde, 2011 yılının ilk yarısında türev işlemlerin vadelerinin uzadığı görülmektedir. 2010 yıl sonu itibarıyla toplam türev işlemlerin % 49,92'si 3 ay ve daha kısa vadeli iken, 2011 yılının ilk yarısı itibarıyla bu oran % 46,80 olarak gerçekleşmiştir. Karşı tarafı yurtdışında yerleşik olan türev işlemlerin toplam türev işlemler içerisinde daha yüksek bir paya sahip olduğu görülmektedir. Özellikle, toplam türev işlemlerin % 47,90'ının ve swap işlemlerinin % 59,1'inin karşı tarafının İngiltere'de yerleşik olması dikkat çekmektedir. Opsiyon işlemlerinin tamamının tezgah üstü nitelikte olduğu varsayıldığında tezgah üstü türev işlemlerin payı % 99,01 olarak gerçekleşmiştir.

Haziran 2011 döneminde 1 aylık TL'de 142,1 milyar TL, 1 aylık USD'de 54,7 milyar TL, 1 aylık EUR'da 20,9 milyar TL, 1 aylık toplam YP'de 66,3 milyar TL açık gerçekleşirken, 1-3 aylık TL'de 7,6 milyar TL, 1-3 aylık USD'de 12,2 milyar TL, 1-3 aylık EUR'da 18,3 milyar TL ve 1 aylık toplam YP'de 26,2 milyar TL açık gerçekleşmiştir. Yılın ikinci çeyreğinde, bir önceki çeyreğe göre 1 aylık EUR açık pozisyonunda azalma olurken, 1 aylık TL, USD ve toplam YP açık pozisyonunda artış görülmüştür. 2011 yılının ikinci çeyreğinde 1-3 ay TL, USD, EUR ve toplam YP açık pozisyonunda bir önceki çeyreğe göre artış olmuştur. Haziran 2011 itibarıyla ortalama plasman faizi %7,4, faiz maliyeti %4,6 ve faiz marjı %2,9 olarak gerçekleşmiştir.

TCMB'nin zorunlu karşılıklara ilişkin kararları sonucu daha fazla karşılık ayırmak zorunda kalmaları bankaları likidite gereksinimlerini repo yoluyla karşılama yoluna itmektedir. Bununla birlikte bankaların kredi verme kapasitelerini artırmak için portföylerindeki vadesi yaklaşan menkul kıymetleri azaltması sektör genelinde likidite yeterlilik oranlarının düşmesine neden olmuştur. Nisan-Haziran döneminde yabancı para repo işlemlerinin ve yükümlülük doğuran türev işlemlerin artması yabancı para likidite yeterlilik oranlarını negatif yönde etkilemiştir. Buna karşılık bankaların varlık ve yükümlülükleri arasındaki likidite dengesinin izlenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla hesaplanan stok değer likidite yeterlilik oranı ise TCMB'nin zorunlu karşılıkları değiştirme politikasının etkisiyle önemli oranda artmıştır. Diğer taraftan TCMB'nin söz konusu politikası sonucunda bankaların en önemli fon kaynağı olan mevduatın vadesi uzamaya devam etmektedir. 1 aya kadar olan mevduatın toplam mevduat içindeki payı Mart 2011 itibarıyla

%21,7 iken Haziran 2011 döneminde %16,1'e gerilemiştir. 3 aydan uzun vadeli mevduatın toplam mevduat içindeki payı ise, söz konusu dönemde %10,6'dan %15,4'e yükselmiştir.

Bankacılık sektörünün kullandığı en büyük 25, 50 ve 100 nakdi ve gayri nakdi kredilerin toplam kredi tutarı içerisindeki payında Aralık 2009'da girilen ılımlı azalış seyrinin Haziran 2011 itibarıyla devam ettiği gözlenmektedir. Bu dönemde kredilerin tutar açısından dağılımı incelendiğinde, kullanılan kredilerin kısmen daha küçük ölçekli olduğu, bununla birlikte kişi başına verilen kredi tutarında sınırlı bir artış olduğu söylenebilir. Büyük kredilerin payında görülen azalmanın yanı sıra toplam kredilerin yaklaşık %32'sinin konut kredileri, ihtiyaç kredileri ve kredi kartları gibi müşteri sayısı oldukça fazla olan bireysel kredilerden oluşması yoğunlaşma riski açısından olumlu karşılanmaktadır.

Bankacılık sektörünün sermaye yeterlilik rasyosu (SYR), Haziran 2011 itibarıyla, %17,1 düzeyinde gerçekleşmiş ve bu dönemde de güçlü görünümünü korumuştur. Risk ağırlıklı varlıklarda özkaynaklara kıyasla görülen yüksek artış eğilimi devam etmekte olup, özellikle büyük ölçekli kamu bankalarının risk ağırlıklı varlıklarında görülen artış SYR'nin azalmasında etkili olmuştur. Genel olarak, risk ağırlıklı varlıklarda özkaynaklara kıyasla görülen yüksek artış eğilimi devam etmektedir. Bankacılık sektörünün ana sermayesi, 2011 yılı ikinci çeyreğinde 4,6 milyar TL artış göstererek özkaynak içindeki payı %90,7 olarak gerçekleşmiştir. Ana sermayenin özkaynak içindeki ağırlığı, Türk bankacılık sektöründeki yüksek sermaye kalitesine işaret etmektedir.

Haziran 2011 itibarıyla, bankacılık sektörünün dönem net kârı, geçen yılın aynı dönemine göre 1,8 milyar TL tutarında bir azalma göstererek 10,3 milyar TL düzeyinde gerçekleşmiştir. Kârlılıktaki genel eğilim, küresel bazda değerlendirildiğinde, G20 ülkeleri arasında Türk bankacılık sektörünün en yüksek kârlılık oranlarına sahip ülkeler içinde yer aldığı görülmektedir. Sektörün kâr tutarında geçen yılın aynı dönemine göre meydana gelen azalma ise, temel olarak net faiz gelirlerinde meydana gelen 2 milyar TL tutarındaki azalmadan kaynaklanmaktadır.. Nitekim söz konusu dönemde, kredilerden alınan faizlerde 3 milyar TL'lik artış olmasına rağmen, menkul değerlerden alınan faizler ile bankalardan ve para piyasası işlemlerinden alınan faizlerdeki düşmenin etkisiyle faiz gelirleri 1,4 milyar TL artarken, faiz giderleri 3,4 milyar TL artmıştır. Aynı dönemde faiz dışı gelirlerde 1,4 milyar TL, faiz dışı giderlerde ise 2,6 milyar TL artış yaşanmasının etkisiyle, faiz dışı gelir-gider dengesi faiz dışı giderler lehine sonuçlanmıştır. Sektörün gelir kompozisyonu, kredi faiz gelirleri lehine değişme göstermektedir. Yılın ikinci çeyreğinde kredilerden alınan faiz gelirlerinin toplam gelirler içindeki payının %46,8'den %48,3'e yükseldiği görülmektedir. Aktif ve özkaynak kârlılıklarında ılımlı azalış eğilimi sürmekte olup, 2011 yılının ikinci çeyreğinde, önceki yılın aynı dönemine göre aktif ve özkaynak kârlılıkları sırasıyla 0,6 ve 3,7 puan azalarak %2 ve %15,4 düzeylerine gelmiştir.

Sektörün güçlü sermaye yapısı ve ihtiyatlı risk yönetimi uygulamaları, stres testi çalışması kapsamında uygulanan duyarlılık ve senaryo analizleri sonuçları çerçevesinde risk faktörlerine uygulanan olası şoklarda sektörün sermaye yeterliliğinin güçlü kalmasının en önemli sebebidir. Duyarlılık analizi sonuçlarına göre, bankaların getirilerinin kredi riski faktörleri olan nakdi ve gayri nakdi kredilerin zarara dönüşmesine yönelik duyarlılığının artmasında kredi büyümesinin etkili olduğu görülmektedir. Piyasa riski kapsamında yapılan duyarlılık analizleri ise bankaların faiz oranı, hisse senedi fiyatı ve kur riski faktörlerine yönelik aldığı pozisyonların makul seviyelerde olduğunu göstermektedir. Yapısal faiz oranı riskine yönelik yapılan senaryo analizleri, birim faiz artış ve azalışının sektörde bir önceki döneme göre daha yüksek faiz getirisi veya faiz maliyetine yol açacağını ortaya koymaktadır. Bu sonuç, ekonometrik model kullanılarak hazırlanan senaryo testlerinde de kendisini göstermekte ve uygulanan senaryolar içinde tahmini toplam zararın en yüksek olduğu senaryonun, yüksek faiz artışı senaryosu olduğu gözlenmektedir.

İÇİNDEKİLER

1	MAKRO FİNANSAL ÇERÇEVE	1
1.1	Küresel Çerçeve	1
1.2	Ulusal Çerçeve.....	10
2	FİNANSAL SEKTÖRDEKİ GELİŞMELER	18
2.1	Finansal Sektörün Genel Görünümü	18
2.2	Bankacılık Sektörünün Görünümü	21
2.2.1	Sağlamlık Analizi	21
2.2.2	Finansal Tablolar Analizi	22
2.3	Bankacılık Dışı Finansal Sektörün Görünümü	29
2.3.1	Finansal Kiralama	29
2.3.2	Faktoring	31
2.3.3	Tüketici Finansmanı	33
2.3.4	Varlık Yönetimi	34
3	RİSK, SERMAYE ve KÂRLILIK DEĞERLENDİRMESİ	37
3.1	Risk Analizi.....	37
3.1.1	Kredi Riski	37
3.1.2	Piyasa Riski.....	42
3.1.3	Türev İşlemlerden Kaynaklanan Riskler	47
3.1.4	Yapısal Faiz Oranı Riski.....	50
3.1.5	Likidite Riski	51
3.1.6	Yoğunlaşma Riski	56
3.2	Sermaye Yeterliliği Değerlendirmesi.....	58
3.3	Kârlılık Analizi	63
3.4	Senaryo Analizleri.....	66

KUTULAR

Kutu 1: G20 Ülkelerinin Finansal Sağlamlık Göstergeleri	22
Kutu 2: Kredi Genişlemesi.....	25
Kutu 3: Bankacılık Sektörünün Sermaye Yapısı.....	27
Kutu 4: Seçilmiş Ülkeler İçin Takibe Dönüşüm Oranları	38

TABLolar

Tablo 1.1-1: Küresel Kamu Kesimi Dengesi ve Kamu Borç Stoku.....	2
Tablo 1.1-2: Ulusal Para Birimleri Cinsinden Seçilmiş Ülkelere Ait Borsa Endeksleri	6
Tablo 1.1-3: ABD Doları Cinsinden Seçilmiş Ülkelere Ait Borsa Endeksleri.....	7
Tablo 1.1-4: G20 ve Bazı Seçilmiş Ülkelere Ait Dereceler ve Kamu Kesimi Bilgileri	8
Tablo 1.1-5: CDS Spreadleri.....	9
Tablo 1.1-6: Varsayımsal Carry Trade Getirileri.....	9
Tablo 1.2-1: Brüt Dış Borç Stoku Göstergeleri	12
Tablo 1.2-2: Hanehalkı Finansal Varlık ve Yükümlülükler.....	12
Tablo 1.2-3: Özel Sektörün Yurtdışından Sağladığı Kredi Borcunun 1 Yıla Kadar Olan Vade Dağılımı	13
Tablo 1.2-4: Finansal Kesim Dışındaki Şirketlerin Döviz Varlık ve Yükümlülükleri	13
Tablo 2.1-1: Finansal Sektörün Aktif Büyüklüğü.....	18
Tablo 2.1-2: Finansal Sektörde Faaliyet Gösteren Kuruluşlar	18
Tablo 2.1-3: Finansal Hizmetlere Erişim Kanalları	19
Tablo 2.1-4: Finansal Sektörün Müşteri Görünümü	19
Tablo 2.1-5: Yatırım Portföylerinin Görünümü	20
Tablo 2.1-6: Finans Sektörünün Karlılık Göstergeleri	21
Tablo 2.2-1: Bankacılık Sektörü Sağlamlık Göstergeleri	21
Tablo 2.2-2: Bankacılık Sektörü Özet Bilanço Büyüklükleri	23
Tablo 2.2-3: Bireysel ve Ticari Kredilerin Gelişimi	23
Tablo 2.2-4: Seçilmiş Kredilerin Gelişimi	23
Tablo 2.2-5: Mevduatın Gelişimi	24
Tablo 2.2-6: Dış Piyasalardan Sağlanan Kaynakların Gelişimi	24
Tablo 2.2-7: Bilanço Dışı İşlemlerin Gelişimi	25
Tablo 2.2-8: Bankacılık Sektörü Kaldıraç Oranları	26
Tablo 2.2-9: Seçilmiş Gelir Tablosu Kalemlerinin Gelişimi	26
Tablo 2.2-10: Özkaynak Kalemlerinin Gelişimi	26
Tablo 2.2-11: Gelir Tablosu Oranları	28
Tablo 2.2-12: Bankacılıkta Nakit Akımları	28
Tablo 2.2-13: Bankacılık Sektöründe Faaliyet Oranlarının Gelişimi	28
Tablo 2.3-1: Finansal Kiralama Sektörü Bilanço Temel Büyüklükleri	30
Tablo 2.3-2: Finansal Kiralama Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemleri.....	30
Tablo 2.3-3: Finansal Kiralama Sektörü Sağlamlık Göstergeleri	31
Tablo 2.3-4: Finansal Kiralama Sektörü Operasyonel Göstergeleri.....	31
Tablo 2.3-5: Faktoring Sektörü Temel Bilanço Büyüklükleri	31
Tablo 2.3-6: Faktoring Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemleri.....	32
Tablo 2.3-7: Faktoring Sektörü Sağlamlık Göstergeleri	32
Tablo 2.3-8: Faktoring Sektörü Operasyonel Göstergeleri.....	33
Tablo 2.3-9: Tüketici Finansman Sektörü Bilanço Temel Büyüklükleri	33
Tablo 2.3-10: Tüketici Finansman Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemleri.....	33
Tablo 2.3-11: Tüketici Finansman Sektörü Sağlamlık Göstergeleri	34
Tablo 2.3-12: Tüketici Finansman Sektörü Operasyonel Göstergeleri	34
Tablo 2.3-13: Varlık Yönetim Şirketleri Temel Bilanço Büyüklükleri.....	35
Tablo 2.3-14: Varlık Yönetim Şirketleri Seçilmiş Gelir Tablosu Kalemleri	35
Tablo 2.3-15: Varlık Yönetim Sektörü Sağlamlık Göstergeleri	36
Tablo 3.1-1: TGA İçerisinde En Yüksek Paya Sahip Alt Sektörler	41
Tablo 3.1-2: Takipteki Alacaklara İlişkin Teminat ve Garanti Bilgileri.....	41
Tablo 3.1-3: Kredi Riski Stres Testi Sonuçları	42
Tablo 3.1-4: Bankacılık Sektörü Ticari Portföyünün Dağılımı	43
Tablo 3.1-5: İkinci El DİBS Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkileri	44
Tablo 3.1-6: Eurobond Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkileri.....	44
Tablo 3.1-7: Hisse Senedi ve Yatırım Fonu Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkisi	45
Tablo 3.1-8: Kurlardaki Olası Değişimlerin Etkileri	47

Tablo 3.1-9: Türev İşlemlerin İşlem Amacına Göre Görünümü	49
Tablo 3.1-10: Türev İşlemlerin Karşı Taraflarının Görünümü	49
Tablo 3.1-11: Türev İşlemlerin Karşı Taraflarının Yurtiçi-Yurtdışı Görünümü	49
Tablo 3.1-12: Türev İşlemler Tezgâhüstü/Organize Piyasa Görünümü	49
Tablo 3.1-13: Faiz Marjı ve Bileşenlerinin Gelişimi	50
Tablo 3.1-14: Yapısal Faiz Oranı Riskine İlişkin Senaryolar ve Sonuçları	51
Tablo 3.1-15: İkinci Vade Dilimine İlişkin YP ve Toplam Likidite Yeterlilik Oranı Bileşenleri	52
Tablo 3.1-16: Stok Değer Likidite Oranı	53
Tablo 3.1-17: İç Borç Stokunun Alıcılara Göre Dağılımı	53
Tablo 3.1-18: Mevduatın Vade Yapısı	54
Tablo 3.1-19: Sendikasyon ve Seküritizasyon Kredileri Ödeme Planı	55
Tablo 3.1-20: Bankaların Kullandığı Büyük Kredilerin Dağılımı	56
Tablo 3.1-21: Bankaların Kullandığı En Büyük 25, 50 ve 100 Kredinin Toplam İçindeki Payı	56
Tablo 3.1-22: Kredilerin Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı	57
Tablo 3.1-23: Kredilerin Sektörel Bazda Yoğunlaşması	57
Tablo 3.1-24: Mevduatın Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı	57
Tablo 3.1-25: Sigorta Kapsamındaki Mevduatın Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı	58
Tablo 3.1-26: Varlık ve Yabancı Kaynakların Ülke Yoğunlaşması	58
Tablo 3.2-1: Özkaynak, Risk Ağırlıklı Varlıklar ve Sermaye Yeterlilik Rasyosu	59
Tablo 3.2-2: Özkaynak Ana Bileşenleri	60
Tablo 3.2-3: Risk Ağırlıklı Varlıklar ve Riske Esas Tutarlar	60
Tablo 3.2-4: Yasal Sermaye Yükümlülüğünün Dağılımı	61
Tablo 3.2-5: Olası Kur ve Faiz Değişimlerinin Sermaye Yeterliliği Rasyosuna Etkisi	61
Tablo 3.3-1: Fonksiyon Grupları İtibarıyla Gelir-Gider Kalemleri	64
Tablo 3.3-2: Kredi Türleri İtibarıyla Faiz Gelirleri	65
Tablo 3.3-3: Aktif ve Özkaynak Getiri Oranları	65
Tablo 3.3-4: Karlılık Rasyoları	66
Tablo 3.4-1: Senaryolar ve Senaryo Analizi Bulguları	67
Tablo 3.4-2: Senaryo Testi Sonuçları Kâr – Zarar	67
Tablo 3.4-3: Senaryo Testi Sonuçları – Sermaye Yeterliliği	67

GRAFİKLER

Grafik 1.1-1: Küresel Büyüme ve İşsizlik Oranları	1
Grafik 1.1-2: Bölgesel Cari Denge ve Fiyat Gelişmeleri	2
Grafik 1.1-3: Brüt Kamu Borç Stoku / GSYH	3
Grafik 1.1-4: Yükselen Ekonomilere Yönelik Sermaye Hareketleri ve Portföy Akımları	4
Grafik 1.1-5: Reel Efektif Kur Endeksleri	4
Grafik 1.1-6: Kısa Vadeli ve Uzun Vadeli Faiz Oranları	5
Grafik 1.1-7: Global Finansal Baskı Endeksi, BFCUS+ ve Oynaklık Göstergeleri	5
Grafik 1.1-8: MSCI Borsa Endeksleri ve Getiri Oynaklık	6
Grafik 1.1-9: LIBOR-OI Spreadleri	7
Grafik 1.1-10: SPGS Ürün Fiyatları ve Petrol Fiyatları	8
Grafik 1.2-1: Büyüme, İşsizlik Oranları, Reel Faiz ve Sanayi Üretimi Göstergeleri	10
Grafik 1.2-2: Bütçe Göstergeleri	11
Grafik 1.2-3: Borç Stokları, İç Borç Stoku Reel Faizi ve Ortalama Vadesi	11
Grafik 1.2-4: İşgücü Göstergeleri ve Enflasyonun Gelişimi	13
Grafik 1.2-5: Reel Kesim ve Tüketici Güven Endeksleri	14
Grafik 1.2-6: İmalat Sanayi Sipariş ve Ciro Gelişmeleri ile Şirket Göstergeleri	14
Grafik 1.2-7: İhracat, İthalat, İhracat Dengesi ve İthalatın Mal Sınıflamasına Göre Bileşimi	15
Grafik 1.2-8: Sermaye Hareketleri ve Cari İşlemler Hesabı	15
Grafik 1.2-9: Faiz Oranları	16
Grafik 1.2-10: İMKB Göstergeleri ve Konut Fiyatları	17
Grafik 2.1-1: Yatırım Araçlarının Reel Getirileri	20
Grafik 2.2-1: Kredilerde Büyüme	24
Grafik 3.1-1: Kredi Riskine Esas Tutar ve Risk Ağırlıklı Varlıklar	37
Grafik 3.1-2: Takipteki Alacaklar ve Takibe Dönüşüm Oranının Gelişimi	37
Grafik 3.1-3: Bireysel ve Ticari Krediler ile KOBİ Kredilerinin TDO ve TGA Gelişimi	39
Grafik 3.1-4: Bireysel Kredilerin TGA ve TDO Gelişimi	39
Grafik 3.1-5: Bireysel Kredilerin Yaşlandırma Analizi	40

Grafik 3.1-6: Takipteki Alacakların ve Takibe Dönüşüm Oranının Sektörel Dağılımı	40
Grafik 3.1-7: Piyasa Riski ve Bileşenleri Sermaye Yükümlülüğü	42
Grafik 3.1-8: Faiz Oranı Riski Sermaye Yük. Özkaynak Oranı, DİBS Faizi ve Faiz Volatilitesi	43
Grafik 3.1-9: Hisse Senedi Riski Sermaye Yük. Özkaynak Oranı, İMKB 100 ve Volatilitesi	44
Grafik 3.1-10: Bankacılık Endeksi ve Volatilitesi	45
Grafik 3.1-11: BİP, YPNGP ve Kur Riski Sermaye Yükümlülüğü	46
Grafik 3.1-12: YPNGP / Özkaynak Oranı ve USD-EUR-GBP Bazında Bilanço İçi Net Pozisyon.....	46
Grafik 3.1-13: USD, EUR ve GBP Kurları ve Volatilitesi	47
Grafik 3.1-14: Türev İşlemlerin İşlem Türüne ve Konusuna Göre Görünümü	48
Grafik 3.1-15: Türev İşlemlerin Vadeye Göre Görünümü	48
Grafik 3.1-16: Faiz Açıklarının Gelişimi	50
Grafik 3.1-17: Birinci Vade Dilimine İlişkin Toplam ve YP Likidite Yeterlilik Oranlarının Gelişimi.....	52
Grafik 3.1-18: Repo İşlemlerinin Gelişimi.....	54
Grafik 3.1-19: Bankalararası Piyasalar ile Takasbank Borsa Piyasasının Gelişimi	54
Grafik 3.1-20: Vadelere Göre Likidite Fazlası/Açığı.....	55
Grafik 3.1-21: Piyasadaki Likidite	56
Grafik 3.2-1: Özkaynak, Risk Ağırlıklı Varlıklar Endeksi.....	59
Grafik 3.3-1: Faiz Gelir Marjı ve Operasyonel Gelir Marjı	63
Grafik 3.3-2: Türev Finansal Araçlardan Kâr/Zarar	64
Grafik 3.3-3: Gelir/Gider Kalemlerinin Toplam Gelir/Gider İçindeki Payları	65

KISALTMALAR

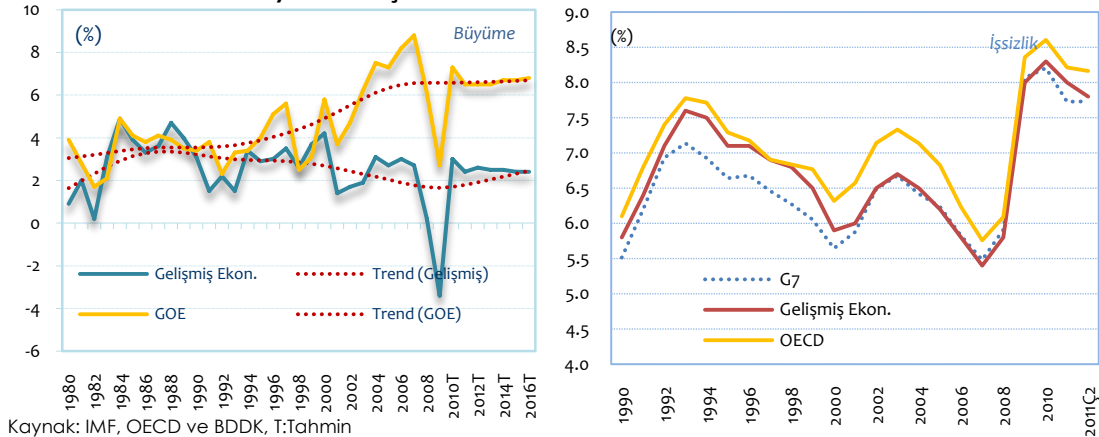
AB	Avrupa Birliği
BDDK	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
BFCIUS	Bloomberg Finansal Durum Endeksi
BIS	Uluslararası Ödemeler Bankası
BİP	Bilanço İçi Açık Pozisyon
RUB	Rusya (Ruble)
CNY	Çin (Yuanı)
DB/WB	Dünya Bankası
DİBS	Devlet İç Borçlanma Senetleri
DTH	Döviz Tevdiat Hesabı
ECB	Avrupa Merkez Bankası
EMBI	Gelişmekte Olan Ülkeler Tahvil Endeksi
EUR	Euro
FAO	Dünya Gıda ve Tarım Örgütü
FED	Amerika Merkez Bankası
FPR	Finansal Piyasalar Raporu
GSYH	Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
GUD	Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kâra/Zarara Yansıtılan Menkul Değerler
HM	Hazine Müsteşarlığı
IIF	Uluslararası Finans Enstitüsü
IMF	Uluslararası Para Fonu
İMKB	İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
KKO	Kapasite Kullanım Oranı
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
KYB	Kalkınma ve Yatırım Bankası
LIBOR	Londra Bankalararası Faiz Oranı
MB	Maliye Bakanlığı
MDP	Menkul Değerler Portföyü
MKK	Merkezi Kayıt Kuruluşu
MSCI	Morgan Stanley Sermaye Endeksi
OECD	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı
OIS	Gecelik Endeks Swapları
PE	Performans Endeksi
POS	Point of Sale
RAV	Risk Ağırlıklı Varlıklar
ROA	Aktif Kârlılığı
ROE	Özkaynak Kârlılığı
SPK	Sermaye Piyasası Kurulu
SYR	Sermaye Yeterliliği Rasyosu
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TDO	Takibe Dönüşüm Oranı
TGA	Tahsili Gecikmiş Alacaklar
TL	Türk Lirası
TP	Türk Parası
TSPAKB	Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği
TÜFE	Tüketici Fiyatları Endeksi
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
USA/ABD	Amerika Birleşik Devletleri
USD	Amerikan Doları
ÜFE	Üretici Fiyatları Endeksi
VKET	Vadeye Kadar Elde Tutulacak Menkul Değerler
V.Y.	Veri Yok
YAD	Yatırım Amaçlı Değerler
YDMŞ	Yurt Dışı Merkez ve Şubeler
YP	Yabancı Para

1 MAKRO FİNANSAL ÇERÇEVE

1.1 Küresel Çerçeve

Dünya ekonomisi 2011 yılının ilk çeyreğinde %4,3 oranında büyümüştür. Ancak takip eden dönemde gelişmiş ekonomilerin büyüme performansındaki düşüş, 2011 yılına ilişkin büyüme tahminlerinin aşağıya doğru revize edilmesine yol açmıştır. Bu güncellemelerin ardından, IMF tarafından, 2010 yılında %5,1 olarak öngörülen küresel hasıla artış oranının, 2011 yılında %4,3 olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. 2011 yılında gelişmiş ekonomiler büyüme oranının %2,2 düzeyinde kalacağı tahmin edilmektedir. Aynı dönemde gelişmekte olan ekonomilerdeki hasıla artışı ise, %6,6 olarak öngörülmektedir. Yükselen piyasa ekonomilerinin güçlü performansı küresel büyümenin korunmasını sağlamıştır. Bu durum, büyüme performansındaki ayrışmanın devam ettiğine işaret etmektedir. Gelişmekte olan ekonomilerin yüksek performansı olumlu bir gösterge olarak kabul edilirken, uluslar ekonomiler için değil, tüm küresel sistem için önem kazanmaktadır. Japonya'da yaşanan deprem ve tsunami felaketi, gelişmiş ekonomilerin toparlanma sürecini olumsuz etkilemiştir. Ayrıca ABD'nin büyüme performansındaki zayıflama da dikkat çekicidir. Euro Alanı'na bakıldığında ise, yılın ilk yarısında başta Fransa ve Almanya'nın beklenenden güçlü büyüdüğü; Yunanistan, İtalya, Portekiz ve İngiltere'nin ise, toparlanmakta sıkıntı içerisinde oldukları görülmektedir.

Grafik 1.1-1: Küresel Büyüme ve İşsizlik Oranları

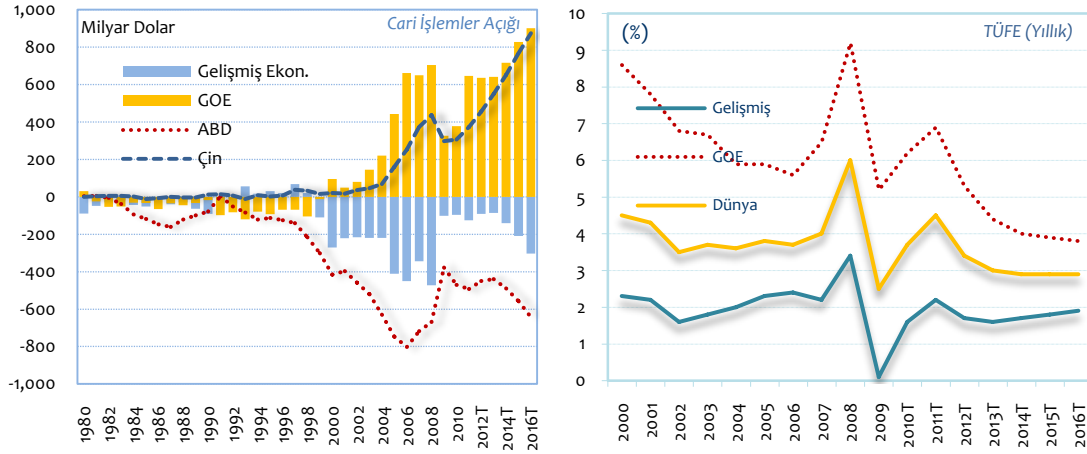

Kaynak: IMF, OECD ve BDDK, T:Tahmin

Gelişmiş ekonomilerde krizin derin izler bıraktığı izlenmektedir. Ekonomik aktivitede görece toparlanma izlenmekle birlikte, büyümenin kendi ayakları üzerinde yoluna devam edecek bir yapıda olmadığı görülmektedir. Tüketici ve yatırımcı güveninin tesis edilememesi, istihdamda sağlıklı bir artışın olmaması, hâlihazırda sorunlu olan kamu maliyesini de olumsuz etkilemektedir. Bu çerçevede genişlemeci maliye politikasının sürdürülmesi beklenirken, kamu finansman zorluklarının finansal piyasaları daha da büyük tedirginliklere taşıdığı bir açmaz yaşanmaktadır.

Küresel ölçekte enerji ve ürün fiyatlarındaki artışların enflasyonist baskılar yaratmaya başladıkları görülmektedir. Gelişmiş ekonomilerde 2011 yılının ilk çeyreğinde %4'e yükselen yıllık enflasyon oranının yılın tamamında %4,5 olacağı tahmin edilmektedir. Gelişmiş ekonomilerde enflasyonun daha ılımlı olduğu, gelişmekte olan ekonomilerde ise, güçlü talebin etkisiyle 2011 yılında %6,9'a yükseleceği öngörülmektedir.

Grafik 1.1-2: Bölgesel Cari Denge ve Fiyat Gelişmeleri

Kaynak: IMF ve BDDK, T:Tahmin

Kriz sonrası hızlı bir biçimde artış gösteren küresel dış ticareti, 2011 yılında görece yavaşlamaktadır. Bu hususun büyüme performanslarındaki düşüşe bir paralellik arz ettiği görülmektedir.

Küresel ekonominin üç sorunlu alanla karşı karşıya olduğu bir dönemden geçilmektedir. Birbirileri ile bağlantılı bu alanlar, kamu borç sorunu, büyüme sorunsalı ve sosyal istikrarsızlık olarak ifade edilmektedir. Sorunların tekil çözümlerinden ziyade hepsinin bir arada aynı süreçte çözülmesiyle güçlü, istikrarlı ve dengeli bir ekonomik büyüme performansına erişilebileceği düşünülmektedir. Kamu borcu yönetilebilmesi için büyümenin güçlü ve istikrarlı olması gerekmektedir. Ancak durgunluk nedeniyle vergi gelirlerinin artmaması ve borç stokunun yüksek olması nedeniyle maliye politikası aktif olarak kullanılamamaktadır.

Tablo 1.1-1: Küresel Kamu Kesimi Dengesi ve Kamu Borç Stoku

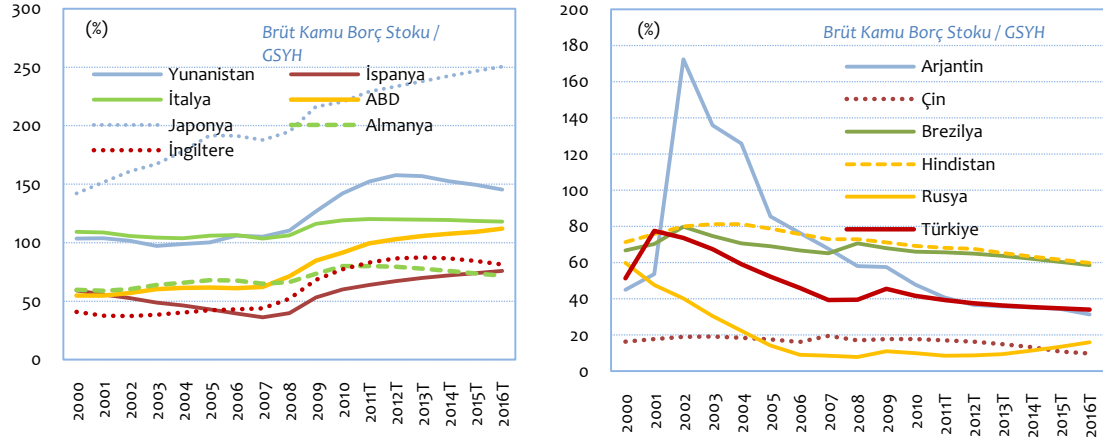
GSYH'ya Oran; %	Kamu Kesimi Dengesi					Brüt Kamu Borç Stoku				
	2008	2009	2010GT	2011T	2012T	2008	2009	2010GT	2011T	2012T
Dünya	-1,9	-6,7	-5,5	-4,6	-3,7	57,6	64,7	67,0	69,3	70,3
Gelişmiş Ekonomiler	-3,6	-8,8	-7,5	-6,8	-5,3	79,4	91,5	96,8	101,9	104,1
ABD	-6,5	-12,7	-10,3	-9,9	-7,8	71,2	84,5	91,2	98,3	102,3
Euro Alanı	-2,1	-6,4	-6,1	-4,3	-3,4	69,7	79,1	85,4	87,9	88,7
Fransa	-3,4	-7,6	-7,1	-5,8	-4,9	68,3	79,0	82,4	84,8	86,6
Almanya	0,1	-3,0	-3,3	-1,9	-1,1	66,3	73,4	83,2	82,3	81,0
İtalya	-2,7	-5,3	-4,5	-4,1	-3,2	106,3	116,1	119,0	120,6	120,3
İspanya	-4,2	-11,1	-9,2	-6,2	-5,1	39,8	53,3	60,1	67,5	69,7
Japonya	-4,2	-10,3	-9,6	-10,5	-9,1	195,0	216,3	220,4	233,2	236,7
Birleşik Krallık	-4,9	-10,3	-10,2	-8,5	-7,0	52,0	68,3	77,1	82,9	86,5
Kanada	0,1	-4,9	-5,6	-3,9	-2,6	71,1	83,3	83,9	82,7	81,6
Gelişmekte Olan Ekonomiler	-0,4	-4,8	-3,7	-2,7	-2,2	35,3	36,7	35,3	34,6	34,3
Çin	-0,4	-3,1	-2,6	-1,6	-0,7	17,0	17,7	17,0	16,5	15,7
Hindistan	-7,2	-9,7	-9,2	-8,5	-8,1	74,3	74,0	68,1	66,2	65,9
Rusya	4,9	-6,3	-3,5	-1,4	-1,6	7,9	11,0	11,7	11,4	12,1
Brezilya	-1,4	-3,1	-2,9	-2,8	-2,9	70,7	67,9	66,1	65,6	65,2
Meksika	-1,3	-4,8	-4,1	-2,7	-2,6	43,0	44,6	42,7	42,4	42,6
G. Afrika	-0,5	-5,2	-5,8	-5,7	-5,0	27,3	31,5	36,3	40,5	42,8
Düşük Gelirli Ekonomiler	-1,4	-4,2	-3,1	-2,9	-2,6	38,9	43,1	42,1	42,3	41,3
G-20 Gelişmiş	-4,2	-9,4	-8,1	-7,6	-6,0	84,3	97,3	102,9	108,4	110,9
G-20 Gelişmekte Olan	-0,3	-4,8	-3,6	-2,7	-2,3	35,2	35,8	33,8	32,8	32,3

Kaynak: IMF GT: Gerçekleşme Tahmini, T: Tahmin

Avrupa'nın çevre ülkelerindeki kamu maliyesi sorunları, tam olarak oluşturulamamış iktisadi ve parasal birlikten kaynaklanan risklerin su yüzüne çıkmasına yol açmıştır. Sonuç olarak Euro Alanı bölgesinin tamamı sıkıntı içerisinde. Ayrıca krizin merkezinde yer alan ülkelerin alması gereken

tedbirlerin piyasaları tam olarak ikna edemediği görülmektedir. Temmuz 2010 sonunda Euro Alanı liderleri Yunanistan'a yönelik finansman imkânlarını da içeren yeni bir paket üzerinde anlaşmışlardır. EFSF (European Financial Stability Facility-Avrupa Finansal İstikrar Fonu) sıkıntı içerisindeki üye ülkelere yönelik mali desteğini artırırken, bu ekonomilerindeki kamu maliyesindeki kurumsal yönetim eksikliklerinin giderilmesi yönünde ek tedbirler getirmektedir.

Grafik 1.1-3: Brüt Kamu Borç Stoku / GSYH

Kaynak: IMF

Bu anlaşma bir taraftan üye ülkelerin Euro Alanı'na yönelik beklentilerinin devam ettiğini ve diğer taraftan Euro Alanı birliğinin sürdürülmesi konusunda her türlü tedbirin alınabileceğini göstermektedir. Nitekim finansal piyasalarca olumlu karşılanan bu anlaşma, belirli bir düzeyde göstergelerin normalleşmesini sağlamıştır. Ancak, risklerin devam ediyor olması oynaklıkları da beraberinde getirmektedir. Bu çerçevede anlaşma uygulamalarının eksiksiz ve zamanlı bir biçimde uygulamaya konması kritik önem taşımaktadır. AB'deki bu durumun bir benzeri ise ABD ekonomisinde görülmektedir. ABD'de borç tavanı hususunda yaşanan siyasal gerilim, tüm piyasaları etkilemiştir. ABD'deki olası maliye şokunun varlığı dahi, büyük sıkıntı yaratmıştır. Borç stokunu azaltma çabalarının kısa vadede büyümeyi olumsuz etkileyeceği, ancak, orta ve uzun vadede reel faizlerin düşmesi ve vergi oranlarının düşmesi ile büyümeye olumlu katkı yapacağı tahmin edilmektedir.

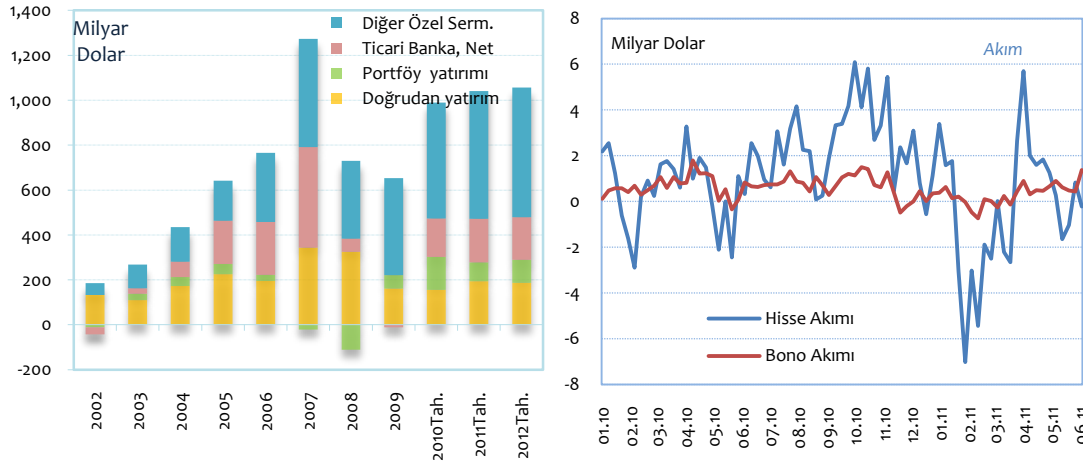
IMF verilerine göre Euro Alanı'nda kamu borç stokunun GSYH'ya oranı 2011 yılında %87,9'a kadar yükselmiştir. ABD ve Japonya'da ise bu oran, aynı dönemde sırasıyla, %98,3 ve %233,2 olarak tahmin edilmektedir. Büyümenin yavaşladığı ve bu çerçevede kamu gelir artışının sınırlandığı bir dönemde, ekonomik aktivitenin yeniden canlanması için ek kamu harcamalarının zorunluluğu, bu ekonomilerin borç yönetimini zorlaştırmaktadır. Nitekim büyüme performansına dair olumlu sinyallerin piyasa tarafından kabul görmemesi, bu zorluğu teyit etmektedir.

Küresel makroekonomik istikrar, özellikle Euro Alanı'nın kamu borç stoku sorunlarından kaynaklanan finansal dalgalanmalardan etkilenmeye başlamıştır. ABD'de konut piyasasının hala zayıf olması, bu ülkede yurtiçi talebin güçlenmesini geciktirmektedir. Kamu kesimindeki dengesizlik ve hanehalkının borçluluğu bankacılık kesimini de zorlamaktadır. Euro Alanındaki ve ABD'deki durum, gelişmiş ekonomilerin makroekonomik ve finansal istikrarını tehlikeye sokan faktörler olarak görülmektedir.

Küresel krizin ardından hızlı bir ayrışma içerisine giren gelişmiş ekonomilere yönelik sermaye hareketleri, hem bu ekonomilerin güçlenmiş iktisadi yapıları hem de gelişmiş ekonomilerdeki parasal genişleme nedeniyle, hızlı artış göstermiştir. Yükselen ekonomilere yönelik toplam özel sermaye girişlerinin, 2009 yılındaki kriz dönemi dip seviyesi olan 643,7 milyar dolardan, 2010 yılında 989,8 milyar dolara, 2011 yılında 1 trilyon dolara yükseleceği tahmin edilmektedir. 2010-

2011 döneminde sermaye hareketleri bileşenleri incelendiğinde ise, doğrudan yatırımların azaldığı portföy yatırımlarının görece arttığı ve esas olarak sınıflandırılmayan diğer akımların yükseldiği görülmektedir.

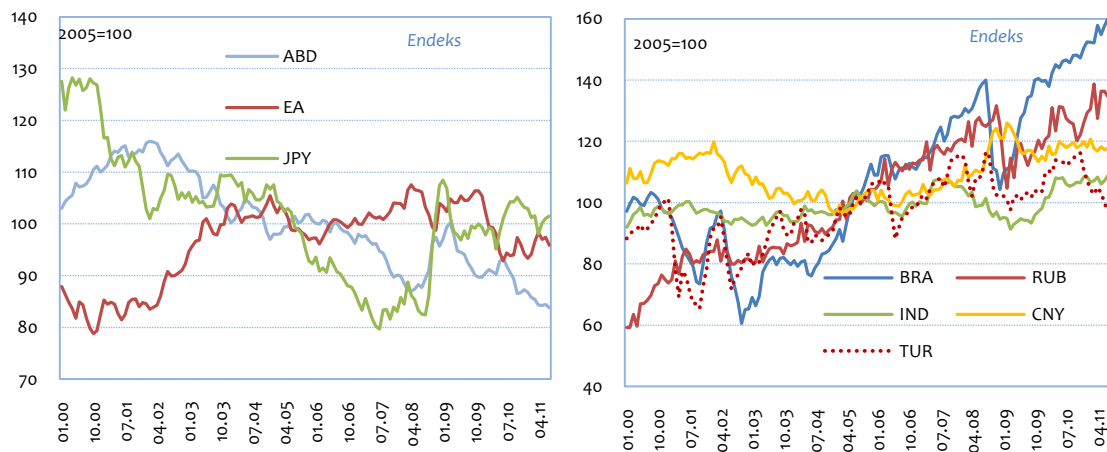
Grafik 1.1-4: Yükselen Ekonomilere Yönelik Sermaye Hareketleri ve Portföy Akımları

Kaynak: IIF

Ürün ve enerji fiyatlarındaki artış, bazı gelişmekte olan ekonomilerde dış ticaret hadlerine bağlı bir ticaret fazlası oluşturmuştur. Bu durum bu ekonomilerin büyüme performansını olumlu etkilerken, aynı zamanda sermaye akımlarına destek vermelerine neden olmaktadır. Makroekonomik beklentiler ve küresel sermaye hareketlerindeki bu gelişme, reel kur düzeylerini etkilemektedir. Küresel krizin ardından özellikle gelişmekte olan ekonomilerin para birimlerinin, temel para birimlerine karşı değer kazandıkları görülmektedir. Ancak özellikle 2011 yılının ikinci çeyreğinden itibaren, gelişmiş ekonomilerin taşıdığı makroekonomik belirsizliklerin küresel boyuta çıkması ve uluslararası ödemeler sisteminde güvenilir bir para biriminin etkin bir biçimde bulunmaması, değer kayıplarına neden olmuştur.

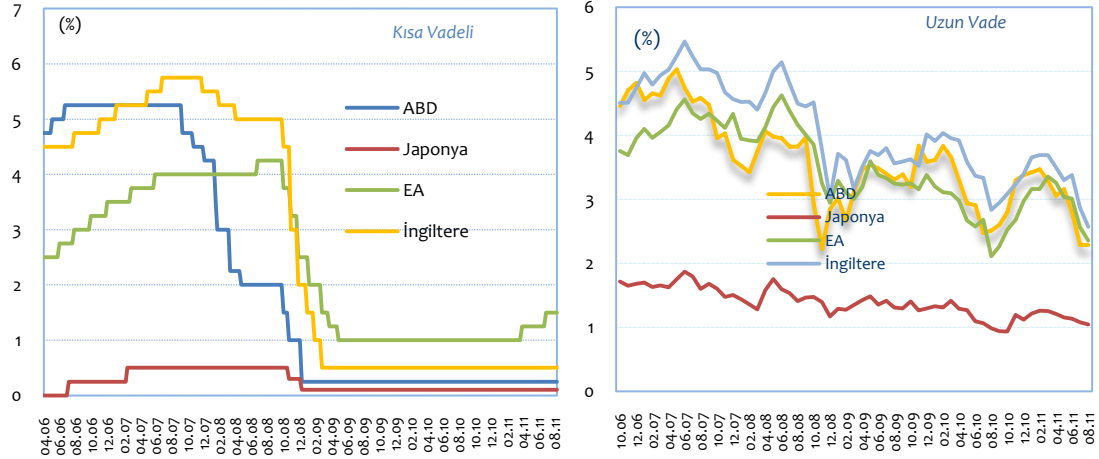
Grafik 1.1-5: Reel Efektif Kur Endeksleri

Kaynak: BIS

Kamu borç sorunun boyutu ve büyüme performansına yönelik risklerin arttığı bir dönemde, gelişmiş ekonomilerin para politikasında belirgin bir yön değişikliği izlenmemektedir. ABD, Japonya ve İngiltere'de kısa vadeli faiz oranları düşük seviyelerini korumuştur. Bu, uyumlu para politikasının sürdürüldüğüne işaret etmektedir. Ancak, Avrupa'da fiyat istikrarına yönelik risklerin arttığına gözlemlenmesi ve Almanya ve Fransa'nın 2011 yılının ilk yarısında görece güçlü ekonomik aktiviteye sahip olmaları, ECB'nin faiz artırımı kararı almasına neden olmuştur. Yatırım talebindeki zayıflık ve büyümenin potansiyelin altında seyretmesi uzun vadeli faiz oranlarında düşüşe yol açmaktadır.

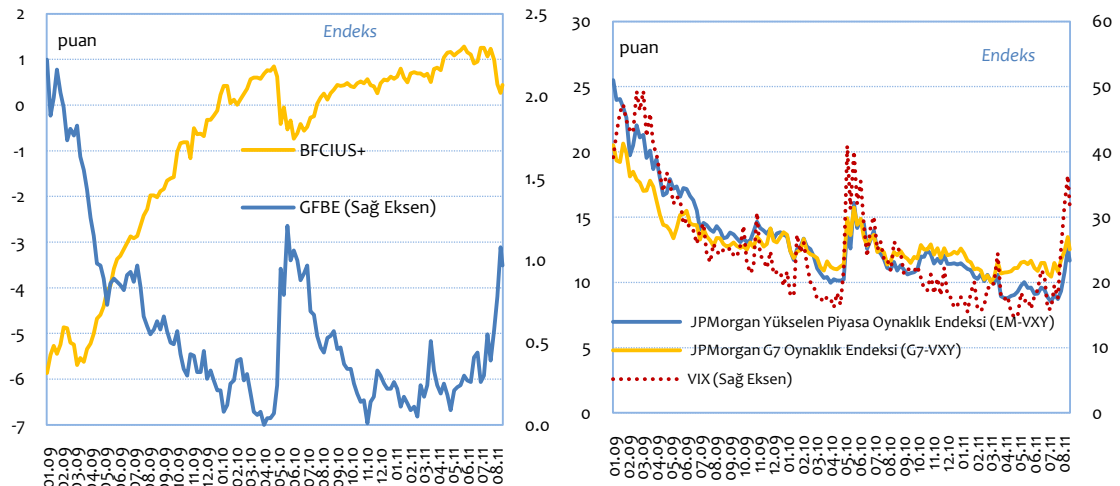
Grafik 1.1-6: Kısa Vadeli ve Uzun Vadeli Faiz Oranları

Kaynak: Reuters

Küresel finansal istikrar, ABD büyüme performansındaki zayıflık ile borçlanma tavanı konusundaki gerilim ve başta AB bölgesi olmak üzere gelişmiş ekonomilerdeki kamu borç sıkıntısının bazı ekonomilerde krize dönüşmesi riskindeki artış ile 2011 yılının üçüncü çeyreğinde büyük yara almıştır.

Grafik 1.1-7: Global Finansal Baskı Endeksi, BFCIUS+ ve Oynaklık Göstergeleri

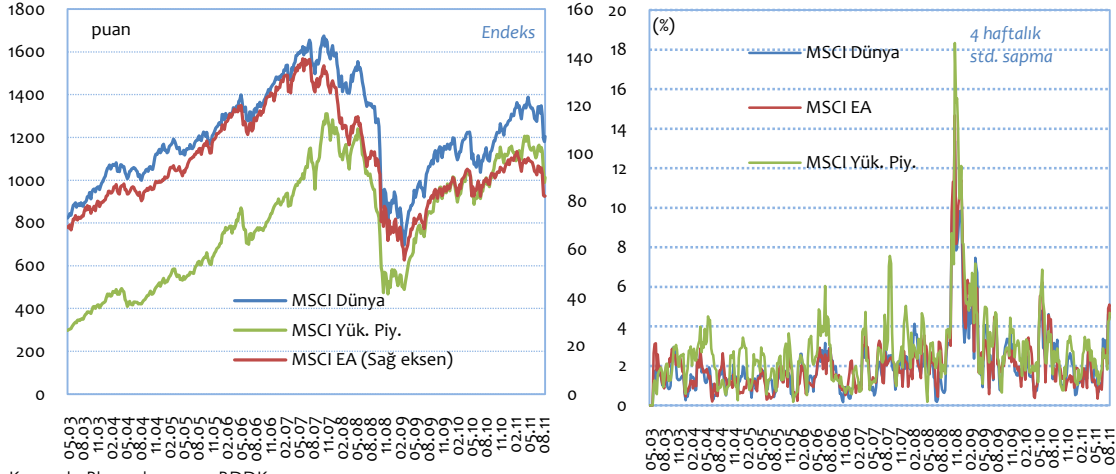
Kaynak: Bloomberg ve BDDK.

Bank of America-Merrill Lynch Global Research tarafından hazırlanan Global Finansal Baskı Endeksi, Temmuz 2011 ile birlikte belirgin olarak sıfır değerinin üzerine çıkmıştır. Bu durum risk

algısının yükseldiğine işaret etmektedir. Bloomberg'in ABD finansal durum ve beklenti endeksi de benzer bir biçimde bozulma arz etmektedir.

Nitekim diğer temel risk göstergeleri olan VIX ve VXY endeksleri aynı dönemde keskin bir biçimde yükselmiş ve bu seviyelerini korumuşlardır. Bu düzeyler kriz sonrası 2010 yılında kamu borçunun AB'de ilk yaşandığı 2010 yılı Mayıs ayından sonraki en yüksek seviyelerdir.

Grafik 1.1-8: MSCI Borsa Endeksleri ve Getiri Oynaklık

Kaynak: Bloomberg ve BDDK

Finansal piyasaların görünümündeki bu bozulma, tüm borsaları olumsuz etkilemiştir. MSCI-Dünya endeksi 2009 yılı seviyelerine gerilemiştir. MSCI-Avrupa endeksi ise, daha da düşük seviyelere inmiştir. Söz konusu küresel bileşik endekslerdeki oynaklığa bakıldığında da artış açık biçimde görülmektedir. Ayrıca, oynaklığın en çok yükselen piyasa ekonomileri bileşik endeksinde arttığı izlenmektedir.

Tablo 1.1-2: Ulusal Para Birimleri Cinsinden Seçilmiş Ülkelere Ait Borsa Endeksleri

2006=100	2006	2007	2008	2009	2010	2011		
						Mart	Haziran	15 Ağu
MSCI-Dünya	100.0	107.5	60.2	79.0	86.3	89.4	86.0	81.2
MSCI-Avrupa	100.0	100.0	52.8	68.8	74.9	75.0	71.6	64.6
MSCI-Yük. Piy.	100.0	136.6	60.4	106.7	126.2	125.3	122.2	111.0
ABD- DJI	100.0	107.2	68.3	84.4	92.9	98.1	95.8	92.1
Japonya	100.0	88.9	50.7	60.9	59.4	55.4	56.2	52.9
Almanya DAX	100.0	122.3	70.2	90.3	104.8	105.3	108.0	89.9
Meksika	100.0	112.3	85.1	123.1	145.8	139.1	133.6	128.2
Brezilya	100.0	143.6	82.9	152.0	155.8	152.4	137.2	122.9
İrlanda	100.0	73.9	24.8	31.8	30.7	30.6	30.6	27.0
Fransa	100.0	101.5	56.2	70.6	68.7	71.7	68.3	57.7
Rusya	100.0	118.2	36.0	87.8	110.4	120.1	108.0	96.7
İMKB	100.0	142.4	67.7	132.1	168.7	164.2	158.7	135.3
Çin	100.0	248.3	95.3	151.8	136.9	145.2	133.9	127.2
İtalya	100.0	92.7	46.7	56.2	50.1	54.2	47.6	39.4
İspanya	100.0	107.3	64.1	84.6	69.7	75.7	69.4	61.0
Portekiz	100.0	116.4	55.7	75.4	67.8	70.1	62.4	56.1
Yunanistan	100.0	117.3	39.2	50.2	32.2	36.9	28.1	22.6

Kaynak: Bloomberg

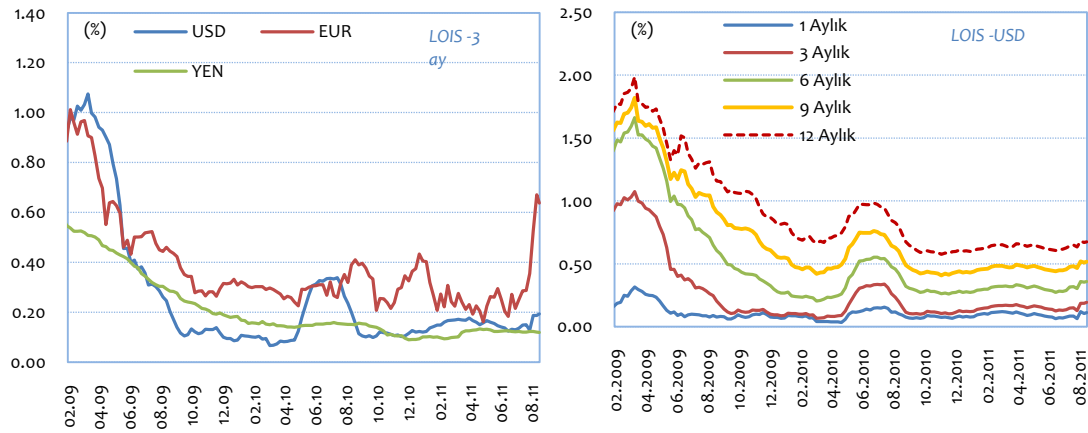
Borsa endekslerine ülkeler itibarıyla bakıldığında, İrlanda, Yunanistan, Portekiz ve İspanya'nın performansındaki keskin düşüş açıkça tespit edilmektedir. Ayrıca Fransa ve Japonya'da borsa endeksindeki gevşeme dikkat çekicidir. ABD doları cinsinden bakıldığında ise, Türkiye'nin dahil olduğu gelişmekte olan ekonomilerde 2011 Ağustos ayında sert düşüşler görülmektedir.

Tablo 1.1-3: ABD Doları Cinsinden Seçilmiş Ülkelere Ait Borsa Endeksleri

2006=100	2006	2007	2008	2009	2010	2011		
						Mart	Haziran	15 Ağu
MSCI-Dünya	100.0	107.5	60.2	79.0	86.3	89.4	86.0	81.2
MSCI-Avrupa	100.0	100.0	52.8	68.8	74.9	75.0	71.6	64.6
MSCI-Yük. Piy.	100.0	136.6	60.4	106.7	126.2	125.3	122.2	111.0
ABD- DJI	100.0	107.2	68.3	84.4	92.9	98.1	95.8	92.1
Japonya	100.0	93.8	66.6	79.4	86.5	81.0	83.2	81.9
Almanya DAX	100.0	136.4	74.3	98.2	105.4	112.4	116.0	98.0
Meksika	100.0	111.3	68.9	103.3	127.6	125.4	121.5	113.3
Brezilya	100.0	172.9	74.8	184.8	200.4	196.4	183.2	165.0
İrlanda	100.0	82.4	26.3	34.6	31.1	32.7	32.9	29.4
Fransa	100.0	113.3	59.6	76.8	69.6	76.5	73.4	62.9
Rusya	100.0	127.7	33.7	76.8	95.8	112.0	101.0	88.9
İMKB	100.0	172.2	63.5	122.9	154.8	149.7	137.5	107.9
Çin	100.0	263.4	109.3	174.6	163.2	173.8	162.4	156.4
İtalya	100.0	103.4	49.8	61.1	50.4	57.8	51.1	43.0
İspanya	100.0	119.7	67.8	92.0	70.1	80.8	74.5	66.6
Portekiz	100.0	129.9	59.0	82.1	68.7	74.9	67.1	61.2
Yunanistan	100.0	130.8	41.5	54.7	32.6	39.7	30.1	24.6

Kaynak: Bloomberg

Küresel finansal görünümdeki bu bozulma para piyasalarına da yansımıştır. Özellikle 3 aylık euro cinsi LIBOR-OI spreadleri hızlı bir biçimde yükselmiştir. ABD doları spreadlere bakıldığında yine bir artış görülmektedir. Bu artışın özellikle kısa vadelerde daha açık olması ise, ABD'nin yurtiçi ekonomik performansına ek olarak, borç tavanı tartışmaları süresinde artan siyasal belirsizliğin bir göstergesidir.

Grafik 1.1-9: LIBOR-OI Spreadleri

Kaynak: Bloomberg

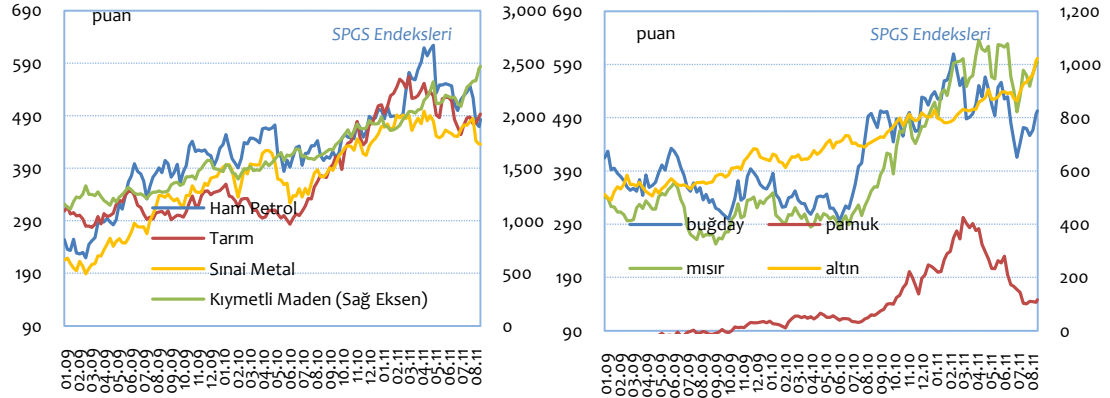
Ülke riskleri, küresel finansal piyasaları ve finansal istikrarın seyrini etkileyen ana risk alanı olarak mevcut konjonktürü belirlemektedir. Bu riskin ardında da kamu borç stoku sorununun yönetimi ve ekonomi politikalarının biçimlendirilmesi yer almaktadır. Uluslar arası derecelendirme kuruluşlarının verdikleri notların, finansal piyasaları derinden etkileye ekonomik gelişmeleri ve mevcut küresel ayrışmayı yansıtmaması, bu kuruluşlara yönelik bakışı olumsuz yönde etkilemektedir. Özellikle borç stoku konusunda sorunları kriz noktasına gelen bazı gelişmiş ekonomilerin notlarının düşmemesi, güçlü makroekonomik yapısalara sahip bazı gelişmekte olan ülkelerin notlarının artmaması bu şüpheli bakışı desteklemektedir.

Tablo 1.1-4: G20 ve Bazı Seçilmiş Ülkelere Ait Dereceler ve Kamu Kesimi Bilgileri

Ülke	Borç Stoku(MM)	Derece Notu			Görünüm			Bütçe Deng/ GSYH (%)	Borç Stoku /GSYH (%)
		S&P	Moody	Fitch	S&P	Moody	Fitch		
Endonezya	141.220	BB+	Ba1	BB+	Poz	Durağan	Poz	..	26,4
Güney Kore	550.283	A	A1	A+	Durağan	Durağan	Durağan	0,02	23,7
Çin	1.068.392	AA-	Aa3	A+	Durağan	Poz	--	-1,96	17,5
Hindistan	622.694	BBB-u	--	BBB-	Durağan	--	Durağan	-3,99	55,9
Türkiye	277.521	BB	Ba2	BB+	Poz	Poz	Poz	-5,55	48,1
Rusya	124.909	BBB	Baa1	BBB	Durağan	Durağan	Poz	5,28	9,5
Polonya	296.029	A-	A2	A-	Durağan	Durağan	Durağan	-7,9	53,6
Arjantin	131.268	Bu	B3	B	Durağan	Durağan	Durağan	0,12	50,3
Brezilya	678.291	BBB-	Baa2	BBB	--	Poz	Durağan	-2,19	60,8
Meksika	461.604	BBB	Baa1	BBB	Durağan	Durağan	Durağan	-0,29	41,5
Güney Afrika	161.062	BBB+	A3	BBB+	Durağan	Durağan	Durağan	0,18	33,2
Suudi Arabistan	6.134	AA-	--	AA-	Durağan	Durağan	Durağan	..	16,7
Yunanistan	516.867	CC	Ca	CCC	CC	Ca	CCC	-10,5	144
Portekiz	226.326	BBB-	Ba2	BBB-	BBB-	Ba2	BBB--	-9,1	83,2
İrlanda	161.938	BBB+	Ba1	BBB+	BBB+	Ba1	BBB+	-32,4	94,2
İspanya	928.863	AA	Aa2 -	AA+	AA	Aa2 -	AA+	-9,2	63,4
İtalya	2.303.130	A+u	Aa2 -	AA-	A+u	Aa2 -	AA-	-4,6	118,1
Fransa	1.876.355	AAAu	Aaa	AAA	AAAu	Aaa	AAA	-7,0	83,5
Japonya	11.846.019	AA-u	--	AA	AA-u	--	AA	-8,14	225,8
Almanya	1.774.100	AAAu	Aaa	AAA	AAAu	Aaa	AAA	-3,3	78,8
Büyük Britanya	1.769.559	AAAu	Aaa	AAA	AAAu	Aaa	AAA	-10,4	76,5
Avustralya	201.570	AAAu	Aaa	AA+	AAAu	Aaa	AA+	-5,89	22,4
ABD	9.528.166	AA+u	--	AAA	AA+u	--	AAA	-9,1	58,9
Kanada	617.402	AAA	Aaa	AAA	AAA	Aaa	AAA	-5,5	84,0

Kaynak: Bloomberg

Ürün ve enerji fiyatları, genel olarak yüksek seviyelerini korumakla birlikte son dönemde küresel talebe ilişkin zayıflama öngörülerine bağlı olarak gevşemiştir. Ancak uluslararası finansal görünümdeki artan kırılganlık kıymetli maden fiyatlarının artışlarını sürdürmelerine neden olmaktadır. Küresel talebin değişen durumu en açık biçimde tarımsal ürün fiyatlarında görülmektedir. Ancak, bu fiyat hareketleri enflasyonist baskıları azaltacak düzeyde olmayıp, büyüme yönlü makroekonomik politikaların yeniden uygulanacağına yönelik beklentilerle yeniden artış eğilimindedir.

Grafik 1.1-10: SPGS Ürün Fiyatları ve Petrol Fiyatları

Kaynak: Bloomberg

Tablo 1.1-5: CDS Spreadleri

	2006	2007	2008	2009	2010	30 Haziran 2011	15 Ağustos 2011
ABD	1,05	8,40	..	..	41,51	51,25	51,08
Almanya	6,00	6,90	45,90	26,33	59,31	40,88	77,25
Avustralya	..	..	117,80	40,20	50,00	57,00	76,50
İngiltere	2,00	8,90	106,90	82,33	73,50	61,26	75,92
Çin	18,00	..	188,40	73,24	67,58	84,37	106,14
Japonya	3,63	8,50	44,20	68,10	72,00	89,96	105,80
Fransa	1,44	9,70	54,10	32,07	107,89	..	..
G. Kore	17,00	46,50	318,70	85,41	93,88	101,15	128,18
Meksika	40,00	70,00	291,80	134,02	113,00	108,15	142,68
Brezilya	99,50	103,00	298,50	123,00	111,00	110,18	141,91
G. Afrika	42,25	78,30	395,70	144,15	124,82	125,56	148,84
S.Arabistan	..	..	235,00	90,00	75,40	95,32	101,75
Rusya	43,00	87,50	743,50	186,69	146,50	143,17	184,87
Endonezya	115,17	153,50	638,30	190,35	129,02	139,98	163,25
Türkiye	184,75	166,50	411,10	185,00	140,84	175,99	235,23
Hindistan	46,00	118,10	361,70	118,00	160,73	..	..
İtalya	9,00	20,30	156,90	109,30	239,87	171,41	341,56
İspanya	2,88	18,20	100,70	113,58	350,00	260,61	345,79
Mısır	78,25	100,80	600,00	255,00	242,50	314,88	375,00
Portekiz	4,69	17,70	96,30	91,61	500,97	755,00	846,32
Arjantin	202,00	460,70	3.905,00	961,06	609,54	598,08	744,50
Yunanistan	7,00	22,10	232,10	286,42	1.010,00	1.910,90	1.693,74

Kaynak: Bloomberg

G20 ve diğer bazı seçilmiş ülkelerin CDS spreadlerine bakıldığında tüm ülkelerde bir yükselme görülmektedir. Bu genel finansal görünümün bozulduğunun en önemli göstergelerinden biridir. Ayrıca, Euro Alanı'nı ekonomilerinin CDS spreadlerindeki artış dikkat çekicidir. Hali hazırda yüksek düzeyde CDS'e sahip Yunanistan ve Portekiz gibi ülkelere Fransa ve İtalya'nın da dahil olduğu görülmektedir. Türkiye'nin CDS spreadleri ise, 235 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 1.1-6: Varsayımsal Carry Trade Getirileri

USD Açık	15 Ağu. 2011-30 Haz. 2011	Haz. 2011-Mart 2011	Haziran 2011-Aralık 2010	TRY Fazla	15 Ağu. 2011-30 Haz. 2011	Haz. 2011-Mart 2011	Haziran 2011-Aralık 2010
Arjantin	0.07	8.76	12.75	ABD	-7.25	-0.07	-0.15
Avustralya	-1.58	6.16	11.99	Arjantin	-7.90	-3.82	-2.58
Brezilya	-1.04	4.68	10.90	Avustralya	-6.12	-8.02	-8.90
Britanya	2.04	2.80	7.17	Brezilya	-6.70	-9.61	-12.29
Çin	1.01	3.19	9.05	Britanya	-10.02	-3.41	-4.98
Danimarka	-0.29	3.02	7.84	Çin	-8.91	-3.98	-2.39
Euro	-0.38	2.96	7.42	Danimarka	-7.51	-5.85	-10.77
Filipinler	2.60	0.71	0.96	Euro	-7.41	-5.87	-10.82
İsveç	-1.08	0.09	0.15	Filipinler	-10.63	-3.29	-2.32
İsrail	-3.11	2.52	4.88	İsveç	-7.39	-5.87	-10.80
İzlanda	0.94	2.29	4.10	İsrail	-4.47	-6.34	-7.29
Japonya	4.85	2.23	3.59	İzlanda	-8.83	-4.16	-4.21
Kanada	-1.81	4.62	10.51	Japonya	-13.05	-6.13	-2.35
Kore	-0.84	2.03	3.32	Kanada	-5.87	-4.09	-5.26
Malezya	1.59	1.29	2.56	Kore	-6.92	-6.74	-8.31
Meksika	-3.86	1.31	2.83	Malezya	-9.54	-4.28	-4.48
Mısır	1.00	3.00	7.43	Meksika	-3.66	-5.78	-8.86
Polonya	-3.92	0.56	0.77	Mısır	-8.90	-5.55	-3.35
Romanya	-0.60	0.16	0.71	Polonya	-3.60	-8.08	-11.85
Rusya	-2.17	0.12	0.31	Romanya	-7.17	-4.16	-14.56
Singapur	2.09	0.05	0.13	Rusya	-5.48	-6.30	-13.45
Tayvan	-0.88	1.46	1.58	Singapur	-10.07	-5.94	-6.19
Türkiye	-7.25	-0.07	-0.15	Tayvan	-8.77	-5.34	-2.89

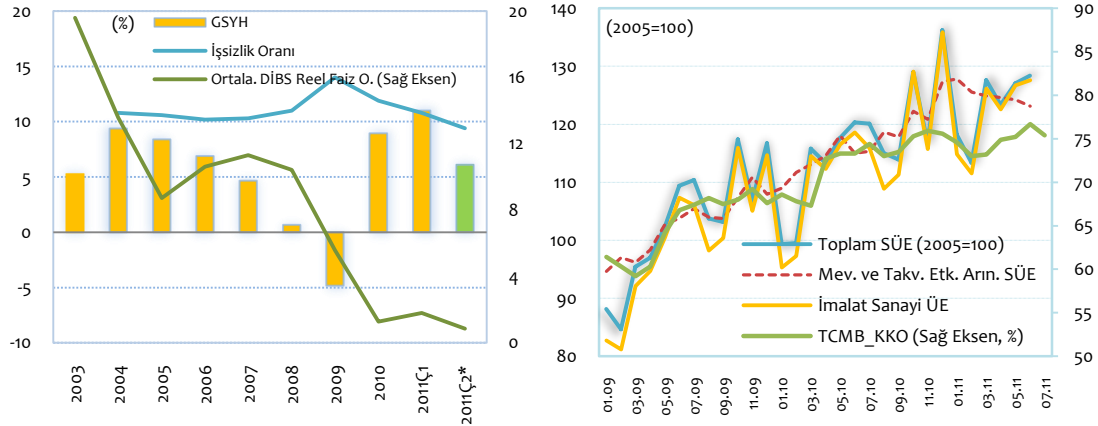
Kaynak: Bloomberg

Para birimleri itibarıyla üç aylık mevduat faizleri dikkate alınarak hesaplanan varsayımsal carry trade getirileri, 2011 yılı 30 Haziran 15 Ağustos döneminde finansal dalgalanmanın da etkisiyle gelişmekte olan ekonomilerin para birimlerindeki değer kaybının etkisiyle negatif olmuştur. 2011 yılının ilk çeyreğinde ise başta Arjantin, Avustralya ve Brezilya para birimleri ve faizleri üzerinden yüksek varsayımsal getiri izlenmektedir. Ancak genel olarak bakıldığında, kamu borç stoku kaynaklı sıkıntıların finansal piyasalarda yarattığı dalgalanmalardaki sertlik, carry-trade imkanlarını azaltmaktadır.

1.2 Ulusal Çerçeve

2011 yılının ilk iki çeyreğinde küresel büyüme hızı yavaşlarken Türk ekonomisinin gelişmiş ekonomilerle olan ayrışma süreci devam etmiştir. Türkiye’de son altı çeyrekte benzer ekonomilerin büyüme performansına göre daha güçlü bir büyüme gözlenmektedir. 2010 yılı GSYH büyümesi %9,2 düzeyinde olmuş, 2011 yılının ilk çeyreği ise %11’lik bir artışla piyasa beklentilerinin biraz üzerinde gerçekleşmiştir. Haziran 2011’de yapılan beklenti anketlerine göre 2011 yılı için %6,1 oranında bir büyüme beklenmektedir. Özel sektörün tüketim ve yatırım amaçlı talebi nedeniyle bir süredir çok güçlü seyreden toplam yurtiçi talep ve zayıf seyreden yurtdışı talep, beraberinde artan bir dış ticaret açığına neden olmaktadır. Söz konusu açık, finansal istikrar açısından risk odağı olarak algılanmış ve bir dizi parasal ve bankacılık önlemlerinin uygulamaya konulmasını zorunlu hale getirmiştir. Diğer taraftan, Avrupa’daki borçlanma krizi kaynaklı küresel sıkıntılar, dünya çapında yavaşlama hatta durgunluk olasılığını tetiklemektedir. Tüm gelişmekte ekonomilerde olduğu gibi, zayıflaması muhtemel dış talebin Türkiye’nin büyüme performansını öngörülenden daha hızlı yavaşlatabileceği olgusu, son iki çeyreğin önemli risk olasılığı olarak ön plana çıkmaktadır.

Grafik 1.2-1: Büyüme, İşsizlik Oranları, Reel Faiz ve Sanayi Üretimi Göstergeleri

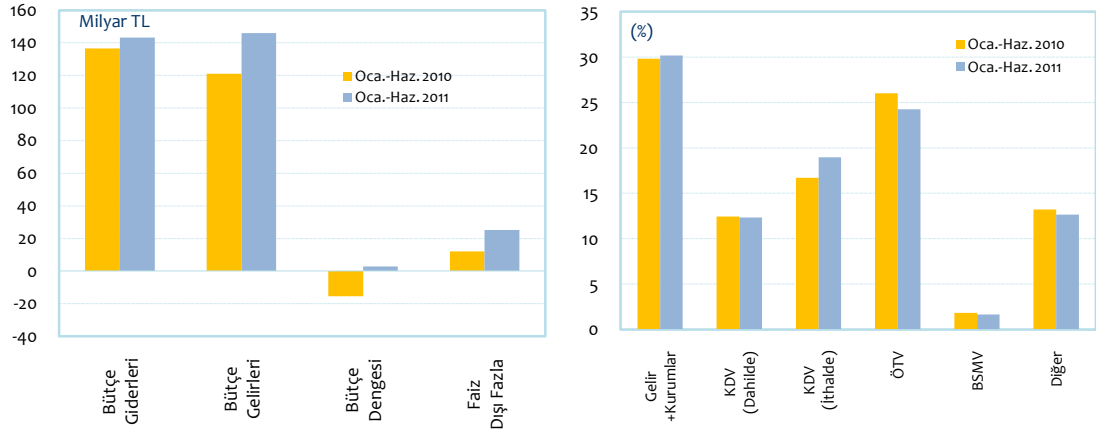
Kaynak: TÜİK, TCMB. (*) 2011 Yılı Büyüme Beklentisi (TCMB Beklenti Anketi), İşsizlik oranı Mayıs 2011 itibarıyladır.

Zayıflayan dış talebin etkisiyle imalat sanayi kapasite kullanım oranında Temmuz 2011 itibarıyla aylık bazda düşüş eğilimi gözlenmektedir. Benzer şekilde, toplam sanayi ve imalat sanayi üretim endeksleri artış hızı, 2011 yılının ikinci çeyreğinde birinci çeyreğe göre hissedilir şekilde yavaşlamıştır. Ayrıca, mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış sanayi üretim endeksi ikinci çeyrekte sanayi üretiminin yavaşladığını teyit etmektedir. Diğer taraftan özel tüketimde görülen yavaşlama işaretleri, maliye politikasındaki sıkı yaklaşımın, para politikasının ve tüketici kredilerine yönelik alınan özel tedbirlerin iç talebin kontrol altına alınmasına yardımcı olduğunu göstermektedir. Söz konusu politika bileşimlerinin iç talep ile dış talep arasındaki dengesizliğin giderilmesinde yararlı olduğu görülmekle birlikte, alınan önlemlerin sonuçlarının yılın son çeyreğinde daha net olması beklenmektedir.

Finansal istikrarın temelini oluşturan kamu maliyesindeki sıkı duruş devam etmektedir. Ocak-Haziran 2011 dönemi de kamu maliyesi açısından istikrarın daha da güçlendiği bir dönem olmuştur. Ocak-Haziran 2011 döneminde bütçe dengesi bir önceki yılın aksine fazla vermiş, faiz dışı fazla ise 2,1 kat artarak 25,3 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Vergi gelirlerinin %24,4 arttığı bu dönemde, gelir ile kurumlar vergisinin %26, ÖTV'nin %16,1 ve ithal ürünlerden alınan KDV'nin %41,2 artması, genel bütçe gelirlerindeki büyümeyi belirlemiştir. Gider kalemleri içerisinde mal ve hizmet alımı, personel giderleri ile cari giderler en ağırlıklı kalemleri oluşturmuştur. Kamu alacaklarının yeniden yapılandırması sayesinde elde edilecek akımlar, önümüzdeki dönemde mali disiplini kolaylaştırması muhtemel olup,

maliye politikalarındaki manevra alanını genişletebilecektir. Kayıt dışı ekonomi ile mücadele, verginin tabana yayılması ve kamu harcamalarının etkin yapılması, gündemde olan muhtemel küresel durgunluğun Türkiye ekonomisine olabilecek negatif etkilerinin hafifletilmesine yardımcı olabilecektir.

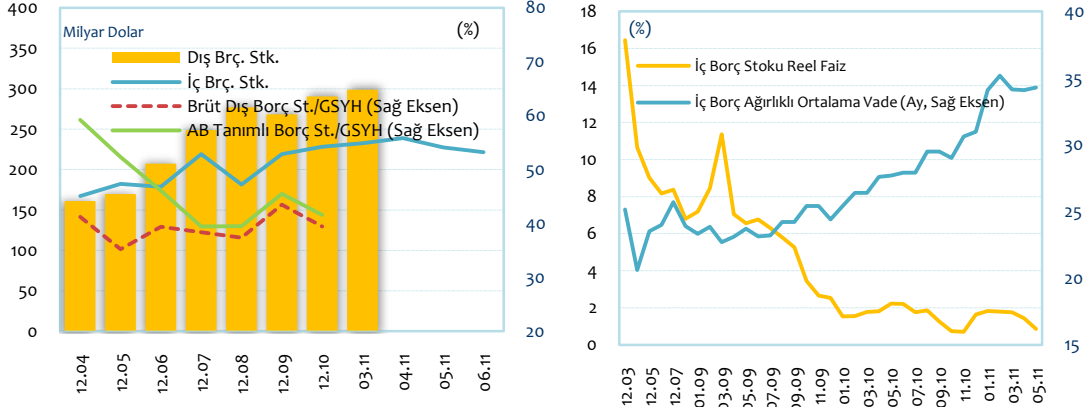
Grafik 1.2-2: Bütçe Göstergeleri

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Avrupa'daki borçlanma krizinin aksine Türkiye'de borçlanma ve kamu maliyesi açısından çok daha istikrarlı bir konjonktür yaşanmaktadır. Cari açık dışında, başta mali disiplin olmak üzere AB ülkelerine göre daha sağlam iktisadi temellere sahip olan Türkiye'nin iç borç stoku, Haziran 2011 itibarıyla 221,4 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmiştir.

Grafik 1.2-3: Borç Stokları, İç Borç Stoku Reel Faizi ve Ortalama Vadesi

Kaynak: HM

Türkiye'nin benzer ekonomilerden ayrışması ve mali disiplinin kararlılıkla devam ettirilmesi, iç borçlanmanın sürdürülebilir olmasına katkıda bulunmaktadır. Nitekim iç borç stokunun vadesi 2010 yılının ikinci çeyreğinden itibaren artan risklere rağmen kısalmamış ve reel faizi azalma eğiliminde olmuştur.

Türkiye'nin toplam brüt dış borç stoku 2011 yılının ilk çeyreği itibarıyla 299 milyar dolara erişmiştir. Özel kesime ait finansal olmayan kuruluşların toplam brüt dış borç stoku içindeki payı önceki yıllara göre düşüş eğiliminde olup %36,5 olarak gerçekleşmiştir. 2010 yıl sonu itibarıyla toplam borç stokunun milli gelire oranı yaklaşık %40'tır.

Tablo 1.2-1: Brüt Dış Borç Stoku Göstergeleri

%	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011Ç1
Kısa Vadeli Borçlar										
Kamu/Toplam	2,0	2,9	3,2	2,9	2,1	1,8	1,8	2,0	2,0	2,2
Özel/Toplam	10,7	13,1	16,8	19,7	18,5	15,5	17,1	16,5	25,0	23,6
Özel Finansal Kuruluşlar/Özel Kesim Toplamı	39,2	44,4	48,4	51,5	54,0	42,9	51,0	50,9	66,9	65,9
Özel Finansal Olmayan Kuruluşlar/Özel Kesim Toplamı	60,8	55,6	51,6	48,5	46,0	57,1	49,0	49,1	33,1	34,1
Uzun Vadeli Borçlar										
Kamu/Toplam	64,8	63,2	57,1	47,7	40,0	34,0	31,1	34,0	32,8	33,2
Özel/Toplam	22,5	20,9	22,9	29,7	39,5	48,7	50,0	47,5	40,2	41,0
Özel Finansal Kuruluşlar/Özel Kesim Toplamı	16,4	17,6	23,3	31,8	34,8	34,6	29,3	27,7	29,6	30,5
Özel Finansal Olmayan Kuruluşlar/Özel Kesim Toplamı	83,6	82,4	76,7	68,2	65,2	65,4	70,7	72,3	70,4	69,5
Finansal Olmayan Kuruluşlar /Toplam Borç	25,3	24,5	26,2	29,8	34,3	40,7	43,7	42,4	36,6	36,5
Toplam Dış Borç Stoku/GSYH	56,2	47,3	41,2	35,3	39,5	38,4	37,8	43,6	39,5	v.y.

Kaynak: HM

Avrupa'nın Türkiye benzeri ekonomilerindeki önemli sorunlardan bir diğeri, hanehalkı borçluluk seviyesindeki yüksek seyirdir. Buna mukabil, Türkiye'de hane halklarının yükümlülüklerinin son yıllarda büyümesine rağmen, söz konusu yükümlülüklerin milli gelire oranı %14'4 ile gelişmiş ekonomilere ve kriz yaşayan ülkelere göre daha düşüktür. Mart 2011 itibarıyla, hanehalkı yükümlülükler/varlık oranı ise %35,1'e yükselmiştir. Son dönemlerde hane halkı borçluluğunda ılımlı bir yükseliş gözükse de, bu oranın iç talebin yavaşlaması sonucu yatay bir seyir izlemesi beklenmektedir. Ayrıca söz konusu oranlar, diğer ülkelere göre daha yönetilebilir düzeydedir.

Tablo 1.2-2: Hanehalkı Finansal Varlık ve Yükümlülükler

Milyar TL	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Mar.11
Varlıklar									
Birey. Emek. Fon.	0,0	0,3	1,2	2,8	4,6	6,0	9,1	12,0	12,1
Hisse Senedi	9,2	12,4	15,8	15,7	17,5	10,8	24,5	32,6	35,8
Kamu Borç. K. (DİBS+Eurobond)	36,1	41,0	33,3	27,7	19,2	19,7	13,0	8,4	9,8
Tas. Mev., Kat. Fon. ve Cari Hes.	100,9	124,6	147,8	185,4	215,5	288,0	321,1	369,3	382,5
Dolaşımdaki Para	9,8	12,4	18,2	24,4	25,0	29,3	34,3	45,2	46,6
Toplam	156,0	190,7	216,3	256,0	281,8	353,8	402	467,5	486,8
Yükümlülükler									
Tüketici Kred.	5,9	12,8	29,7	48,0	68,9	85,2	97,4	132,7	143,8
Kredi Kartı Borç Bakiyesi	1,7	4,4	7,5	10,7	12,6	14,7	19,1	23,2	23,4
Tük. Finans. Şirket. Kredileri	0,4	0,9	1,8	1,4	1,7	1,6	1,7	2,9	3,2
Bireysel Finansal Kiralama Borçları	-	-	-	0,5	0,9	1,0	0,7	0,6	0,6
Toplam	8,0	18,1	39,0	60,6	84,1	102,5	118,9	159,4	171,0
Yükümlülükler/Varlıklar (%)	5,1	9,5	18,0	23,7	29,8	29,0	29,6	34,1	35,1
Yükümlülükler/GSYH (%)	1,8	3,2	6,0	8,0	10,0	10,8	12,5	14,4	v.y.

2005 sonrası verileri bankalar, katılım bankaları ve tüketici finansman şirketlerince kullanılan tüketici kredileri ile bu kredilere ilişkin tahsil gecikmiş alacakları, taksitli kredi kartı borç bakiyeleri ile tahsil gecikmiş kredi kartı alacaklarını içermektedir. Kredi tutarları, tahsil gecikmiş alacakları da içeren brüt rakamlardır. Kredi kartı borç bakiyesi, taksitli kredi kartı borç bakiyesi ile takipteki kredi kartı alacaklarından oluşmaktadır. Kaynak: BDDK, TÜİK, SPK, TCMB, MKK

TCMB verilerine göre, özel sektörün yurtdışından sağladığı ve Haziran 2012'ye kadar vadesi dolan kredi toplamı 60 milyar dolar olup, bunun 27,2 milyarı doları kısa vadeli borçlardan kaynaklanmaktadır. Finansal olmayan kuruluşların kısa vadeli borçları sadece 2,1 milyar dolardır.

Tablo 1.2-3: Özel Sektörün Yurtdışından Sağladığı Kredi Borcunun 1 Yıla Kadar Olan Vade Dağılımı

Milyar Dolar	Tem.11	Ağu.11	Eyl.11	Eki.11	Kas.11	Ara.11	Oca.12	Şub.12	Mar.12	Nis.12	May.12	Haz.12	Toplam
Uzun Vadeli	2,4	2,3	2,1	2,2	2,1	4,7	2,6	2,4	3,8	2,5	2,8	3,2	32,8
Finansal	0,9	0,5	0,8	0,7	0,6	0,7	0,8	1,0	1,0	0,8	0,7	1,3	9,8
Bankalar	0,7	0,4	0,3	0,4	0,5	0,3	0,4	0,8	0,8	0,4	0,6	0,7	6,3
Banka. Dışı Fin. Kur.	0,2	0,1	0,5	0,3	0,2	0,4	0,4	0,2	0,2	0,3	0,2	0,5	3,5
Finansal Olmayan	1,5	1,8	1,3	1,5	1,4	4,0	1,7	1,4	2,8	1,7	2,1	1,9	23,0
Kısa Vadeli (*)	5,5	2,7	2,7	2,9	1,0	2,9	0,7	0,5	3,0	2,4	2,0	1,0	27,2
Finansal	5,1	2,4	2,4	2,8	0,8	2,5	0,6	0,4	2,9	2,3	1,9	0,9	25,0
Bankalar	4,5	2,4	2,3	2,7	0,8	2,4	0,5	0,3	2,8	2,2	1,9	0,8	23,6
Banka. Dışı Fin. Kur.	0,6	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	1,4
Finansal Olmayan	0,4	0,2	0,3	0,2	0,2	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	2,1
Toplam	7,9	4,9	4,8	5,1	3,0	7,5	3,2	2,9	6,8	4,8	4,8	4,2	60,0

Kaynak: TCMB. (*) Ticari krediler hariç.

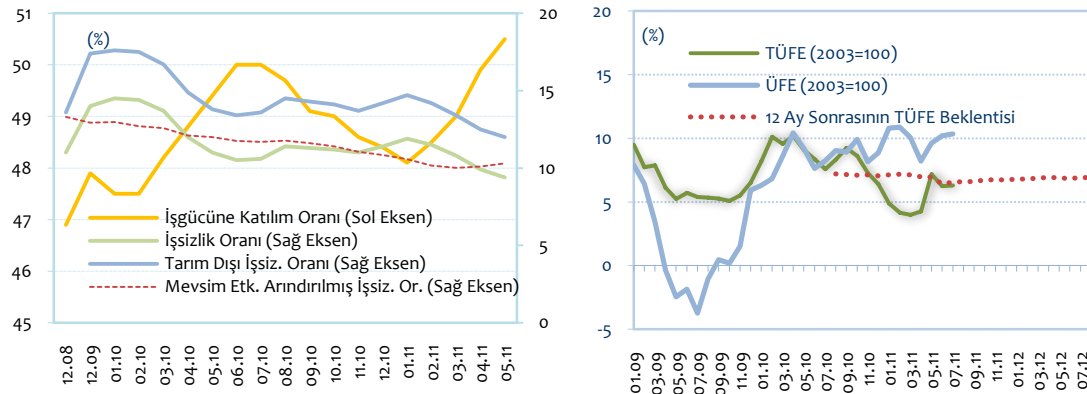
Şirketler kesimi açısından diğer önemli gösterge reel şirketlerin döviz pozisyonudur. 2011 ilk çeyrek itibarıyla, reel şirketlerin döviz varlıklarının döviz yükümlülüklerine oranı %42,6 olup, kısa vadeli döviz net pozisyonu 9,2 milyar dolar açık vermiştir.

Tablo 1.2-4: Finansal Kesim Dışındaki Şirketlerin Döviz Varlık ve Yükümlülükleri

Milyar Dolar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011Ç1
Varlıklar	30,2	37,7	45,4	62,6	76,1	80,5	79,0	86,3	83,0
Mevduat	20,0	24,6	30,9	45,4	54,8	60,4	57,3	62,1	57,9
Menkul Kıymetler	0,9	1,3	1,0	0,9	0,8	0,7	1,1	1,3	1,1
İhracat Alacakları	4,4	6,0	6,4	8,8	10,3	8,6	9,3	10,7	10,9
Yurtdışına Doğrudan Sermaye Yatırımları	4,9	5,8	7,1	7,5	10,2	10,8	11,3	12,3	13,2
Yükümlülükler	50,7	58,7	72,4	100,5	139,4	160,9	156,2	180,6	194,8
Nakdi Krediler	44,1	49,4	61,4	88,8	124,9	146,3	141,0	162,5	176,8
Yurtiçinden Sağlanan Krediler	18,2	20,5	26,4	34,8	46,3	48,1	50,3	81,9	92,8
Kısa Vadeli Döviz Kredileri	0	0	0	0	14,4	15,9	14,3	17,9	19,3
Yurtdışından Sağlanan Krediler	26,0	28,9	34,9	54,0	78,6	98,2	90,7	80,6	84,0
Kısa Vadeli	1,6	1,2	1,1	1,1	0,7	1,2	0,7	1,0	1,3
İthalat Borçları	6,5	9,4	11,0	11,7	14,5	14,6	15,2	18,1	18,0
Döviz Net Pozisyonu	-20,5	-21,1	-27,0	-37,9	-63,3	-80,4	-77,2	-94,3	-111,8
Kısa Vadeli Varlıklar						69,6	67,72	74,05	69,86
Kısa Vadeli Yükümlülükler						76,3	67,79	74,31	79,02
Kısa Vadeli Net Döviz Pozisyonu						-6,7	-0,1	-0,3	-9,2

Kaynak: TCMB

2010 yılının ikinci yarısında istihdam gelişmeleri büyüme performansına bağlı olarak olumlu bir tablo ortaya koymuştur. Son beş aydır işsizlik oranı hissedilir biçimde azalmış ve Mayıs 2011 itibarıyla bir önceki yılın aynı dönemine göre 1,6 puan azalarak %9,4 olarak gerçekleşmiştir. Mevsimsel etkilerden arındırılmış işsizlik oranı da Mayıs 2011 dönemi hariç gevşeme eğiliminde olmuştur.

Grafik 1.2-4: İşgücü Göstergeleri ve Enflasyonun Gelişimi

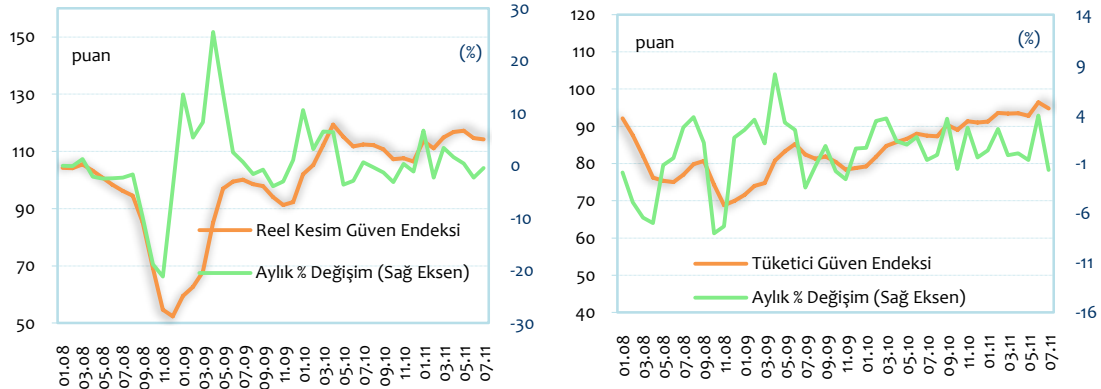
Kaynak: TCMB, TÜİK

Küresel belirsizlikler, başta petrol olmak üzere enerji fiyatları, gıda fiyatlarında görülen dalgalanmalar, uluslararası emtia fiyatlarındaki yüksek seyir ve TL'nin değer kaybetmesi

enflasyon üzerinde etkili olan faktörler olarak ön plana çıkmaktadır. Güçlü iç talebe rağmen tüketici fiyatları beklenen enflasyona uyumlu bir patikada seyretmekte ve orta vadede Merkez Bankasının hedeflerine uygun bir atalet arz edeceği öngörülmektedir. Fiyatların genel seviyesine bakıldığında, Temmuz 2011'deki aylık artışla birlikte, yıllık TÜFE %6,31 olarak gerçekleşmiştir. Yıllık üretici enflasyonu ise aynı dönemde %10,34 olarak gerçekleşmiştir. İç talebin yılın ikinci yarısında baskılanmasıyla birlikte enflasyonist risklerin sınırlanması muhtemeldir.

Alınan ekonomik tedbirlerin etkisi reel kesim beklentileri açısından daha belirgindir: Söz konusu endeks Mayıs 2011'den itibaren ılımlı düşüş sürecine girmiştir. Tüketici güven endeksi ise son aylardaki artış eğilimini korumasına rağmen Temmuz 2011'de hafif inmiştir. Tüketici güveninde aşağı yönlü belirgin bir hareket görülmemesi, işgücü piyasasındaki kuvvetli iyileşmenin hanehalkları üzerinde yarattığı olumlu beklentilerle ilgilidir. Ayrıca, tüketicilerin gelecek döneme ilişkin yarı dayanıklı ve dayanıklı tüketim malı alma istekleri Temmuz 2011'de de güçlü bir şekilde devam etmiştir. Bu nedenle, hane halkı tüketiminin yavaşlayarak da olsa iç talebi yılın üçüncü çeyreğinde destekleyeceği tahmin edilmektedir.

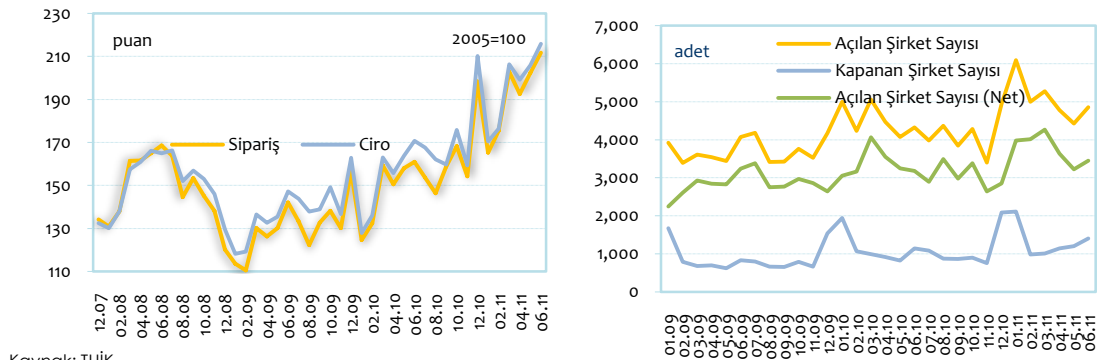
Grafik 1.2-5: Reel Kesim ve Tüketici Güven Endeksleri

Kaynak: TÜİK, TCMB

2011'in ikinci çeyreğine ait diğer göstergeler ve açıklanan veriler de, iktisadi faaliyetin bir önceki döneme göre yavaşladığına işaret etmektedir. İmalat sanayi sipariş ve ciro endeksleri, yılın ilk yarısında dalgalı ve yukarı yönlü bir seyir izlemektedir. Ancak, söz konusu endekslerin aylık ve yıllık artış hızları 2011 yılının ilk çeyreğine göre daha zayıftır. Avrupa ülkelerinde derinleşme ihtimali olan borçlanma krizinin yurt dışı talebi zayıflatması halinde, sipariş ve ciro endeksinin aşağı yönlü inme riski bulunmaktadır. Haziran 2011 dönemi hariç, ikinci çeyrekte açılan şirket sayısı azalırken kapanan şirket sayısı artmıştır. Dolayısıyla girişimcilerin, iş ortamı açısından cari dönemde ihtiyatlı davrandıkları görülmektedir.

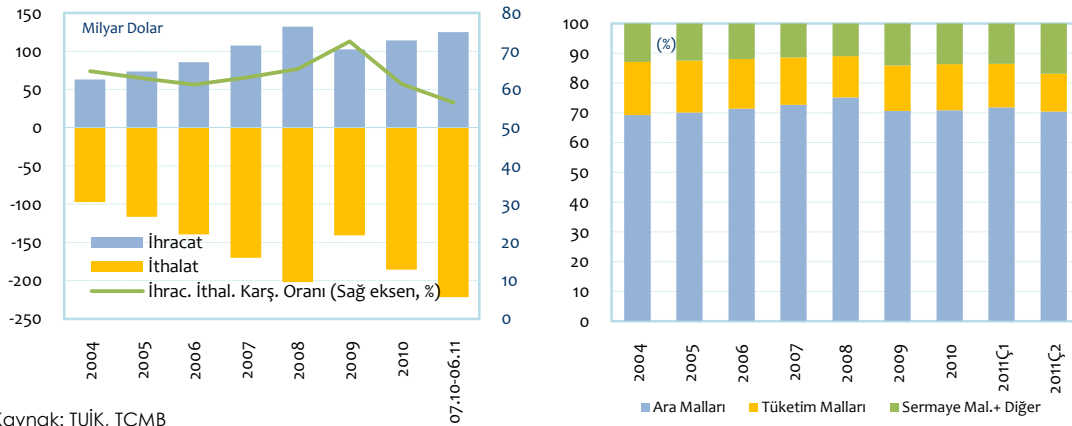
Grafik 1.2-6: İmalat Sanayi Sipariş ve Ciro Gelişmeleri ile Şirket Göstergeleri

Kaynak: TÜİK

TL'nin değer kaybetmesiyle birlikte ihracat performansında gözlenen görece iyileşme, bazı Avrupa ülkelerindeki gelişmeler nedeniyle sınırlı kalmaktadır. Nitekim Haziran 2011'de ihracat bir önceki yılın aynı dönemine göre %19,4 artarak 11,3 milyar dolara erişmiştir. Aynı dönemde, yavaşlayan iç talebe rağmen, başta enerji fiyatlarının etkisiyle ithalat, %47,7 artışla 21,6 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmiştir. İthalatın ihracattan daha hızlı artmaya devam etmesi cari açığın oluşmasında temel belirleyici unsur olarak varlığını korumaya devam etmektedir. İthalatta ara malların payının yüksek olması nedeniyle, TL'nin değer kaybı ve iç talebi kısımaya yönelik tedbirlerin ithalat üzerindeki etkisi henüz tam tezahür etmemiştir. Enerji ve ithal ara mallara olan bağımlılık gibi yapısal sorunlar, ithalatın hız kesmesi önünde engel konumdadır. Türkiye'nin önemli ihracat pazarı olan Avrupa ülkelerinin içinde bulundukları ekonomik sıkıntının ihracatı olumsuz etkileme potansiyeli bulunmaktadır. Küresel ekonomide artan belirsizliklerin ve kırılganlıklara yönelik alınan tedbirlerin küresel büyümeyi, dolayısıyla da Türkiye'nin ihracat kapasitesini sınırlama riski bulunmaktadır.

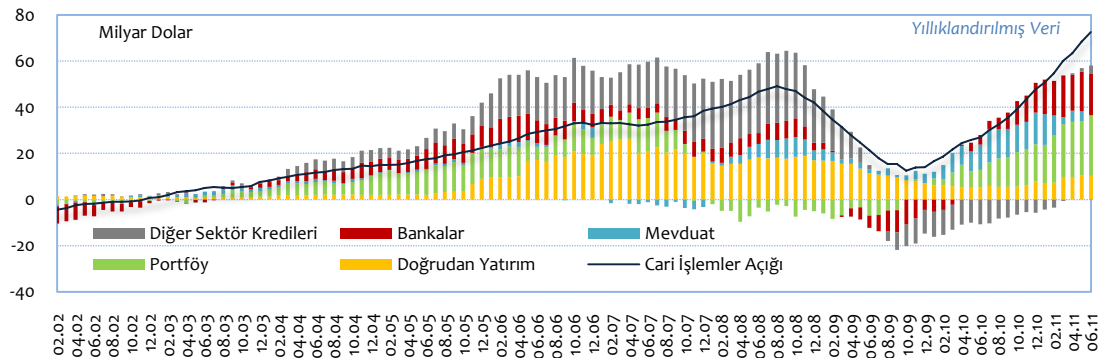
Grafik 1.2-7: İhracat, İthalat, İhracat Dengesi ve İthalatın Mal Sınıflamasına Göre Bileşimi

Kaynak: TÜİK, TCMB

Dış ticaret açığının hız kesmeden devam etmesi cari açığın da ivmeli seyrini korumasında belirleyici olmaktadır. Cari açık, Haziran 2011 itibarıyla da bu seyrini korumuş ve temel bir kırılganlık kaynağı haline gelerek piyasalarda TL'nin daha fazla değer kaybetmesini hızlandırmıştır. 2011 yılının ilk yarısında, cari açık bir önceki yıla göre %122 artarak 45 milyar dolar düzeyinde gerçekleşirken, 46,4 milyar dolara ulaşan dış ticaret açığı söz konusu gelişmede en etkili unsurdur. Aynı dönemde turizm gelirlerinin bir önceki yıla göre %21,5 oranında artmasına paralel olarak turizm giderlerinin de %16,8 yükselmesi, net turizm gelirlerinin cari açığı sınırlama kapasitesini düşürmüştür. Ayrıca, doğrudan yatırımlar, portföy yatırımları ve faizlerden oluşan diğer yatırımlarda net çıkış 4,4 milyar dolar olmuştur.

Grafik 1.2-8: Sermaye Hareketleri ve Cari İşlemler Hesabı

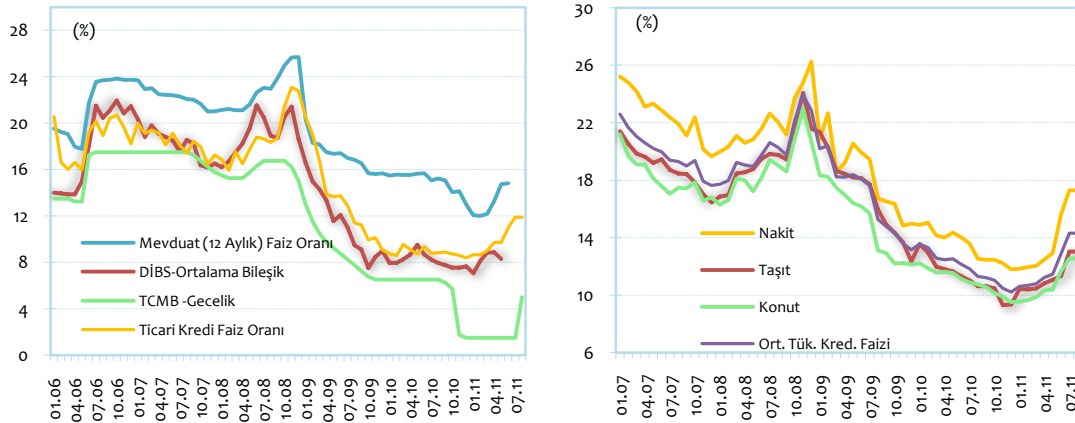

Kaynak: TCMB (1) Bankalar kalemi, TCMB Ödemeler Dengesi ayrıntılı sunum "diğer yatırımlar" kalemi altında yer alan "krediler" kısmından derlenmiştir.

Ocak-Haziran 2011'de yurt dışında yerleşiklerin yurt içindeki net yatırımları 6,2 milyar dolara erişirken, bu tutarın 1,2 milyar dolarını net gayrimenkul yatırımları oluşturmuştur. Yurt dışında yerleşik kişiler hisse senedi piyasasında 786 milyon tutarında net satım, devlet iç borçlanma senetleri piyasasında ise 11,6 milyar dolarlık alım gerçekleştirmiştir. Yurt dışı yerleşikle 2011'in ilk yarısında bankacılık sektörünün ihraç ettiği menkul kıymetlerde 152 milyon dolarlık net alım yapmıştır. Dış ticaret dengesinden kaynaklanan etkinin ağırlığının devam etmesi sebebiyle, cari açığın hızında dönemsel olarak henüz bir yavaşlama görülmemiştir. Yılın son çeyreğinde talep alınan önlemlerin sonuç vermesiyle cari açıkta bir gevşeme olması beklenmektedir.

Son iki çeyrekte görülen canlı tüketime bağlı güçlü iç talebin sağlıklı bir büyüme patikasına girmesi amacıyla uygulanan tedbirler, ağırlıklı olarak parasal politikalar ve kredi genişlemesini kontrollü hale getiren düzenlemeler şeklinde olmuştur. Yüksek zorunlu karşılık oranları, zorunlu karşılıkların vadeye göre farklılaştırılması, geniş faiz koridoru, politika faiz oranlarının düşük düzeyde tutulması ve kredi kullanımının sıkılaştırılması bileşimden oluşan strateji sayesinde orta vadeli enflasyon beklentilerini olumsuz etkilemeden ekonomiyi kademeli olarak istikrarlı ve sürdürülebilir bir büyüme platosuna yönlendirmek temel hedef olmuştur. Nitekim alınan tedbirlerin olumlu sonuçlar verdiği ve uygulanan politika bileşimleriyle kredi maliyetlerinin yukarı yönlü olmaya başladığı, piyasada geçerli olan faiz oranlarından görülmektedir. Mevduatın vadesi uzarken, tüketici ve ticari kredilerin faiz oranlarında Ocak-Haziran 2011 döneminde belirgin yukarı yönlü hareket izlenmiştir.

Grafik 1.2-9: Faiz Oranları

Kaynak: BDDK, TCMB, TÜİK

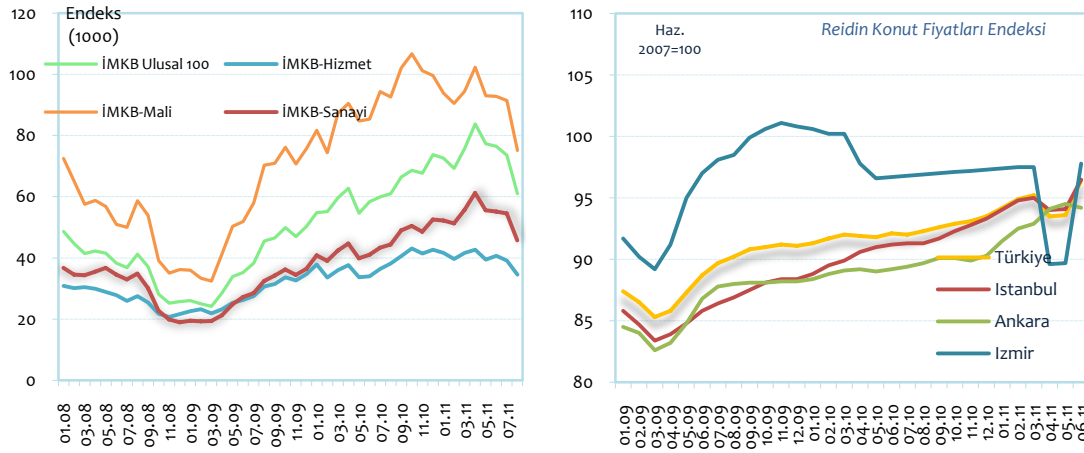
Bununla birlikte Temmuz-Ağustos 2011 döneminde Avrupa'daki borç sorununa ilişkin kaygılar derinleşmiştir. Euro Alanında yaşanan borç sorunun büyük ölçekteki AB üyesi ülkelere sıçrama ihtimali küresel büyümeye ilişkin risklerin belirginleşmesi sonucunu doğurmuştur. Söz konusu ülkelerin bir kısmının Türkiye açısından önemli ihracat pazarları olması nedeniyle hâlihazırda zayıf seyreden dış talebin daha da azalması ihtimali bulunmakta ve bu durumun yurt içi piyasalar üzerindeki muhtemel olumsuz etkilerini önleyici tedbirler alınmaktadır. Bu kapsamda, yabancı para zorunlu karşılık oranlarında indirimle gidilmiş, politika faiz oranı %6,25'ten %5,75'e düşürülmüş, Merkez Bankası borçlanma faiz oranı %1,5'ten %5'e yükseltilmiş ve piyasaya döviz likiditesi sağlayan düzenlemeler uygulanmaktadır. Söz konusu politika değişiklikleri, küresel sorunlardan kaynaklı bir yurt içi iktisadi durgunluk riskini azaltmaya yöneliktir.

Küresel ekonomilerde görülen sıkıntılar, Türkiye'nin cari açık riski ve diğer risklere ait gelişmelerin yansımaları neticesinde İMKB endeksi aşağı yönlü hareket etmektedir. Yatırımcıların en fazla fiyatladıkları riskin, cari açık olduğu ve hisse senedi piyasasında risk iştahı yüksek oyuncuların

daha volatil davrandıkları görülmektedir. Nitekim yurtdışı yerleşik yatırımcıların 2011'in ilk yarısında hisse senedi piyasasında net satıcı olmaları, endeksin aşağı yönlü hareketine katkıda bulunmaktadır. Küresel ve yerel risk algısının artmasıyla İMKB endeksinde Mayıs 2011'den beri dalgalı ve aşağı yönlü hareket, Temmuz ve Ağustos 2011'de belirgin düşüşe dönüşmüştür. Bu azalışın Türkiye'ye uzun vadeli bakış açısıyla yaklaşan yatırımcılar için yeni fırsatlar doğurması muhtemeldir.

Varlık fiyatları açısından diğer önemli bir gösterge olan konut fiyatları Türkiye genelinde 2011 yılının ikinci çeyreğinde de ılımlı bir artış görünümü arz etmektedir. Mevsimsel etkilerin ortadan kalkmasıyla ve konut kredilerinin daha fazla maliyetli hale gelmesiyle, ortalama konut fiyatlarında önceki dönemlerde görülen ılımlı ivmenin zayıflaması olasıdır.

Grafik 1.2-10: İMKB Göstergeleri ve Konut Fiyatları

Kaynak: TCMB, Reidin

2 FİNANSAL SEKTÖRDEKİ GELİŞMELER

2.1 Finansal Sektörün Genel Görünümü

Haziran 2011 itibarıyla finansal sektörün aktif büyüklüğü önceki yılın aynı ayına göre 301 milyar TL artarak 1.48 trilyon TL olarak gerçekleşmiştir. Bankacılık kesimi finansal sektördeki en büyük paya sahip olmaya devam ederken, finansal sektör bileşenlerinin genelinde de büyüme sürmektedir. Gayrimenkul Yatırım ortaklıklarının değeri 2010 da başladığı artışı devam ettirmiştir.

Tablo 2.1-1: Finansal Sektörün Aktif Büyüklüğü

(Milyar TL)	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Haz.10	Haz.11	% Dağ.
TCMB	74,1	76,5	74,7	90,1	104,4	106,6	113,5	110	128,5	116,2	150,7	10,2
Bankalar	212,7	249,7	306,4	406,9	499,7	581,6	732,5	834	1.006	908,6	1.146,1	76,2
Finansal Kiralama Şir.	3,8	5	6,7	6,1	10	13,7	17,1	14,6	15,7	14,4	17,0	1,2
Factoring Şirketleri	2,1	2,9	4,1	5,3	6,3	7,4	7,8	10,4	14,5	12,3	15,1	1,0
Tüketici Fin. Şirketleri	0,5	0,8	1,5	2,5	3,4	3,9	4,7	4,5	6,04	4,7	7,2	0,5
Varlık Yönetim Şir.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	0,2	0,4	0,4	0,6	0,5	0,7	0,1
Sigorta Şirketleri	5,4	7,5	9,8	14,4	17,4	22,1	26,5	33,3	32,6	31	36,6	2,6
Emeklilik Şirketleri	0	3,3	4,2	5,7	7,2	9,5	12,2	15,7	17,8	17,8	17,8	1,3
Emeklilik Yat.Fonları	0,0	0,0	0,3	1,2	2,8	4,6	6,0	9,1	11,7	10,4	12,6	0,9
Men. Kıy. Ara. Kur. (1)	1,0	1,3	1,0	2,6	2,7	3,8	4,2	5,2	7,474	6,8	8,9	0,5
Men. Kıy. Yat. Ort. (1)	0,1	0,2	0,3	0,5	0,5	0,7	0,6	0,7	0,75	0,7	0,7	0,1
Men. Kıy.Yat. Fon. (1)	9,3	19,9	24,4	29,4	22	26,4	24,0	29,6	33,22	29,8	30,9	2,4
Gayrimenk.Yat. Ort. (1)	1,1	1,2	1,4	2,2	2,5	4,1	4,3	4,7	17,2	4,5	17,2	1,0
Gir. Serm. Yat.Ort.(1)	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,2	0,187	0,154	0,175	0,0
Portföy Yön.Şir.(1) (2)	5,8	17,8	24,5	30,2	26,0	31,2	30,7	40,0	46,9	42,3	48,0	3,5
Toplam	315,9	382,8	455,2	591,5	697,8	806,5	972,4	1.096,7	1.314,8	1.182,1	1.483,2	100,0

Kaynak: BDDK, TCMB, HM, SPK, TSPAKB

(1) Mart 2011 verisi kullanılmıştır. (2) Portföy yönetim şirketlerinin yönettiği portföy büyüklüğü.

Finansal sektörde faaliyet gösteren toplam kuruluş sayısı Haziran 2011 itibarıyla 419 adet olup finansal sektörde faaliyet gösteren banka sayısı 48 olmuştur. Finansal kiralama şirketlerinin sayısında intibak süreci ve finansal şartlara uyum sağlayamamaktan kaynaklanan azalmanın Haziran 2011 itibarıyla devam ettiği ve 2 finansal kiralama şirketinin faaliyetlerine son verildiği görülmektedir. Aynı şekilde factoring şirketlerinin sayısında da azalma yaşanırken varlık yönetim şirketleri ve gayrimenkul yatırım ortaklıklarının sayısında artış gerçekleşmiştir.

Tablo 2.1-2: Finansal Sektörde Faaliyet Gösteren Kuruluşlar

Adet	2005	2006	2007	2008	2009	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Haz.11
Bankalar	51	50	50	49	49	49	49	49	48
Mevduat	34	33	33	32	32	32	32	32	31
Katılım	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Kalkınma Yatırım	13	13	13	13	13	13	13	13	13
Yerli Özel	26	21	18	16	16	16	16	16	16
Kamu	8	8	9	9	9	9	9	9	9
Küresel Sermaye	17	21	23	24	24	24	24	24	23
Finansal Kiralama	84	81	68	50	47	46	47	35	33
Factoring	88	86	86	81	78	81	78	76	74
Tüketici Finansmanı	9	9	9	10	10	10	10	11	11
Varlık Yönetimi	4	5	5	5	6	6	6	6	8
Finansal Holding Şirketleri	0	0	0	3	3	3	3	3	3
Sigortacılık (1)	46	47	51	62	55	57	57	57	57
Bireysel Emeklilik (1)	11	11	11	12	13	14	14	14	16
Reasürans (1)	1	1	1	2	1	1	1	1	1
Diğer Sigortacılık (1)	34	35	39	48	41	42	42	42	41
Menkul Kıymet Aracı Kuruluşları (2)	101	100	104	104	103	103	103	103	103
Menk. Kıym. Yatırım Ort. (2)	26	30	33	34	33	33	33	31	31
Gayrimenkul Yat. Ortaklıkları (2)	10	11	13	14	14	14	15	18	21
Girişim Sermayesi Yatırım Ort. (2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Portföy Yönetim Şirketleri(2)	19	19	19	23	23	23	24	28	28
Toplam Kuruluş Sayısı	440	440	440	437	423	427	427	419	419

Kaynak: BDDK, HM, SPK, TSB, TSPAKB.

(1) Haziran 2011 verileri yayımlanmadığından Aralık 2010 verileri kullanılmıştır. (2) Haziran 2011 verileri yayımlanmadığından Mart 2011 verileri kullanılmıştır.

Haziran 2011 verileri finansal sektöre erişim kanallarındaki genişlemenin devam ettiğini göstermektedir. Bankacılık sektöründe, 2010 - 2011 Haziran döneminde 281 adet yeni şube

faaliyete geçmiş; buna paralel olarak sektördeki personel sayısı artmıştır. Şube sayılarındaki artışla birlikte banka ATM'leri ve POS sayılarında artış gözlenmiştir.

Tablo 2.1-3: Finansal Hizmetlere Erişim Kanalları

Adet	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Haz.10	Haz.11
Banka Şubeleri	6.568	7.302	8.122	9.304	9.581	10.000	9.666	10.281
Mevduat Ban.	6.241	6.904	7.658	8.724	8.968	9356	9.048	9.600
Kalk. ve Yatırım Ban.	35	42	42	44	44	39	42	40
Katılım Bankaları	292	356	422	536	569	605	576	641
Sigortacılık Şubeleri	14.453	15.322	15.695	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.
Aracı Kurumların Şubeleri (2)	234	246	231	185	157	161	160	165
Banka Personeli	138.724	150.966	167.760	182.665	184.205	190.586	188.096	193.979
Mevduat Bankaları	127.851	138.599	153.212	166.326	167.063	172.552	170.408	175.721
Kalk. ve Yatırım Ban.	5.126	5.255	5.361	5.307	5.340	5.368	5.366	5.231
Katılım Bankaları	5.747	7.112	9.187	11.032	11.802	12.666	12.322	13.027
Sigortacılıkta Çalışan Personel (1)	12.837	15.156	14.950	16.007	13.953	15.863	14.820	v.y.
Menkul Kıymet Aracı Kur.Çalışan Personel(2)	5.916	5.898	5.861	5.102	4.715	4.948	4.883	5.037
Banka ATM	14.836	16.513	18.795	21.953	23.952	26.680	24.379	28.284
POS (Bin)	1.141	1.283	1.629	1.886	2.048	2.035	1.994	2.201

Kaynak: BDDK, TSPAKB, HM, TSRSB

(1) Şirketlerin merkez ve bölgelerinde kadrolu, sözleşmeli, yarı zamanlı, tam zamanlı çalışanlar sayısı. (2) Haziran 2011 verileri yayımlanmadığından Mart 2011 verileri kullanılmıştır.

Finansal sektörün en büyük müşteri kitlesi mudilerdir. 2010 yılında sigorta poliçe sayısında yaşanan artış 2011 haziran ayı verilerine göre devam etmektedir. Kredi müşteri sayısında ilk çeyrekteki artış devam ederken finansal kiralama müşterilerindeki azalmanın devam ettiği görülmektedir.

Tablo 2.1-4: Finansal Sektörün Müşteri Görünümü

Bin Adet	2006	2007	2008	2009	2010	Haz.11	Geç.Yıl Son.Göre Değ.(%)	Adet
Mudi (Mevduat Bankaları) (1)	70.613	70.234	66.664	66.917	47.252	48.193	-29,4	941
Mudi (Katılım Bankaları) (1)	1.003	1.210	1.408	1.973	2.113	2.471	7,1	358
Kredi Müşterisi	27.712	34.194	38.181	39.389	41.496	43.518	5,3	2.022
Kredi Kartı Müşt.	25.580	27.658	25.662	26.499	27.787	30.275	4,9	2.488
Finansal Kiralama	v.y.	v.y.	74	60	50	46	-16,0	-4.209
Factoring	v.y.	v.y.	50	41	57	66	39,2	9.343
Tüketici Finansmanı	v.y.	v.y.	357	230	262	272	14,0	10
Sigorta Poliçe Sayısı (2)	31.469	34.320	32.922	33.961	40.143	21.774	18,2	-18369
Hayat Dışı Poliçe Sayısı (2)	27.791	28.687	30.254	31.756	37.147	15.134	17,0	-22013
Hayat Poliçe Sayısı (2)	3.678	5.633	2.668	2.205	2.996	6.640	35,9	3.644
Bireysel Emeklilik Sözleşme	1.208	1.600	1.933	2.204	2.535	2.552	15,0	17
Hisse Sen. Yatırımcısı	927	940	999	1.000	1.043	1.092	4,3	49
Yatırım Fon.Yatırımcısı (2)	2.471	2.998	2.939	2.999	3.248	3.414	11,0	166
Emeklilik Yat. Fon. Yatırımcısı	2.808	4.385	4.974	5.369	5014	6.415	-6,6	1.401

Kaynak: BDDK, SPK, TSPAKB, EGS, TSRSB, MKK.

(1) Haziran 2010'dan itibaren mudi sayılarının içerisinde bakiyesi sıfır olan mevduat/katılım hesabı mudileri dahil değildir. (2) Nisan 2011 verisi kullanılmıştır. * 2010 Yılı haziran ayı verilerine göre değişim yüzdesini göstermektedir.

Yurtiçi yerleşiklerin yatırım portföyleri Haziran 2011 itibarıyla bir önceki çeyreğe göre %7,2 oranında artarak 796,6 milyar TL olmuştur. Yurtiçi yerleşiklerin toplam yatırım portföyünde TL mevduat, yatırım fonları ve hisse senedi, Eurobond, DTH ve DİBS'in payı artmıştır. Yurt dışı yerleşiklerin yatırım portföyünün değeri Haziran 2011 de 981 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. İkinci dip söylentileri ve Avrupa'da yaşanan borçlanma risklerine ve altın fiyatlarındaki yükselişlere paralel olarak, kıymetli maden hesaplarında da yılsonuna göre ciddi bir artış gözlenmiştir.

Tablo 2.1-5: Yatırım Portföylerinin Görünümü

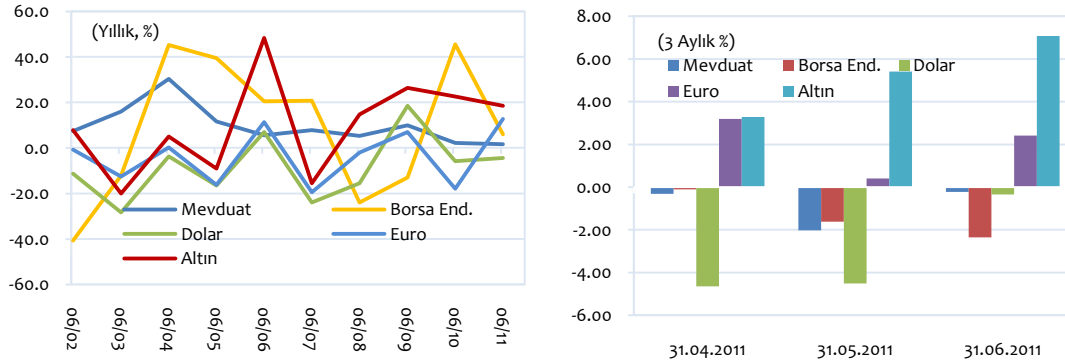
						% Pay		% Değ.	
Yurtiçi Yerleşikler (Milyon TL)	2007	2008	2009	2010	Haz. 11	2010	Haz.11	2010	Haz.11 (6 aylık)
TL Mevduat	206.082	262.738	299.910	380.513	411.218	38,8	51,2	26,9	8,1
DTH	111.619	141.858	150.435	144.790	158.780	14,8	19,5	5,9	9,7
Kıym. Mad. Hesap.	163	344	1.200	2.377	4.847	0,2	0,3	98,1	103,9
Kat. Bnk. Top. Fonlar	14.626	18.636	26.064	33.695	35.938	3,4	4,5	23,2	6,7
DİBS	56.852	63.237	65.452	61.199	64.233	6,2	8,2	-6,0	5,0
Eurobond	4.309	4.867	5.328	5.302	5.641	0,5	0,7	1,0	6,4
Yatırım Fonları	26.381	23.979	29.608	30.980	31.133	3,2	4,2	0,3	0,5
Repo	2.733	2.199	1.383	1.501	2.428	0,2	0,2	8,5	61,8
Emek. Yat.Fonları	4.559	6.042	9.105	12.018	13.378	1,2	1,6	28,4	11,3
Sigorta Prim Üretimi(2)	10.931	11.779	12.436	14.129	7.377	1,4	1,9	13,6	-47,8*
Hisse Senedi	31.070	20.097	40.591	56.048	61.616	5,7	7,5	29,0	9,9
Ara toplam	469.324	555.777	641.512	742.752	796.589	75,7	81,2	17,0	7,2
Yurtdışı Yerleşikler (Milyon TL)									
Hisse Senedi (1)	62.070	23.308	81.405	109.679	101.160	63,7	54,8	30,2	-4,4
DİBS (1)	32.113	20.308	30.308	49.172	64.714	28,6	35,1	55,1	21,3
Mevduat	8.488	9.034	11.402	13.353	18.592	7,8	10,1	3,7	9,1
Ara Toplam	102.671	52.650	123.115	172.204	184.466	100,0	100,0	33,3	5,0
GENEL TOPLAM (Milyon TL)	588.905	635.400	764.627	914.956	981.055			20,1	2,5

Kaynak: BDDK, MKK, TSRB, TCMB, SPK.

(1) Merkez Bankasının EVDS'de yer alan yurt dışında yerleşik kişilerin mülkiyetindeki hisse senedi ve DİBS rakamlarıdır. (2) Mayıs 2011 verisi kullanılmıştır. * 2010 yılı aralık ayı ile 2011 yılı Haziran ayı içerisindeki değişim oranı

Haziran 2011 itibarıyla finansal yatırım araçlarının getirileri TÜFE ile indirgendiğinde, en yüksek reel yıllık getiriyi %18.4 ile altın sağlarken İMKB'nin bir önceki çeyrekte %11,7 olan getirisi %5,9 olmuştur. ABD Doları yatırımcısına değer kaybettirmeye devam etmiş ve bu çeyrekteki değer kaybı %4,3 olmuştur. Üç aylık verilere bakıldığında ise en çok getiriyi %7,07 ile Altın'ın gerçekleştirdiği en büyük değer kaybının ise %-2,35 ile borsa endeksinde yaşandığı görülmektedir.

Grafik 2.1-1: Yatırım Araçlarının Reel Getirileri

Kaynak: TÜİK

Finans sektörünün kârlılığı Haziran 2011 itibarıyla bir önceki döneme göre azalma eğilimi gösterirken finansal kiralama ve faktoring şirketlerinin öz kaynak kârlılığında değişme olmamış, tüketici finansman şirketlerinin özkaynak kârlılıkları ise artmıştır. Finans sektöründe en fazla kârlılık oranı önceki dönemlerde olduğu gibi bankacılık faaliyetlerinden kaynaklanmaktadır.

Tablo 2.1-6: Finans Sektörünün Kârlılık Göstergeleri

(Milyon TL)	2006	2007	2008	2009	Haz.10	Ara.2010	Haz.11	Özk.Kârlılığı,%		Akt.Kârlılığı,%	
								Haz.10	Haz.11	Haz.10	Haz.11
Bankalar	11.364	14.859	13.422	20.182	12.169	22.119	10.373	28,6	19,2	3,6	2,5
Finansal Kiralama Şirketleri	363	348	590	523	268	463	301	7,3	7,3	1,9	1,8
Faktoring Şirketleri	491	427	440	331	194	390	103	7,3	7,3	1,6	1,5
Tüketici Fin. Şirketleri	46	47	10	13	29,2	43,0	53,6	6,6	10,0	0,6	0,7
Varlık Yönetim Şirketleri	-	-21	-55	24	40,7	54,2	33	18,2	15,7	5,7	4,4
Sigorta Şirketleri (1)	230	629	840	455	185	114	10,5	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.
Reasürans Şirketleri (1)	48	73	132	89	44,3	64	11,5	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.
Menk. Kıym. Aracı Kur.(1)	188	356	170	247	225	366	163	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.
Toplam	12.715	16.714	15.549	21.882	13.068	23.516	10.870	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.

Kaynak: BDDK, TCMB, HM, SPK, TSPAKB. Özkaynak kârlılığı= Dönem kârı/Toplam özkaynaklar; Aktif kârlılığı: Dönem kârı/Toplam aktifler
(1) Mart 2011 verileri kullanılmıştır.

2.2 Bankacılık Sektörünün Görünümü

2.2.1 Sağlık Analizi

Finansal sağlık göstergelerinin geneli 2011 yılının ilk yarısı itibarıyla olumlu bir görünüm arz etmektedir. Sermaye yeterliliğine ilişkin göstergelerde ılımlı bir azalma olmakla birlikte güçlü görünüm devam etmektedir. BDDK tarafından kredi riskinin kredi karşılıklarına ilişkin yönetmelikte, 28.05.2011 ve 18.06.2011 tarihlerinde yapılan değişiklikler ile sermaye yeterliliğinin ölçülmesine ilişkin yönetmelikte 18.06.2011 tarihinde gerçekleşen değişiklik, söz konusu azalmada etkili olmuştur. BDDK bu değişikliklerle kredi riskinin yakından izlenerek gereken tedbirlerin zamanında alınmasını sağlamakta; özellikle taşıt ve konut dışındaki tüketici kredilerindeki yüksek büyümeye karşı bankaları daha ihtiyatlı davranmaya yönlendirmektedir. Takipteki alacaklar karşılığı/özkaynak ve takipteki alacaklar/brüt krediler oranlarında önceki döneme göre yaşanan azalmalar aktif kalitesini olumlu etkilemiştir. 2010 yılı başından itibaren kârlılık göstergelerinde yaşanan azalma devam etmektedir. Bankacılık gelirleri içinde faiz gelirlerinin payı geçen döneme göre artış göstermiş, brüt gelirlerin faiz dışı giderleri karşılama oranı azalmıştır. Sektörün likiditesindeki tedrici azalma sürmekle birlikte likidite oranları yeterli düzeydedir. Kur riskine baz teşkil eden yabancı para açık pozisyonu/özkaynak oranı yasal limitlerle kıyaslandığında asgariye yakın görünümünü korumaktadır.

Tablo 2.2-1: Bankacılık Sektörü Sağlık Göstergeleri

(%)	2005	2006	2007	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11
Yasal Özkaynak/Risk Ağırlıklı Varlıklar	23,7	21,9	18,9	18	20,6	20	19,2	19,3	19,0	18,0	17,1
Birinci Kuşak Sermaye/Risk Ağırlıklı Varlıklar	24,3	21,3	18,3	17,2	18,6	18,1	17,5	17,5	17,0	16,4	15,6
Takipteki Alacaklar (Net)/Özkaynak	1,6	1,5	1,8	3,3	3,2	3,1	2,8	2,7	2,4	2,2	2,1
Takipteki Alacaklar/Brüt Krediler	4,7	3,7	3,5	3,7	5,3	4,9	4,4	4,3	3,7	3,2	2,9
Aktif Kârlılığı	2,7	3,2	3,3	2,5	3,3	3,9	3,6	3,2	3,0	2,8	2,5
Özkaynak Kârlılığı	20,4	27,1	26,6	20	26,4	31,3	28,6	25,2	22,3	20,9	19,2
Net Faiz Gelirleri (Faiz Marjı)/Brüt Gelir	60,5	60,4	61,0	64,7	67,1	63,8	62,0	61,1	61,5	55,4	56,7
Faiz Dışı Giderler/Brüt Gelir	49,2	46,2	44,9	47,6	38,1	37,3	39,9	42,4	43,4	43,2	46,0
Likit Varlıklar/Toplam Varlıklar				54,1	45,3	48,3	48,7	47,5	47,2	44,0	43,3
Likit Varlıklar/Kısa Vadeli Borçlar				93,7	75,2	80,1	80,3	75,8	75,8	77,3	74,8
Yabancı Para Açık Pozisyonu/Özkaynak	4,6	4,4	2,4	1,7	-0,3	-0,4	0,6	-1,5	0,1	0,3	1,4

Kutu 1: G20 Ülkelerinin Finansal Sağlamlık Göstergeleri

G-20 ülkelerinin genelinde sermaye yeterlilikleri tatmin edici düzeydedir. Aktif kalitesinin değerlendirilmesinde kullanılan takipteki alacaklara ilişkin rasyolar ülkeler arasında oldukça farklılaşmaktadır. Kredilerin sektörel dağılımı değerlendirildiğinde, İngiltere ve Almanya dışındaki ülkelerde kredilerin büyük kısmının yerleşikler tarafından kullanıldığı dikkat çekmektedir. Karlılık rasyolarının genelinde mütevazı oranlar görülmekle birlikte Brezilya, Arjantin ve Türkiye'de karlılık yüksek düzeyini korumaktadır. Ülkelerin çoğunda faiz marjları toplam brüt gelirlerinin yarısının üzerindedir. Likit varlıkların toplam varlıklara oranının ülkeler arasında çok farklılaştığı görülmekte, verisi mevcut ülkeler içinde yabancı para açık pozisyonlarının düzeyi düşük seyretmektedir.

%	ABD	Alm	Arj	Avtrl	Bre	Çin	End	Fra	GAfr	Kor	Hin	İng	İta	Jap	Kan	Rus	Tür
Veri Dönemi	11Ç1	11Ç1	10	11Ç1	11Ç1	10	10	09	11Nis	10Ç4	11Ç1	10Haz	10Ç2	10Ç3	10Ç4	10Ç4	11Ç1
Yasal Özkaynak/RAV	15.0	16.6	17.7	11.5	18.2	12.2	16.2	12.4	15.1	14.3	13.5	15.0	12.0	13.8	15.6	18.1	18.0
Birinci Kuş. Ser./RAV	12.7	12.3	13.1	9.7	13.9	10.1	15.1	10.2	12.1	11.3	9.3	12.4	8.6	10.7	13.1	13.2	16.4
Tak.Alac.(Net)/Özkaynak	19.0	45.6	-3.0	21.2	-8.9	-2.1	6.1	19.3	39.8	3.4	7.5	16.5	59.5	75.9	10.4	9.6	2.1
Tak. Alac./Brüt Krediler	4.3	3.3	2.1	2.2	3.2	1.1	2.5	4.0	5.8	0.6	2.2	3.7	9.9	2.5	1.2	8.2	3.1
Kred. Sek. Dağ.																	
Yerleşikler	96.3	75.5	99.7	96.0	95.0	99.4	99.6	100.0	92.8	94.1	94.5	52.7	72.8	96.3	74.9	86.8	98.3
Mudi	5.7	21.0	2.1	0.3	0.5	9.6	1.4	12.3	5.7	3.2	2.9	12.3	2.7	7.9	2.6	6.6	2.2
Merkez Bankası		2.3	0.0	0.0	0.0	0.7	0.0		0.2	0.4	0.0	0.0	0.7	0.0		0.0	0.0
Diğer Finansal	3.2	2.9	0.0	2.9	0.4	1.7	4.4	6.1	5.6	1.2	3.0	14.7	4.4	11.6	1.1	2.1	2.6
Merkezi Hükümet	0.8	7.6	11.1	0.7	1.5	0.0	0.7	5.5	1.1	0.5	4.2	0.2	3.0	7.7	0.2	1.2	2.7
Finans dışı Şir.	32.8	15.0	49.3	25.7	48.1	66.7	43.5	32.9	32.7	50.7	16.2	8.5	36.6	34.0	10.8	58.3	58.8
Diğer Yurtiçi Sek.	53.7	26.7	37.5	66.3	44.4	20.8	49.6	43.2	47.4	38.1	68.2	17.1	25.5	35.2	60.1	18.7	32.0
Yerleşik Olm.	3.7	24.5	0.3	4.0	5.0	0.6	0.4		7.2	5.9	5.5	47.3	27.2	3.7	25.1	13.2	1.7
ROA	0.3	0.2	4.0	1.2	3.3	1.1	2.7	0.3	1.3	0.7	0.9	0.3	0.3	0.4	1.1	2.0	2.7
ROE	2.3	5.0	34.8	20.4	29.6	19.2	25.9	7.2	19.0	9.7	14.3	6.1	4.0	9.2	22.9	12.5	21.9
Faiz Marjı/Brüt Gelir	65.1	72.5		54.8	49.7	82.5	60.5	44.7	47.7	73.1	67.5	41.9	56.8	67.2	48.6	47.0	55.4
Faiz Dışı Gid.Brüt Gelir	62.5	65.1		57.2	57.5	35.3	49.2	69.7	59.3	60.6	49.1	58.5	64.1	59.7	65.3	68.1	43.2
Likit Varl.T.Varlıklar	11.8	40.2		15.3	52.6	22.6	27.2	42.0	14.9	35.2	12.4	19.9	0.6	21.8	15.7	29.0	52.3
Likit Varl./Kısa Vad.Borç.	53.8	137.9		37.5	115.3	42.2	32.1	93.1	30.2	117.5	35.8	39.5	0.3	50.2	52.0	94.3	80.1
Yab.Para Aç.Poz./Özkay.		4.2			-6.9	6.7	2.9		-0.9	0.9	3.1	4.5	1.8			0.6	0.4

Kaynak: FSI-IMF

2.2.2 Finansal Tablolar Analizi

Bankacılık sektörünün toplam aktifleri 2011 yılı Haziran ayı itibarıyla son 1 yıllık dönemde %26,1 büyümüştür. Bilançonun aktif kalemlerindeki büyüme değerlendirildiğinde; söz konusu dönemde kredilerin %36,4, nakit değerlerin %56,1, bankalar, TCMB ve para piyasalarından alacakların %47,7 büyüdüğü, MDP'de ise %1'in altında sınırlı büyüme olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, toplam aktiflerdeki yıllık büyümenin %70'i krediler kaynaklı olurken, %17'si bankalar, TCMB ve para piyasalarından alacaklar kalemlerinden kaynaklanmıştır. Yılın ilk yarısındaki büyüme oranları değerlendirildiğinde, toplam aktifler %13,8 artarken, krediler %18, bankalar, TCMB ve para piyasalarından alacaklar %64,3, nakit değerler %14,7 büyümüştür. Kredilerin toplam aktifler içindeki payı 2002 sonrası en yüksek orana yükselirken krediler/mevduat oranı %94,1'le söz konusu dönemde maksimum değeri almıştır. Toplam varlıkların para cinsinden dağılımında geçen yılın aynı dönemine göre bir değişim yaşanmamıştır.

Toplam kaynaklar içinde istikrarlı yapısı devam eden mevduat Haziran 2011 itibarıyla son bir yılda %16,8 artmıştır. Kaynaklar içinde bankalara borçlar kalemi geçen bir yıllık süreçte %46,3 ile yüksek bir büyüme oranı kaydetmiştir. İhraç edilen menkul kıymetlerde göze çarpan artış eğilimi son üç aylık dönemde de bu eğilimini korumuştur. Son bir yıllık dönemde kaynaklar içerisinde mevduatın payının azaldığı, özellikle repo işlemlerinden sağlanan fonların payını artırdığı dikkat çekmektedir. Zorunlu karşılıklardaki artış sonucu artan fon ihtiyacı özellikle Merkez Bankasıyla yapılan repo işlemlerini artırmıştır. Bankalara borçlar kaleminin toplam kaynaklar içindeki payı son bir yılda artış göstermiştir. Kaynak yapısında YP lehine küçük çaplı bir artış yaşanmıştır.

Tablo 2.2-2: Bankacılık Sektörü Özet Bilânço Büyüklükleri

		Milyar TL						12 Aylık % Değişim		Bilanço Oran %		
		2008	2009	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Haz.10	Haz.11	Haz.10	Haz.11
Aktifler	Nakit Değerler	6,0	7,6	6,7	6,9	9,2	8,3	10,5	18,5	56,1	0,7	0,9
	Bank., TCMB ve Para Piy.Alac.	88,7	90,3	84,9	78,4	76,3	93,0	125,4	-9,9	47,7	9,3	10,9
	Menkul Kıymetler	194,0	262,9	278,3	274,7	287,9	278,6	279,3	25,5	0,4	30,6	24,4
	Krediler	367,4	392,6	454,9	475,4	525,9	564,3	620,4	23,6	36,4	50,1	54,1
	Net TGA	2,8	3,6	3,4	3,4	3,2	3,0	2,9	-12,0	-13,2	0,4	0,3
	İşt. Bağ. ve Bir. Kont.Ed. Ort.	10,3	12,7	13,0	14,2	15,3	16,1	17,3	17,8	33,1	1,4	1,5
	Diğer	63,3	64,4	67,4	74,2	89,2	83,2	90,2	6,2	33,8	7,4	7,9
	Toplam	732,5	834,0	908,6	927,4	1.007,0	1046,4	1146,1	18,3	26,1	100,0	100,0
	Toplam TP Varlıklar	510,2	611,1	669,9	691,2	749,2	776,6	842,6	22,7	25,8	73,7	73,5
Toplam YP Varlıklar	222,3	223,0	238,8	236,2	257,8	269,8	303,5	7,4	27,1	26,3	26,5	
Kaynaklar	Mevduat (Toplanan Fonlar)	454,6	514,6	564,5	573,0	617,0	629,3	659,4	20,7	16,8	62,1	57,5
	Para piy., TCMB Borçlar	0,4	0,8	1,1	0,7	0,8	1,0	1,9	-5,9	66,9	0,1	0,2
	Bankalara Borçlar	92,8	86,1	100,0	101,5	122,4	132,1	146,2	8,8	46,3	10,7	12,8
	Repo İşlemlerinden Sağlanan Fonlar	40,8	60,7	56,0	51,8	57,5	66,0	106,1	13,4	89,6	6,2	9,3
	İhraç Edilen Menkul Kıymetler (Net)	0,0	0,1	0,2	1,9	3,1	7,1	13,7		8.459,3	0,0	1,2
	Diğer	57,6	60,8	67,6	71,5	71,6	75,8	79,8	12,1	18,0	7,4	7,0
	Özkaynaklar	86,4	110,9	119,3	126,9	134,6	135,0	139,1	21,9	16,6	13,6	12,1
	Toplam TP Kaynaklar	476,8	570,2	628,2	642,2	699,3	718,6	780,9	23,1	24,3	68,9	68,1
	Toplam YP Kaynaklar	255,7	263,9	280,4	285,2	307,7	327,8	365,2	8,7	30,2	31,1	31,9

Bireysel ve ticari kredilerin 2011 yılının ilk altı aylık döneminde geçen yılsonuna göre artış hızları; bireysel kredilerde %19,2, KOBİ kredilerinde %18,9 ve diğer ticari ve kurumsal kredilerde %16,5 olarak gerçekleşmiştir. Böylece KOBİ kredileri ve bireysel krediler son dönemdeki yüksek büyüme hızlarını sürdürmüştür. Kredilerin kompozisyonunda Haziran 2011 itibarıyla önemli bir değişiklik yaşanmamıştır. Bireysel kredilerde özellikle ihtiyaç kredilerinden kaynaklanan yüksek büyüme söz konusudur. BDDK'nın Haziran ortasında genel karşılıklarda yaptığı düzenleme kapsamındaki bankaların taşıt ve konut dışındaki tüketici kredilerine daha yüksek karşılık ayırması sonucu oluşan maliyet artışının yılın ikinci yarısında söz konusu kredilerdeki artışı yavaşlatması beklenmektedir.

Tablo 2.2-3: Bireysel ve Ticari Kredilerin Gelişimi

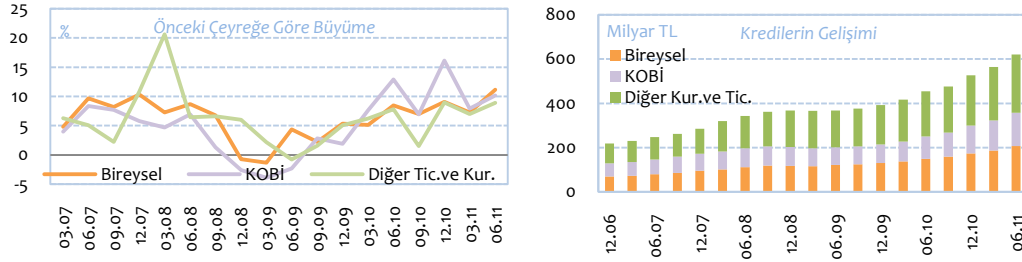
	Milyon TL					% Dağılım				Yıllık Büyüme, %				
	2008	2009	2010	Mar.11	Haz.11	2009	2010	Mar.11	Haz.11	2008	2009	2010	Mar.11	Haz.11
Bireysel	117.995	130.950	174.224	186.898	207.748	33,4	33,1	33,1	33,5	23,3	11,0	33,0	35,8	39,1
KOBİ Kredileri	84.605	83.271	125.734	135.692	149.449	21,2	23,9	24,0	24,1	10,6	-1,6	51,0	51,4	47,6
Diğ.Tic.ve Kur.	164.845	178.399	225.893	241.713	263.201	45,4	43,0	42,8	42,4	45,4	8,2	26,6	27,6	28,8
Toplam	367.445	392.621	525.851	564.303	620.398	100	100	100	100	28,7	6,9	33,9	35,4	36,4

Toplam kredilerin son üç aylık dönemde gerçekleşen %9,9'luk büyümesinde tüketici kredilerinin 2,8, işletme kredilerinin 2,5 puan katkısı olmuştur. Krediler içinde kredi kartlarında son çeyrekte görece büyük bir artış yaşanırken, ihracat kredilerinin artış hızında yavaşlama olmuştur.

Tablo 2.2-4: Seçilmiş Kredilerin Gelişimi

	Milyon TL						Önceki Çeyreğe Göre Artış					Büy.Katkı, %	
	2009	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Haz.10	Haz.11
Tüketici Kredileri	93.337	108.521	116.850	129.041	140.472	156.244	9,0	7,7	10,4	8,9	11,2	2,2	2,8
İşletme Kredileri	85.259	117.319	118.828	135.175	144.648	158.653	26,1	1,3	13,8	7,0	9,7	5,8	2,5
Kredi Kartları	37.612	40.798	42.906	45.238	46.426	51.504	6,9	5,2	5,4	2,6	10,9	0,6	0,9
İhracat Kredileri	26.181	31.160	31.534	36.064	41.198	43.278	10,6	1,2	14,4	14,2	5,0	0,7	0,4
Diğer Yat. Kred.	23.890	24.158	23.973	24.893	26.390	29.180	-1,6	-0,8	3,8	6,0	10,6	-0,1	0,5
Diğer Krediler	126.665	133.151	141.569	155.496	165.170	181.540	-0,4	6,3	9,8	6,2	9,9	-0,1	2,9
Toplam	392.944	455.108	475.659	525.907	564.303	620.398	9,1	4,5	10,6	7,3	9,9	9,1	9,9

Haziran 2011 itibarıyla KOBİ kredilerinde ve bireysel kredilerde yüksek büyüme hızı devam etmiştir. Kredilerin dağılımında herhangi bir pay değişimi gözlenmemektedir.

Grafik 2.2-1: Kredilerde Büyüme

Mevduat Haziran 2011 itibarıyla geçen yılın aynı dönemine göre %16,8 artmıştır. Mevduatın toplam kaynaklar içindeki payı son bir yılda %62,1'den %57,5'e gerilemiştir. Söz konusu gelişimde özellikle ticari ve diğer kuruluşlar mevduatındaki artış hızının yavaşlaması etkili olmuştur. Haziran 2011 itibarıyla yıllık olarak, yurt içi yerleşiklere ait tasarruf mevduatı %16,2 artarken resmi kuruluşlar mevduatında %31,5'lik yüksek oranlı bir artış olmuştur. Resmi kuruluşlar mevduatındaki yüksek oranlı artış, söz konusu mevduatın toplam mevduat içindeki payını da artırmıştır. Özellikle altın fiyatlarındaki artış trendi, kıymetli maden depo hesaplarının söz konusu dönemde iki katın üzerinde artmasına neden olmuştur. Mevduatın yurtiçi, yurtdışı yerleşiklerin paylarına göre dağılımında önemli bir değişiklik yaşanmamıştır.

Tablo 2.2-5: Mevduatın Gelişimi

	Milyon TL					Yıllık % Artış		% Pay	
	2008	2009	Haz.10	2010	Haz.11	2010	Haz.11	2010	Haz.11
Tasarruf (TP+YP)	278.110	306.535	325.450	349.832	378.220	14,1	16,2	58,8	57,4
Ticari ve Diğer Kur. Mev.	84.728	107.175	125.210	148.631	139.959	38,7	11,8	21,0	21,2
Resmi Kur. Mev.	17.359	21.279	34.908	32.763	45.920	54,0	31,5	4,5	7,0
Kıy.Mad.Depo H.	344	1.200	1.374	2.377	4.847	98,1	252,8	0,2	0,7
DTH	60.396	62.699	58.559	66.681	67.620	6,3	15,5	12,1	10,3
Toplam Y.İçi Yerleşik Mevduat	440.937	498.889	545.499	600.284	636.567	20,3	16,7	96,7	96,5
Tasarruf	6.865	8.238	8.149	9.503	10.889	15,4	33,6	1,5	1,7
Ticari ve Diğer Kur. Mev.	772	546	2.823	1.541	1.673	182,0	-40,7	0,3	0,3
Kıy.Mad.Depo H.	10	20	16	21	35	9,5	124,4	0,0	0,0
DTH	6.015	6.928	8.021	5.687	10.241	-17,9	27,7	1,4	1,6
Toplam Y.dışı Yerleşik Mevduat	13.662	15.732	19.009	16.753	22.839	6,5	20,1	3,3	3,5
Toplam Mevduat	454.599	514.620	564.508	617.037	659.406	19,9	16,8	100,0	100,0

Dış piyasalardan sağlanan sendikasyon ve seküritizasyon kredilerinin toplamı Haziran 2011'de 26,7 milyar dolara ulaşmıştır. Sendikasyon kredileri ağırlıklı yapının artarak devam etmesine bağlı olarak ağırlıklı ortalama vadede geçen yıla göre hafif bir düşme yaşanmıştır.

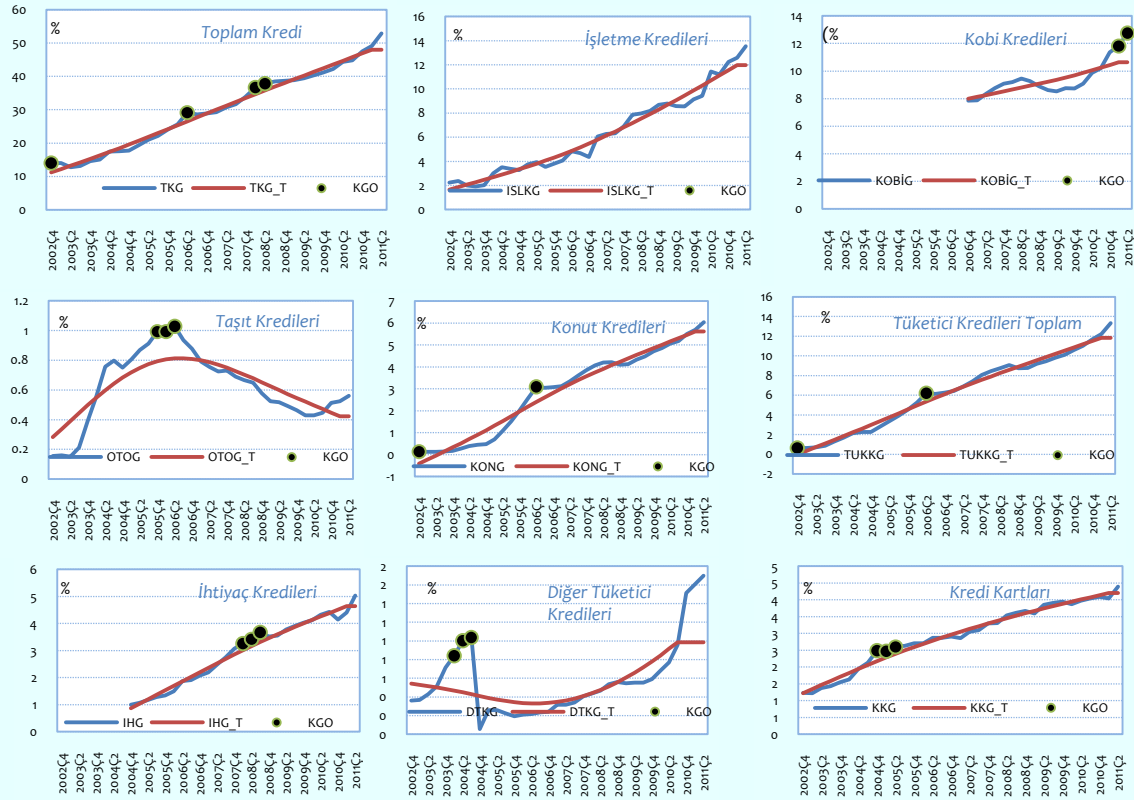
Tablo 2.2-6: Dış Piyasalardan Sağlanan Kaynakların Gelişimi

	Milyar Dolar							Ağır.Ort.Vade (yıl)	
	2008	2009	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Haz.10	Haz.11
Sendikasyon Kredileri	10,7	7,4	10,0	10,5	14,2	15,4	17,6	1,0	1,4
Seküritizasyon Kredileri	12,4	10,9	9,7	9,5	9,3	8,8	9,0	6,4	6,5
Toplam	23,2	18,2	19,7	20,0	23,5	24,2	26,7	3,6	3,1
Send.Kr./Top.Yab.Kaynak.(%)	2,5	1,5	2,0	1,9	2,5	2,6	2,7		
Sek.Kr./Top.Yab.Kaynak. (%)	2,9	2,2	1,9	1,7	1,6	1,5	1,4		

Kutu 2: Kredi Genişlemesi

Kredi genişlemesinin risk arz edebilecek boyutta olup olmadığının tespiti için; dönemsel olarak kredi/GSYH oranının trend değerinden sapmasının 1,5 standart sapmasını aşması ile söz konusu oran, yıllık büyüme hızının %10'u geçmesinin bir arada olması kredi genişlemesi açısından eşik değer olarak belirlenmiştir. Buna göre oluşturulan aşağıdaki grafiklerde, mavi çizgi ilgili kaleme ait kredi/GSYH oranını, kırmızı çizgi ilgili oranın trendini, noktalar ise tanıma uyan kredi genişlemesi dönemlerini göstermektedir. Haziran 2011 itibarıyla kredi genişlemesi yukarıdaki kriter kapsamında değerlendirildiğinde; KOBİ kredileri kalemlerinde yüksek büyüme yaşandığı, diğer kredi türlerinde ise genişlemenin söz konusu eşikleri geçmediği görülmektedir.

Grafik: Kredi Genişlemesi Tanımına Uyan Dönemler

Toplam bilanço dışı işlemlerde Haziran 2011 itibarıyla bir önceki üç aya göre %3,1'lik sınırlı bir büyüme olmuştur. Gayrinakdi krediler ve yükümlülükler söz konusu dönemde %9,6 artarken taahhütlerde %2'lik bir büyüme gerçekleşmiştir. Son üç ayda taahhütler içinde yer alan kalemlerden kredi kartı harcama limiti taahhütleri %3,4 artarken, cayılabilir kredi tahsis taahhütlerinin %17,4 azalması taahhütlerdeki yavaşlamada belirleyici olmuştur.

Tablo 2.2-7: Bilanço Dışı İşlemlerin Gelişimi

	Milyon TL						Geç. Çey. Göre % Değ.			Bilançoya Oran, %	
	2008	2009	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Mar.11	Haz.11	Haz.10	Haz.11
Top. Bil. Dışı İşl. (1+2)	476.043	579.786	883.106	937.771	1.038.093	1.172.815	1.209.526	13,0	3,1	114,2	105,5
G.nakdi Kr. ve Yük. (1)	125.837	134.036	148.024	153.211	163.570	175.593	192.506	7,4	9,6	18,0	16,8
Teminat Mektupları	93.291	101.606	109.427	115.737	120.367	126.689	136.658	5,3	7,9	13,2	11,9
Akreditifler	23.863	22.762	27.471	25.865	30.393	33.742	37.313	11,0	10,6	3,3	3,3
Diğer	8.684	9.668	11.126	11.608	12.810	15.161	18.535	18,4	22,3	1,4	1,6
Taahhütler (2) (3+4)	350.206	445.750	735.082	784.561	874.524	997.223	1.017.020	14,0	2,0	96,2	88,7
Türev İşlemler (3)	196.392	251.205	371.096	381.549	391.029	463.482	523.438	18,5	12,9	43,0	45,7
Diğer Taahhütler (4)	153.815	194.546	363.986	403.012	483.494	533.741	493.582	10,4	-7,5	53,2	43,1
Kredi Kart.Harcama Lim.Taah.	65.138	74.844	79.143	82.431	89.326	97.052	100.338	8,6	3,4	9,8	8,8
Kullan.Garan. Kredi Tah. Taah.	26.875	30.483	18.133	19.866	22.748	24.783	28.251	8,9	14,0	2,5	2,5
Çekler için Ödeme Taah.	16.627	21.258	28.534	30.657	31.059	33.715	35.060	8,6	4,0	3,4	3,1
Cayılabilir Kredi Tahsis Taah.	16.488	16.488	184.273	204.876	290.487	311.686	257.324	7,3	-17,4	32,0	22,5
Vadeli Aktif Değ. Alım Taah.	7.663	15.326	15.076	20.400	12.001	19.288	21.201	60,7	9,9	1,3	1,8
Diğer	21.023	36.145	38.828	44.782	37.875	47.217	51.409	24,7	8,9	4,2	4,5

Haziran ayı itibarıyla toplam kaynakların dağılımında yabancı kaynaklar lehine bir artış görülmektedir. Mevduatın toplam aktiflere oranı 2002 yılından itibaren ilk kez %60'ın altına inerek %57,4 olarak gerçekleşmiştir. Yabancı kaynaklar/özkaynaklar oranındaki ılımlı artış devam etmektedir. Kısa vadeli mevduatın payında son 3 ayda görülen 3 puana yakın azalma aktif/pasif vade yapısı uyumsuzluğunu azaltan bir unsur olarak olumludur. Oto finansman oranındaki yükselme sektördeki çeşitli dalgalanmalara karşı esnekliği artırmaktadır.

Tablo 2.2-8: Bankacılık Sektörü Kaldıraç Oranları

%	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Mar.11	Haz.11
Yabancı Kaynaklar/Aktif Toplamı	87,9	85,8	85,0	86,6	88,1	87,0	88,2	86,7	86,6	87,1	87,9
Özkaynaklar/Aktif Toplamı	12,1	14,2	15,0	13,4	11,9	13,0	11,8	13,3	13,4	12,9	12,1
Mevduat/Aktifler	64,9	62,2	62,4	61,8	61,6	61,4	62,1	61,7	61,3	60,1	57,5
Yabancı Kaynaklar/Özkaynaklar	728	603	567	644	739	667	748	652	648	675	724
Kısa Vadeli Mevduat (<12 Ay) / Pasif Toplamı				59,3	59,8	59,7	60,2	59,7	59,6	58,0	55,1
Oto Finansman Oranı*	140,3	127,6	107,4	123	100,4	96,5	93,8	107,9	123,3	150,9	152,9

Oto finansman oranı= (Kâr Yedekleri-Birlikmiş Zarar)/Ödenmiş Sermaye*100

Bankacılık sektörünün toplam kârı Haziran 2011'de geçen yılın aynı dönemine göre %15,2 azalmıştır. Merkez Bankası'nın zorunlu karşılık oranlarını artırarak ve bu karşılıklara faiz ödenmesi uygulamasına son vermesi faiz giderlerinin artmasında dolayısıyla net faiz gelirlerinin geçen senenin aynı dönemine göre azalmasında etkili olmuştur. Haziran 2011 itibarıyla, net faiz dışı giderlerdeki azalma kârlılığın devam ettirilmesinde önemli bir unsur haline gelmiştir.

Tablo 2.2-9: Seçilmiş Gelir Tablosu Kalemlerinin Gelişimi

(Milyon TL)	2006	2007	2008	2009	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Önc.Yıl.G. Değ.	Haz.11
Faiz Gelirleri	55.848	70.553	85.768	85.291	38.693	57.182	77.396	19.294	40.065	-13,6	3,5
Faiz Giderleri	34.612	44.503	54.786	43.488	18.532	28.631	38.725	10.156	21.977	-23,9	18,6
Net Faiz Geliri (Gideri)	21.237	26.049	30.982	41.803	20.162	28.551	38.671	9.138	18.088	-1,2	-10,3
Toplam Faiz Dışı Gelirler	14.670	16.025	17.422	19.214	11.957	17.567	23.704	6.615	13.455	20,5	12,5
Toplam Faiz Dışı Giderler	18.748	22.218	26.593	27.890	14.523	21.923	30.201	8.499	17.105	7,8	17,8
Net Faiz Dışı Gelir (Gider)	-4.079	-6.193	-9.170	-8.676	-2.566	-4.356	-6.497	-1.884	-3.651	-27,7	42,3
Top. Diğer Faiz Dışı Gelirler (Gider)	-571	1.312	272	1.910	388	603	312	683	336	-79,8	-13,4
Vergi Provizyonu	3.122	3.350	3.218	4.970	2.823	3.838	5.149	1.407	2.565	7,8	-9,1
Net Kâr (Zarar)	11.364	14.859	13.421	20.182	12.169	16.849	22.128	5.476	10.314	10,4	-15,2

Sermaye kalemlerinden ödenmiş sermaye son bir yıllık dönemde %3,4 artmıştır. Ödenmiş sermayede adi hisse senetleri karşılığı mevcut bulunan kısmı ağırlığını korumuştur. Sermaye yedekleri menkul değerler değerleme farklarındaki azalışa bağlı olarak %11,6 azalmıştır. Kâr yedekleri Haziran 2011'de geçen yılın aynı dönemine göre %27,5 artmıştır. Söz konusu artışta temel kalem olan olağanüstü yedeklerdeki %28,3'lük artış belirleyici olmuştur. Özkaynak kalemlerinden kâr ve zarar hesabı son 1 yıllık dönemde %15,5 azalmıştır.

Tablo 2.2-10: Özkaynak Kalemlerinin Gelişimi

Milyar TL	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Haz.11	07 %Δ	08 %Δ	09 %Δ	10 %Δ	06.11-06.10 %Δ
Ödenmiş Sermaye	12,9	14,0	17,2	22,0	26,5	36,6	42,3	44,1	48,0	48,8	38,1	15,6	4,3	8,8	3,4
Adi hisse senetleri karşılığı	10,3	11,1	12,3	17,2	21,1	25,6	30,7	32,0	35,8	36,5	21,3	19,9	4,2	11,9	4,2
İmtiyazlı hisse senetleri karşılığı	0,1	0,1	0,4	0,4	0,4	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	-75,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Diğer	2,5	2,8	4,5	4,5	5,0	10,9	11,4	12,0	12,0	12,1	118,0	4,6	5,3	0,0	1,0
Sermaye Yedekleri	5,5	7,3	7,5	21,3	13,5	16,1	13,6	18,8	20,4	18,5	19,3	-15,5	38,2	13,8	11,6
Hisse senedi ihraç primleri	0,0	0,0	0,1	1,3	0,9	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	244,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Menkul değerler değerleme farkları	1,7	2,3	4,0	3,8	1,4	2,2	-0,1	4,8	7,9	4,9	57,1	-104,5	4900,0	64,6	25,2
İşt., Bağ. Ort. ve Bir. Kon. Edi. Ort. ¹	1,7	1,9	3,2	2,6	1,8	1,5	-0,6	1,4	2,8	3,5	-16,7	-140	333,3	100,0	170,9
S.H Menkul Değerlerden	0,0	0,4	0,7	1,2	-0,4	0,7	0,5	3,3	5,0	1,5	275,0	-28,6	560,0	51,5	-44,8
Diğer sermaye yedekleri	0,0	0,1	0,1	15,4	10,8	9,9	9,7	9,5	8,5	9,0	-8,3	-2,0	-2,1	-10,5	5,0
Kâr Yedekleri	17,0	17,4	15,9	25,6	26,3	30,5	37,0	45,9	59,1	75,6	16,0	21,3	24,1	28,8	27,3
Yasal Yedekler	0,6	0,7	1,3	2,6	3,3	4,3	5,4	6,3	7,6	9,0	30,3	25,6	16,7	20,6	19,4
I. tertip kanuni yedek akçe	0,3	0,3	0,7	1,6	2,0	2,5	3,1	3,7	4,6	5,7	25,0	24,0	19,4	24,3	22,8
II. tertip kanuni yedek akçe	0,1	0,1	0,5	0,8	1,1	1,5	1,9	2,1	2,3	2,7	36,4	26,7	10,5	9,5	14,5
Statü Yedekleri	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	-70,0	107,7	28,4
Olağanüstü Yedekler	16,3	16,7	14,3	22,7	22,4	25,9	30,9	39,0	50,1	64,8	15,6	19,3	26,2	28,5	28,3
Gnl. Kur. Kar. Uyar. Ayr. Yed. Akçe ²	16,1	16,3	14,0	21,3	22,1	25,6	30,2	36,8	45,9	58,1	15,8	18,0	21,9	24,7	25,5
Dağıtılmamış kârlar	0,0	0,3	0,3	1,4	0,3	0,4	0,7	2,1	4,3	6,7	33,3	75,0	200,0	104,8	58,8
Kâr ve Zarar	5,0	7,5	9,6	5,7	11,0	14,3	12,8	19,5	21,4	10,0	30,0	-10,5	52,3	9,7	-15,5
Geçmiş Yıllar Kâr ve Zararı	-19,6	-16,0	-7,5	-18,9	-18,1	-18,0	-17,6	-17,5	-17,6	-17,7	0,6	2,2	0,6	-0,6	1,6

¹ İştirakler, Bağlı Ortaklıklar ve Birlikte Kontrol Edilen Ortaklıklardan ² Genel Kurul Kararı Uyarınca Ayrılan Yedek Akçe * Δ: Bir önceki yıla göre % değişimi göstermektedir.

Kutu 3: Bankacılık Sektörünün Sermaye Yapısı

Haziran 2011		Hissedarların Kamu, Özel ve Küresel Dağılımı (%)				
Banka Adı	Toplam Aktifler İçindeki Pay (%)	Yerli Kamu Payı (%)	Yerli Özel Pay (%) ¹	Küresel Pay (%)		
				Oransal Pay	Borsa Payı	Toplam
1 ADABANK	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2 AKBANK	10,7	0,0	73,4	10,3	16,4	26,6
3 AKTİF YATIRIM BANKASI	0,2	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0
4 ALBARAKA TÜRK KATILIM BANKASI	0,8	0,0	21,9	61,9	16,2	78,1
5 ALTERNATİFBANK	0,5	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0
6 ANADOLUBANK	0,5	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0
7 ARAP TÜRK BANKASI	0,2	15,4	20,6	64,0	0,0	64,0
8 ASYA KATILIM BANKASI	1,4	0,0	68,6	0,0	31,4	31,4
9 BANK MELLAT	0,3	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
10 BANKPOZİTİF KREDİ VE KALKINMA BANKASI	0,2	0,0	30,2	69,8	0,0	69,8
11 BİRLEŞİK FON BANKASI	0,1	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0
12 CREDIT AGRICOLE YATIRIM BANKASI TÜRK	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
13 CITIBANK	0,6	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
14 DENİZBANK	2,7	0,0	0,2	75,0	24,9	99,9
15 DEUTSCHE BANK	0,2	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
16 DİLER YATIRIM BANKASI	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0
17 EURO BANK TEKFEN	0,4	0,0	29,9	70,1	0,0	70,1
18 FİNANS BANK	3,8	0,0	0,2	55,6	44,2	99,8
19 GSD YATIRIM BANKASI	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0
20 HABİB BANK LİMİTED	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
21 HSBC BANK	1,9	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
22 ING BANK	1,8	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
23 İLLER BANKASI	0,9	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0
24 İMKB TAKAS VE SAKLAMA BANKASI	0,2	13,8	84,3	1,9	0,0	1,9
25 JP MORGAN CHASE BANK NATIONAL ASSOCIATION	0,1	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
26 KUYEY TÜRK KATILIM BANKASI	1,0	0,0	19,8	80,2	0,0	80,2
27 MERRILL LYNCH YATIRIM BANK	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
28 FİBABANKA	0,1	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
29 NUROL YATIRIM BANKASI	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0
30 SOCIETE GENERALE S.A.	0,1	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
31 ŞEKERBANK	1,2	0,0	58,9	0,0	41,1	41,1
32 T.C. ZİRAAT BANKASI	14,8	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0
33 TAİB YATIRIM BANKASI	0,0	0,0	0,7	99,3	0,0	99,3
34 TEKSTİL BANKASI	0,3	0,0	89,5	0,0	10,5	10,5
35 TURKISH BANK	0,1	0,0	60,0	40,0	0,0	40,0
36 TURKLAND BANK	0,2	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
37 TÜRK EKONOMİ BANKASI	3,2	0,0	29,3	46,0	24,7	70,7
38 TÜRKİYE FİNANS KATILIM BANKASI	1,1	0,0	35,3	64,7	0,0	64,7
39 TÜRKİYE GARANTİ BANKASI	12,3	0,0	31,7	27,2	41,1	68,3
40 TÜRKİYE HALK BANKASI	7,5	75,0	3,0	0,0	22,0	22,0
41 TÜRKİYE İHRACAT KREDİ BANKASI	0,6	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0
42 TÜRKİYE İŞ BANKASI	13,0	0,0	78,0	0,0	22,0	22,0
43 TÜRKİYE KALKINMA BANKASI	0,2	99,1	0,9	0,0	0,0	0,0
44 THE ROYAL BANK OF SCOTLAND N.V.	0,1	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
45 TÜRKİYE SİNAİ KALKINMA BANKASI	0,7	0,0	69,7	0,0	30,3	30,3
46 TÜRKİYE VAKIFLAR BANKASI T.A.O.	7,5	58,5	21,5	0,0	20,1	20,1
47 WESTLB A.G.	0,1	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0
48 YAPI VE KREDİ BANKASI	8,6	0,0	45,4	38,1	16,5	54,7
Toplam (%)	100,0	26,6	33,3	21,4	18,7	40,0

Küresel (oransal ve borsa) ve kamunun (Türkiye) payları dışında kalan ve gerçek kişileri, vakıf, munzam sandık, yurt dışı yerleşiklerce tutulmayan borsa paylarını ve benzeri hissedarları da kapsayan paydır.

Haziran 2011 itibarıyla, Türk bankacılık sektöründe aktif büyüklüklerine göre küresel sermayeli bankaların payı son üç aylık dönemde yaklaşık 0,9 puan azalırken, benzer oranda bir azalma kamu bankalarında da görülmüş, yerli özel sermayeli bankalarının payı ise 1,8 puan artmıştır.

Haziran 2011'de geçen 3 aylık döneme göre bankacılık sektörünün gelirleri içinde net faiz gelirlerinin payındaki gerileme küçük çaplı da olsa devam ederken, faiz giderlerinin toplam giderler içindeki payı artmıştır. Ücret ve komisyon gelirleri ve bankacılık hizmet gelirlerinin toplam gelirler içindeki payının istikrarlı artışı sektörün gelecek dönemlerde kârlılığını sürdürmesi açısından önemli bulunmaktadır. Sektörün faiz dışı giderlerinin toplam gelirlere oranında son üç aylık dönemde önemli bir değişme yaşanmazken, toplam faiz dışı giderlerin toplam giderlere oranında azalma yaşanması sektörün verimliliğini olumlu etkilemektedir.

Tablo 2.2-11: Gelir Tablosu Oranları

(%)	2005	2006	2007	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11
Prov.Son.Net Faiz Gel./Toplam Gelirler (1)	29,6	27,4	26,3	24,7	30,0	35,4	33,6	32,4	32,7	30,3	30,1
Faiz Giderleri/Toplam Giderler (2)	55,6	64,9	66,7	67,3	60,9	54,7	56,1	56,6	56,2	54,5	56,2
Bank.Hizmet Gel. ve Al.Ücr.ve Kom./Top.Gelirler	12,1	11,9	11,8	12,1	13,0	13,4	13,7	13,9	14,2	14,7	15,3
Toplam Faiz Dışı Giderler/Toplam Giderler	44,4	35,1	33,3	32,7	39,1	45,3	43,9	43,4	43,8	45,5	43,8
Toplam Faiz Dışı Giderler/Toplam Gelirler	35,2	26,8	25,3	25,7	26,2	28,9	28,5	29,1	29,7	31,9	31,8

(1) Toplam gelirler: Faiz gelirleri+faiz dışı gelirler+toplam diğer faiz dışı gelirler (2) toplam giderler: faiz giderleri+faiz dışı giderler

Nakit akım tablosu aracılığıyla sektörün nakit akışı değerlendirildiğinde, Mart 2011'de geçen yıla göre nakit ve nakite eşdeğer varlıkların 20,1 milyar TL arttığı görülmektedir. Söz konusu artışın 18,4 milyar TL'si yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan net nakit akımı kaynaklıdır.

Tablo 2.2-12: Bankacılıkta Nakit Akımları

(Milyon TL)	Mar.09	Mar.10	Ara.10	Mar.11	03.11.-03.10
Bankacılık Faaliyetlerine İlişkin Nakit Akımları					
Bankacılık Faaliyet Konusu Aktif ve Pasif.Değ.Öncesi Faaliyet Kârı (I) (1+2)	2.731	11.890	28.450	9.223	-2.667
Esas Faaliyetlerden Nakit Girişi Sağlayan Kalemler (1)	28.745	28.303	102.467	28.413	109
Alınan Faizler	24.325	22.326	78.252	21.961	-365
Alınan Temettüleri	251	313	463	377	65
Alınan Ücretler ve Komisyonlar	2.836	2.917	12.322	3.349	431
Elde Edilen Diğer Kazançlar	278	811	3.801	1.072	262
Zarar Olarak Muhasebeleştirilen Donuk Alacaklardan Tahsilatlar	1.055	1.937	7.628	1.654	-283
Esas Faaliyetlerden Nakit Çıkışı Yaratılan Kalemler (2)	-26.014	-16.413	-74.017	-19.190	-2.776
Ödenen Faizler	-14.321	-8.968	-38.875	-10.050	-1.082
Personele ve Hizmet Tedarik Edenlere Yapılan Nakit Ödemeler	-3.127	-3.963	-17.334	-4.455	-491
Ödenen Vergiler	-972	-1.149	-5.919	-1.523	-374
Diğer Ödemeler	-7.594	-2.333	-11.889	-3.162	-830
Bankacılık Faaliyetleri Konusu Aktif ve Pasiflerdeki Değişim (II)	11.832	-10.542	-9.687	-11.693	-1.151
Bankacılık Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akımı (I+II)	14.562	1.349	18.762	-2.470	-3.819
Yatırım Faaliyetlerine İlişkin Nakit Akımları	0	0	0	0	0
Yatırım Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akımı	-12.857	-11.337	-23.611	7.073	18.410
Finansman Faaliyetlerine İlişkin Nakit Akımları	0	0	0	0	0
Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Net Nakit Akımı	398,27	-299	3.317	4.808	5.107
Döviz Kurundaki Değişimin Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar Üzerindeki Etkisi	985,088	9	361	418	408
Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklardaki Net Artış	3.089	-10.278	-1.171	9.829	20.107
Dönem Başındaki Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar	83.197	83.469	79.287	78.000	-5.470
Dönem Sonundaki Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar	85.389	73.192	78.116	87.829	14.637

Not: Nakit Akım Tablosu Bağımsız Denetim Kuruluşları tarafından BDDK'ya yapılan dönemsel raporlamaların toplulaştırılmasıyla oluşturulmuştur.

Toplam işletme giderlerinin toplam giderlere oranı son bir yıllık dönemde 2,2 puan azalmıştır. Faaliyet oranlarından personel gideri ve kıdem tazminatı provizyonu /toplam aktifler oranında önemli bir değişiklik yaşanmamıştır. Personel başına düşen personel gideri ve kıdem tazminatı provizyonunda Haziran 2011'de geçen yılın aynı dönemine göre 2.600 TL artış olmuştur. Benzer şekilde personel başına kıdem tazminatı provizyonu geçen yılın aynı dönemine göre 108 TL artmıştır.

Tablo 2.2-13: Bankacılık Sektöründe Faaliyet Oranlarının Gelişimi

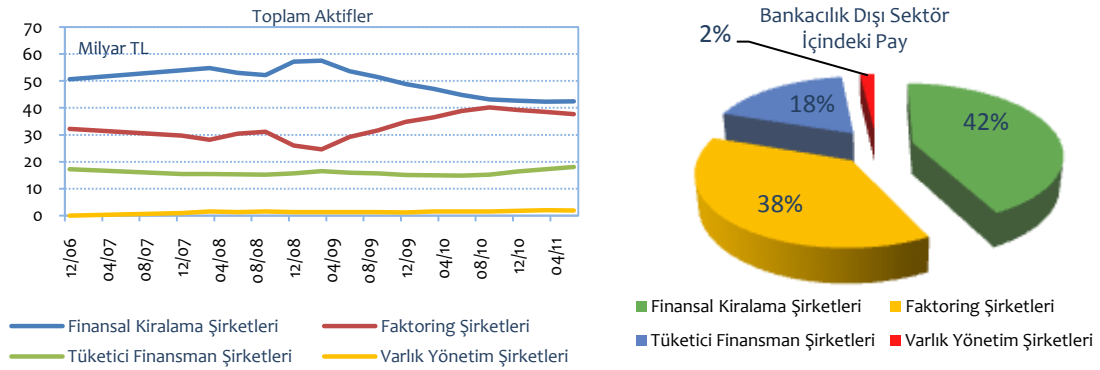
%	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Haz.10	2010	Haz.11
Toplam İşletme Giderleri/Toplam Giderler	27,1	31	38,1	42,9	33,9	32,2	31,3	38	42,1	42,1	39,9
Personel Gideri/Toplam İşletme Giderleri	30,2	32,3	32,9	28,9	36	37,2	38,5	38,4	40,9	40,1	40,7
Personel Gideri + Kıd.Taz. Prov./Toplam Aktifler	1,8	1,7	1,6	1,4	1,3	1,4	1,4	1,3	0,6	1,2	0,6
Personel Gideri + Kıd. Taz. Prov./Personel Sayısı (Bin TL)	30,1	34,2	37,6	40,7	44,1	48,5	54,2	57,2	30,7	62,6	33,3
Kıdem Tazminatı Provizyonu/Personel Sayısı (TL)	1.209	1.741	1.207	1.218	854	935	644	659	543	1.778	651

Toplam İşletme Giderleri=Faiz Dışı Giderler-Genel Karşılık Provizyonu

2.3 Bankacılık Dışı Finansal Sektörün Görünümü

Bankacılık dışı finansal kesimin¹ toplam aktiflerindeki olumlu seyir 2011 yılının yarısında da devam etmiş ve 2011 yılının ikinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre % 26,5 oranında bir artış yaşanmıştır. Alt sektörler itibarıyla değerlendirildiğinde; varlık yönetimi şirketleri, tüketici finansman şirketleri, faktoring şirketleri ve finansal kiralama şirketlerinin toplam aktifleri, Haziran 2011'de geçen yılın aynı dönemine göre, sırasıyla %54,7, %53,9, %22,7 ve %19,7 oranında artmıştır. Bankacılık dışı finansal kesim içindeki paya bakıldığında, faktoring şirketlerinin payının azaldığı buna karşın finansal kiralama, tüketici finansman ve varlık yönetimi şirketlerinin payının arttığı gözlemlenmektedir. Haziran 2011'de bir önceki çeyreğe göre, faktoring sektörünün ve varlık yönetimi şirketlerinin payı sırasıyla %38,5 ve %2'den %37,7 ve %1,9'a gerilerken, finansal kiralama ve tüketici finansman şirketlerinin payı sırasıyla %42'4 ve %17,2'den %42,5 ve %18'e yükselmiştir.

Grafik 2.3-1: Bankacılık Dışı Finansal Sektör Aktif Büyüklüğü

2.3.1 Finansal Kiralama

Finansal kiralama sektörünün toplam aktiflerindeki pozitif seyir sürmektedir. Sektörün toplam aktifleri 2011 yılının birinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre %19,7 büyüme kaydetmiştir. Söz konusu gelişmede sektörün, alacaklar hesabında görülen artış etkili olmuştur. Alacaklar 2011 yılının ikinci çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre %26,3 artarken, bilanço içindeki payı da geçen yılın aynı dönemine göre yaklaşık 3,8 puan artmıştır. Bilanço kalemleri içinde bankalara yapılan plasmanlar düşmüş ve bu kalemin bilanço içindeki payı geçen döneme göre %3,9 azalmıştır. Sektörün kaynak yapısına bakıldığında alınan kredilerin ve özkaynakların arttığı gözlemlenmektedir. Özkaynaklardaki %12,5 oranındaki artış olumlu değerlendirilmekle birlikte bilanço payı itibarıyla bir önceki yılın aynı dönemine göre 1,5 puan düşmüştür. Haziran 2011 döneminde nazım hesapların bilançooya oranı 2010 yılının Haziran ayına göre 5,8 puan artış göstermiş, bilanço dışı işlemlerde izlenen alınan teminatların ağırlığı azalmış, buna karşın türev finansal araçlar ve emanet kıymetlerin ağırlığı artmıştır.

¹ Finansal Kiralama Sektörü, Faktoring Sektörü, Tüketici Finansman Sektörü ve Varlık Yönetim Şirketleri Toplamı.

Tablo 2.3-1: Finansal Kiralama Sektörü Bilanço Temel Büyüklükleri

(Milyar TL)	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Değ.* (%)	Bilanço Payı (%)	Haz.10	Haz.11
Alacaklar	13,9	10,8	10,1	9,8	9,7	10,2	10,9	12,4	26,3		68,7	72,4
Takipteki Alacaklar	1	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,4	-10,0		10,6	8,0
Karşılıklar	0,4	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	6,4		4,5	4,0
Bankalar	1,4	1,6	2	2,2	2,3	3,1	2,3	2,0	-10,3		15,5	11,6
Toplam Aktifler	17,1	14,7	14,3	14,2	14,4	15,8	15,8	17,1	19,7		100,0	100,0
Alınan Krediler	13,7	10,7	10,3	10,0	10,0	11,2	11,0	12,1	20,3		70,5	70,8
Özkaynaklar	3	3,5	3,5	3,7	3,7	3,9	4,0	4,1	12,5		25,7	24,2
Nazım Hesaplar Toplamı	15,6	16,8	16,8	17,2	17,3	18,6	20,0	21,6	25,5		120,8	126,6
Alınan Teminatlar	13,4	14,1	13,9	13,8	13,4	13,7	14,2	14,6	5,5		97,1	85,6
Verilen Teminatlar	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	10,1		4,6	4,2
Türev Finans. Araçlar	0,9	1,1	0,9	1,0	1,3	1,9	2,3	3,0	209,3		6,8	17,5
Emanet Kıymetler	0,4	0,8	1,2	1,6	1,9	2,2	2,6	3,1	93,5		11,2	18,0

* Önceki Yıla Göre

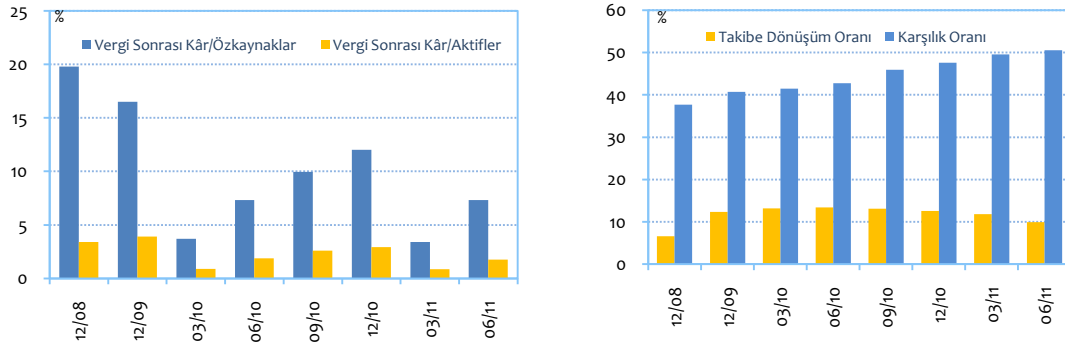
Sektörün kârlılık performansı bakımından bir değerlendirme yapıldığında, net dönem kârının 2011 yılının ikinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre yaklaşık %12,2 arttığı anlaşılmaktadır. Bu gelişmede, önemli bir kalem olan finansal kiralama dışı gelirlerdeki %8,9 oranındaki artış etkili olmuştur. Sektörün gelir tablosu değerlendirildiğinde, finansal kiralama gelir ve giderler kalemlerinin, finansal kiralama dışı gelir ve giderler ile nominal olarak kıyaslandığında oldukça düşük kaldığı ve bu sebeple finansal kiralama sektörünün faaliyet dışı gelirleri, sektörün faaliyet gelirlerinin önünde seyrettiği gözlemlenmektedir.

Tablo 2.3-2: Finansal Kiralama Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemleri

(Milyon TL)	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Değ.* (%)
Finansal Kiralama Gelirleri	1.538	1.358	289	546	805	1.035	268	543	-0,6
Finansal Kiralama Dışı Gelirler	6.147	5.032	824	1.729	2.886	3.722	831	1.882	8,9
Finansal Kiralama Giderleri	807	620	110	208	318	423	115	241	15,6
Finansal Kiralama Dışı Giderler	5.846	4.882	725	1.530	2.611	3.341	724	1.639	7,1
Faaliyet Giderleri	223	222	59	110	164	229	66	136	23,5
Vergi Karşılığı	8	-270	20	35	51	63	15	29	-17,3
Net Dönem Kârı/Zararı	590	576	130	268	373	463	138	301	12,2

* Önceki Yıla Göre

Özkaynak ve aktif kârlılığı bakımından sektörün, 2011 yılının ilk yarısında 2010 yılının ilk yarısındakine benzer bir performansı gösterdiği görülmektedir. Kriz öncesinde 2008 yılında sektör %19,8 ile en yüksek vergi sonrası kâr/özkaynak oranına sahiptir. Aktif kârlılığı açısından %3,9 ile en yüksek oran, 2009 yıl sonunda görülmüştür. Finansal kiralama sektörünün takibe dönüşüm oranı 2010 yılının ortalarından itibaren düşüş eğilimine girmiş olup, sözkonusu oranın azalmaya başlaması olumlu değerlendirilmektedir. Karşılık oranı, 2008 yılından itibaren dikkate değer bir artış göstermiş ve 2011 Haziran itibarıyla %50,6'ya ulaşmıştır.

Grafik 2.3-2: Finansal Kiralama Sektörü Performans Göstergeleri

Bankacılık-dışı mali sektör içinde finansal kiralama sektörünün payı 2009 yılının ilk çeyreğinden bu yana azalış eğilimindedir ve 2011 Haziran itibarıyla %42'ler civarındaki seviyesini korumuştur.

Sektörün döviz kuru riskinde ise önemli bir değişiklik kaydedilmemiştir. Zarar eden şirket sayısı 2011 yılının ikinci çeyreğinde bir öndeki döneme göre bir adet artarak 5'e yükselmiştir.

Tablo 2.3-3: Finansal Kiralama Sektörü Sağlamlık Göstergeleri

(%)	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11
Bankacılık Dışı Sektör içindeki Payı	57,9	49	47,1	44,8	43,1	42,7	42,4	42,5
Alacaklar/Özkaynaklar Oranı	4,7	3,1	2,9	2,7	2,6	2,6	2,7	3,0
Vergi Sonrası Kâr/Özkaynaklar	19,8	16,5	3,7	7,3	10,0	12,0	3,4	7,3
Vergi Sonrası Kâr/Aktifler	3,4	3,9	0,9	1,9	2,6	2,9	0,9	1,8
Takibe Dönüşüm Oranı	6,6	12,3	13,2	13,4	13,1	12,6	11,8	9,9
Karşılık Oranı	37,7	40,7	41,5	42,8	45,9	47,6	49,6	50,6
YP Varlıklar/Aktifler	79,2	73,2	70,1	69,9	67,4	67,5	73,0	71,6
YP Yükümlülükler/Pasifler	76,7	68	65,3	64,0	60,8	61,0	64,8	65,4
Bilanço İçi YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	14,1	21,8	19,6	22,9	25,4	27,0	32,4	25,5
Bilanço Dışı YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	339,9	315,3	317,2	306,2	293,3	313,7	319,8	355,8
İşlem Sınırı Rasyosu (<30)	5	3,8	3,2	3,0	2,9	3,0	3,0	3,3
Zarar Eden Şirket Sayısı (Adet)	4	5	7	7	9	9	4	5

Finansal kiralama sektöründeki hizmet ağırları değerlendirildiğinde, 2011 yılının ilk yarısında bir önceki yılın aynı dönemine göre bir daralma gözlemlenmektedir. İkinci çeyrekte önceki yılın aynı dönemine göre sektörün temsilcilik ve personel sayısı düşerken şube sayısı bir adet artmıştır. Diğer taraftan müşteri ve sözleşme sayılarında sırasıyla %15,6 ve %9,8 oranında bir azalma görülmüştür.

Tablo 2.3-4: Finansal Kiralama Sektörü Operasyonel Göstergeleri

(Adet)	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Değişim*
Şube Sayısı	18	18	17	16	16	16	16	17	1 (Adet)
Temsilcilik Sayısı	80	76	75	72	69	69	68	68	-4 (Adet)
Personel Sayısı	1427	1280	1271	1287	1286	1286	1280	1281	-6 (Adet)
Müşteri Sayısı	73577	60010	56750	54741	51716	50428	46950	46219	-15,6 (%)
Sözleşme Sayısı	121.627	98.596	92.337	89.251	84.806	82.615	82.127	80.487	-9,8 (%)

*Önceki Yıla Göre

2.3.2 Faktoring

Haziran 2011 döneminde faktoring sektörünün aktifleri geçen yılın aynı dönemine göre %22,7 büyümüştür. Sektörün aktifleri içindeki payı %90,2 olan alacaklar kalemi, geçen yılın aynı dönemine göre %31 büyümüştür. Haziran 2011 döneminde Haziran 2010 dönemine göre alınan kredilerin artışı %22,3 olarak gerçekleşmiştir. Öte yandan nazım hesaplarındaki gelişmelere bakıldığında, alınan teminatlar önceki yıla göre %40,9 ve türev araçlar %7,8 yükselirken emanet kıymetlerin %24,3 azaldığı görülmektedir. Nazım hesaplar içerisinde bir önceki yılın aynı dönemine göre emanet kıymetlerin ve türev finansal araçların payı azalırken alınan teminatların ağırlığı artmıştır.

Tablo 2.3-5: Faktoring Sektörü Temel Bilanço Büyüklükleri

(Milyar TL)	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Değ.*	Bilanço Payı(%)
Alacaklar	5,6	8,4	9,1	10,4	11,4	12,4	12,4	13,7	31,0	84,5
Takipteki Alacaklar	0,5	0,5	0,5	0,5	0,7	0,5	0,5	0,5	3,7	4,2
Karşılıklar	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,4	0,5	0,4	1,1	3,6
Bankalar	1,1	1,1	1,1	1,0	1,0	1,2	0,9	0,5	-50,1	8,4
Toplam Aktifler	7,8	10,5	11,1	12,3	13,4	14,5	14,4	15,1	22,7	100,0
Alınan Krediler	4,9	7,6	8,2	9,3	10,2	11,1	10,8	11,4	22,3	75,4
Özkaynaklar	2,4	2,5	2,5	2,7	2,8	3,0	3,0	3,1	15,9	21,5
Nazım Hesaplar Toplamı	30,6	28,3	30,1	33,8	34,5	37,9	34,0	35,2	4,2	273,6
Riski Üstlenilmeyen Fak.İşlm.	3,9	2,4	2,7	3,0	2,6	3,1	3,2	3,5	17,5	24,3
Alınan Teminatlar	15,6	10,5	11	10,9	13,1	17,4	15,5	15,4	40,9	88,7
Türev Finansal Araçlar	1,4	1	1,1	1,9	2,2	1,9	2,2	2,0	7,8	13,4
Emanet Kıymetler	7,9	12,8	13,6	15,6	14,9	12,7	10,5	11,8	-24,3	126,5

*Önceki yıla göre

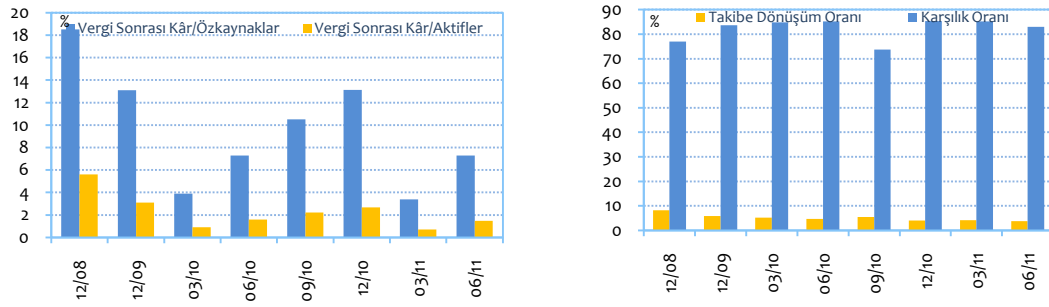
Faktoring sektörünün kârlılık performansı 2011 yılının ilk yarısında bir önceki yılın aynı dönemine göre olumlu seyretmiştir. Sektörün dönem kârı geçen yılın aynı dönemine göre %16 artmıştır. Gelir kalemleri arasında faktoring gelirleri %24,3 artarken faktoring-dışı gelirler %31,6 oranında gerilemiştir. Faktoring-dışı gelirler, finansal kiralama sektörünün aksine, sektörün faaliyet gelirlerinin nominal olarak gerisindedir.

Tablo 2.3-6: Faktoring Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemleri

(Milyon TL)	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Değ. *(%)
Faktoring Gelirleri	1.757	1.358	329	699	1.098	1.514	411	869	24,3
Faktoring Dışı Gelirler	1.926	1.708	460	998	1.754	2.945	321	683	-31,6
Faktoring Giderleri	808	527	148	314	495	685	189	411	30,9
Faktoring Dışı Giderler	1.838	1.649	426	926	1.651	2.720	304	629	-32,1
Faaliyet Giderleri	345	315	86	184	279	390	104	219	18,5
Vergi Karşılığı	53	96	16	44	58	87	18	35	-20,0
Net Dönem Kâr/Zararı	440	327	98	194	295	390	103	224	16,0

*Önceki yıla göre

Faktoring sektöründe vergi sonrası kârın özkaynaklara oranı %7,3 ile halen 2006 yılındaki %27'li seviyelere henüz ulaşamamıştır. Buna karşın takibe dönüşüm oranı bir önceki döneme göre azalarak %4,1'den %3,8'e gerilemiştir.

Grafik 2.3-3: Faktoring Sektörü Performans Göstergeleri

Faktoring şirketlerinin bankacılık dışı finansal sektör içindeki payı 2010 yılının üçüncü çeyreğinden itibaren düşüş eğilimi içerisine girmiştir. Özkaynak ve aktif kârlılığı 2011 Haziran döneminde geçen yılın aynı dönemine göre benzer seviyede seyretmektedir. Yabancı para cinsinden varlık ve yükümlülükler 2010 yılının Mart ayından itibaren yükseliş eğilimine girmiştir. Zarar eden şirket sayısı, 2011 yılının ikinci çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre 1 adet artarak 11'e yükselmiştir.

Tablo 2.3-7: Faktoring Sektörü Sağlık Göstergeleri

(%)	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11
Bankacılık Dışı Finansal Sektör içindeki Payı	26,3	34,9	36,5	38,8	40,2	39,2	38,5	37,7
Alacaklar/Özkaynaklar Oranı	2,4	3,4	3,6	3,9	4,0	4,2	4,1	4,4
Vergi Sonrası Kâr/Özkaynaklar	18,5	13,1	3,9	7,3	10,5	13,1	3,4	7,3
Vergi Sonrası Kâr/Aktifler	5,6	3,1	0,9	1,6	2,2	2,7	0,7	1,5
Takibe Dönüşüm Oranı	8,2	5,9	5,2	4,7	5,5	4,0	4,1	3,8
Karşılık Oranı	77,0	83,7	84,8	85,2	73,7	85,3	85,2	83,0
YP Varlıklar/Aktifler	15,4	8,2	6,9	7,8	8,7	9,1	13,1	11,0
YP Yükümlülükler/Pasifler	35,1	16,9	16,1	16,2	17,0	17,5	19,7	19,1
Bilanço İçi YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	-64,6	-36,6	-40,0	-39,0	-39,6	-41,2	-31,2	-39,8
Bilanço Dışı YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	175,3	189,7	184,8	209,8	196,6	188,6	266,4	260,4
İşlem Sınırı Rasyosu (<30)	2,3	3,5	3,7	4,1	4,3	4,4	4,2	4,6
Zarar Eden Şirket Sayısı (Adet)	13	15	15	14	17	14,0	10,0	11,0

Sektörün aktif büyüme performansı paralelinde şube, temsilcilik ve personel sayısında da artış vardır. Şube sayısı 6, temsilcilik sayısı 44 ve personel sayısı 534 adet artmıştır. Haziran 2011 itibarıyla müşteri sayısı ve sözleşme sayısında bir önceki yılın aynı dönemine göre artışlar sırasıyla %30,6 ve %28,6 olmuştur.

Tablo 2.3-8: Faktoring Sektörü Operasyonel Göstergeleri

(Adet)	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Değişim*
Şube Sayısı	20	26	27	27	27	28	29	33	6 (Adet)
Temsilcilik Sayısı	128	116	139	155	163	175	184	199	44 (Adet)
Personel Sayısı	3.009	2.959	3.051	3.229	3.445	3.557	3.678	3.763	534 (Adet)
Müşteri Sayısı	50.228	40.997	46.750	50.869	53.747	57.094	61.602	66.414	30,6 (%)
Sözleşme Sayısı	146.558	65.952	72.082	68.732	75.142	89.516	88.259	88.369	28,6 (%)

*Önceki Yıla Göre

2.3.3 Tüketici Finansmanı

Tüketici finansman sektörünün toplam aktifleri 2011 yılının ilk yarısında %53,9 büyümüştür. Alacaklar kaleminin aktifler içindeki ağırlığı, Haziran 2011'de %93,2 ile bir önceki yıl aynı dönemdeki %87,1 oranının üzerinde seyretmektedir. Takipteki alacaklarda ilk çeyrekte olduğu gibi bu dönemde de bir azalma söz konusudur. Ancak özkaynakların bilanço payı %9,4'den %7,4'e gerilemiştir. Temin edilen yabancı kaynaklar arasında krediler 2011 Haziran ayında geçen yılın aynı dönemine göre %58,7 artmıştır. Alınan teminatlar ve türev işlemlerin her ikisinde görülen artış, nazım hesaplardaki büyümede etkili olmuştur.

Tablo 2.3-9: Tüketici Finansman Sektörü Bilanço Temel Büyüklükleri

(Milyar TL)	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Değ.* (%)	Bilanço Payı(%)	
Alacaklar	4	3,9	3,8	4,1	4,6	5,4	5,8	6,7	64,7	Haz.10	Haz.11
Takipteki Alacaklar	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	-26,2	87,1	93,2
Karşılıklar	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	1,3	6,6	3,1
Bankalar	0,3	0,3	0,5	0,4	0,3	0,4	0,4	0,3	-17,5	3,3	2,2
Toplam Aktifler	4,7	4,5	4,5	4,7	5,1	6,1	6,4	7,2	53,9	7,9	4,2
Alınan Krediler	3,7	3,6	3,5	3,6	3,9	4,5	4,9	5,7	58,7	100,0	100,0
Özkaynaklar	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	21,4	76,2	78,5
Nazım Hesaplar Top.	0,9	2,5	1,9	2,5	3,4	4,4	4,4	5,8	134,4	9,4	7,4
Alınan Teminatlar	0,2	1,2	1,3	1,6	2,1	2,9	3,2	3,9	138,4	52,3	79,6
Türev Finansal Araçlar	0,7	0,9	0,5	0,8	1,0	1,2	1,1	1,5	83,3	35,0	54,1

*önceki yıla göre

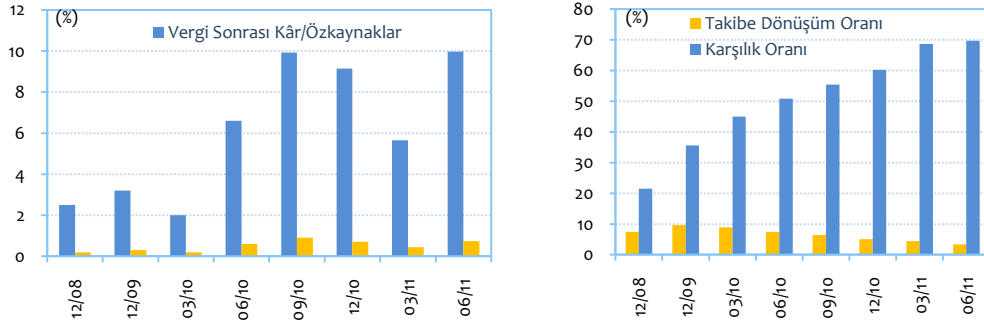
Tüketici finansman sektörünün net dönem kârı önceki yıla göre %83,7 artış göstermiştir. 2011 Haziran ayı itibarıyla geçen yılın aynı dönemine göre tüketici finansman gelirlerinde %20,3 oranında bir artış yaşanmıştır. Aynı dönemde tüketici finansman giderleri %19,1 oranında artmıştır.

Tablo 2.3-10: Tüketici Finansman Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemleri

(Milyon TL)	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Değ.* (%)
Tüketici Finansman Gelirleri	688	666,8	154,4	307,3	469,7	643,5	177,8	369,6	20,3
Tüketici Finansman Dışı Gelirler	1515	540	100,1	236	278,2	344,6	123,1	278,1	17,8
Tüketici Finansman Giderleri	490,8	457,2	97,4	201,7	303,8	412,2	116,5	240,3	19,1
Tüketici Finansman Dışı Giderler	1523	523,4	100,3	226,7	261,9	323,5	104,4	249,1	9,9
Faaliyet Giderleri	138	118,1	25,3	54,5	85,8	142,2	31,2	65,7	20,6
Vergi Karşılığı	11,6	12,5	4	2,6	11,8	16,0	8,9	18,3	602,9
Net Dönem Kârı/Zararı	9,5	13,3	8,2	29,2	46,0	43,0	28,3	53,6	83,7

*Önceki Yıla Göre

Sektörün kârlılık göstergelerinde, 2010 yılının ilk çeyreğinden beri olumlu bir seyir izlemekte olup, kriz öncesi dönemlerin üstünde bir performansla, %53,6 seviyesine ulaşılmıştır. Takibe dönüşüm oranındaki düşme, sektörün aktif yapısını olumlu etkilemekle beraber bu oran 2007 de görülen seviyeye henüz inmemiştir. Diğer taraftan karşılık oranlarında 2008 yılından bu yana istikrarlı bir artış söz konusudur.

Grafik 2.3-4: Tüketici Finansman Sektörü Performans Göstergeleri

Tüketici finansman sektörünün bankacılık-dışı mali sektör içerisindeki payında, 2010 yılının ilk çeyreğinden bu yana artış gözlemlenmektedir. Kur riski bakımından 2010 yılının ilk çeyreğinden itibaren bir artış mevcuttur. Sektörün bilançosunda, 2009 yılı başından beri görülen YP varlık ve yükümlülüklerin azalma eğiliminin 2011 yılının ikinci yarısında yerini artışa bıraktığı görülmektedir. Sektörün zarar eden şirket sayısı, olumlu bir gelişme olarak, 2011 yılının ilk çeyreğinde 2'ye gerilemiştir.

Tablo 2.3-11: Tüketici Finansman Sektörü Sağlık Göstergeleri

(%)	Ara.08	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11
Bankacılık Dışı Finansal Sektör içindeki Payı	15,8	15,1	14,9	14,8	15,2	16,3	17,2	18,0
Alacaklar/Özkaynaklar	10,6	9,5	9,1	9,2	9,9	11,6	11,6	12,5
Vergi Sonrası Kâr/Özkaynaklar	2,5	3,2	2	6,6	9,9	9,1	5,6	10,0
Vergi Sonrası Kâr/Aktifler	0,2	0,3	0,2	0,6	0,9	0,7	0,4	0,7
Takibe Dönüşüm Oranı	7,4	9,6	8,9	7,5	6,4	5,0	4,4	3,4
Karşılık Oranı	21,5	35,6	45	50,8	55,4	60,2	68,6	69,7
YP Varlıklar/Aktifler	9,3	8,1	7,6	5,7	5,1	3,9	3,7	5,1
YP Yükümlülükler/Pasifler	43,9	42,7	34,8	32	31,0	28,9	27,2	30,3
Bilanço İçi YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	-432	-380,7	-295,2	-279,7	-283,0	-322,0	-301,5	-338,4
Bilanço Dışı YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	82,3	180,5	128,8	146,9	153,9	233,2	218,4	322,3
İşlem Sınırı Rasyosu (<30)	10,8	10	9,4	9,9	10,4	11,7	12,3	2,0
Zarar Eden Şirket Sayısı	4	4	4	2	5	4	4	2

Tüketici finansman sektörünün operasyonel göstergelerinden temsilcilik sayısında bir değişme yaşanmazken şube, personel, müşteri ve sözleşme sayılarında artış görülmektedir. Sektörde 2011 yılının ikinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre 47 kişiye daha istihdam sağlanmıştır. Müşteri ve sözleşme sayılarında ise yaklaşık %30 oranında bir artış söz konusudur.

Tablo 2.3-12: Tüketici Finansman Sektörü Operasyonel Göstergeleri

(Adet)	2008	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Değişim*
Şube Sayısı	3	1	1	1	1	1	1	2	1 (Adet)
Temsilcilik Sayısı	0	0	0	0	0	0	0	0	0 (Adet)
Personel Sayısı	544	512	509	514	538	551	567	561	47 (Adet)
Müşteri Sayısı	357.475	229.676	220.181	225.150	238.113	261.905	272.861	292.325	29,8 (%)
Sözleşme Sayısı	371.965	242.441	232.217	233.035	251.324	276.208	287.576	309.719	32,9 (%)

*Önceki Yıla Göre

2.3.4 Varlık Yönetimi

Haziran 2011 itibarıyla varlık yönetim şirketlerinin temel bilanço büyüklükleri değerlendirildiğinde sektörde büyümenin geçen yılın aynı dönemine göre %54,7 oranında olduğu görülmektedir. Söz konusu gelişmede özellikle bankalar ve diğer mali kuruluşlar hesabında görülen artış belirleyici olurken, bu kalemin bilanço payı da % 11,7'den %17,7'e yükselmiştir. Aynı dönemde karşılıklar %13,8 artarken bilanço payı % 21,3'den %15,7'ye gerilemiştir. Sektörün kaynak yapısında özkaynakların %39,7 artmasına karşın bilanço payı % 31,1'den %28'e gerilemiştir. Özkaynaklardaki büyümenin toplam aktiflerdeki büyümenin gerisinde kalması bilanço payının düşmesinde etkili olmuştur. Benzer şekilde emanet kıymetlerin ve türev finansal araçların bilanço

payının düşmesine bağlı olarak son bir yılda bilanço dışı hesapların bilançoya oranının önemli ölçüde gerilediği görülmektedir. Buna göre 2011 yılının ilk yarısında önceki yıla göre emanet kıymetler %65,6 ve nazım hesaplarda %60,3 oranında bir daralma söz konusudur.

Tablo 2.3-13: Varlık Yönetim Şirketleri Temel Bilanço Büyüklükleri

(Milyon TL)	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Değ. *(%)	Bilanço Payı	
										Haz.10	Haz.11
Bankalar ve Diğer Mali Kuruluşlar	40,9	39,6	41,5	56,9	74,7	103,5	125,0	132,9	133,7	11,7	17,7
Devralınan Krediler	17,9	190,2	254,6	236,9	235,9	344,3	0,0	0,0	-100,0	48,9	0,0
Devralınan Takipteki Krediler	311	198,7	261,7	256,7	249,2	277,9	683,8	677,4	163,9	53,0	90,4
Karşılıklar	7,8	96,2	99,7	103,3	110,1	108,9	114,4	117,6	13,8	21,3	15,7
Toplam Aktifler	369,8	355,5	480,3	484,5	491,7	657,7	732,3	749,7	54,7	100,0	100,0
Alınan Krediler	287,1	218	297,1	310,3	307,7	466,7	525,2	521,1	67,9	64,0	69,5
Özkaynaklar	74,8	126,6	147,5	150,5	166,0	178,6	191,7	210,3	39,7	31,1	28,0
Bilanço Dışı Hesaplar Toplamı	188,5	118,9	180,9	185,6	185,7	214,0	209,9	73,7	-60,3	38,3	9,8
Teminat Mektupları	16,3	10,1	18,5	22,1	23,0	22,1	13,1	12,6	-43,1	4,6	1,7
Taahhütler	5,6	0	2,9	2,9	2,1	2,3	0,8	1,5	-49,0	0,6	0,2
Türev Finansal Araçlar	28,2	7,8	7,8	7,6	7,6	7,6	7,6	0,0	-100,0	1,6	0,0
Emanet Kıymetler	137	101	151,7	153,0	153,0	181,9	184,0	52,6	-65,6	31,6	7,0

*Önceki Yıla Göre

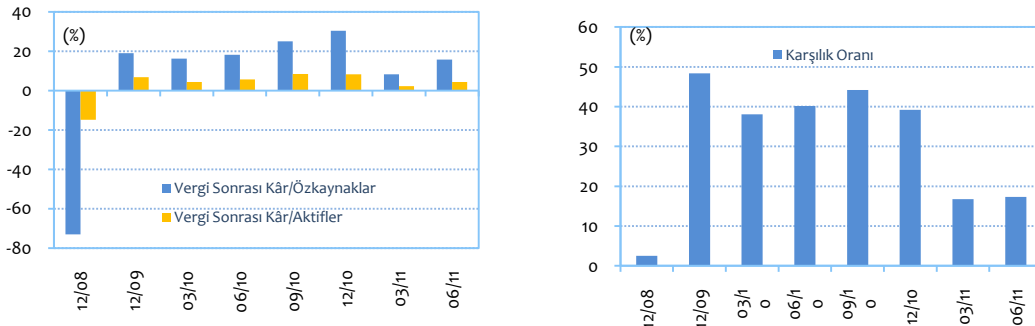
2011 yılının ikinci çeyreğinde varlık yönetim şirketlerinin kârlılık performansı bir önceki çeyreğe göre artmış ve sektörün kârı Haziran 2011'de geçen yılın aynı dönemine göre %20,3 oranında büyümüştür. Bu dönemde de yılın ilk çeyreğinde olduğu gibi faiz ve diğer faaliyet gelirleri artmaya devam ederken kambiyo işlemlerindeki zararların sürdüğü gözlemlenmektedir. Ücret ve komisyon gelirleri benzer şekilde 2009 yılından beri negatif seyretmektedir.

Tablo 2.3-14: Varlık Yönetim Şirketleri Seçilmiş Gelir Tablosu Kalemleri

(Milyon TL)	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Değişim (%) Haz.2010- Haz.11
Faiz Gelirleri	2,4	129,8	34,9	82,2	126,0	179,4	65,1	129,0	57,1
Faiz Giderleri	15,5	27,3	7,6	15,6	26,2	35,8	11,0	24,0	54,5
Ücret ve Komisyon Gelirleri	2,4	-4,4	0,2	-7,0	-12,0	-16,0	-8,6	-14,6	107,4
Diğer Faaliyet Gelirleri	24,2	61,4	6	25,8	56,2	79,4	23,3	46,6	80,5
Diğer Faaliyet Giderleri	36,5	38	9,3	47,3	86,2	139,3	42,0	83,6	76,8
Kambiyo İşlemleri Kâr/Zararı	-33,276	-7,362	-0,71	-2,5	2,5	1,3	-2,6	-8,8	253,9
Vergi Karşılığı	-2,2	1	0,3	0,8	4,4	0,6	2,0	1,4	74,7
Net Dönem Kâr/Zararı	-54,7	24,1	19,6	27,4	41,6	54,2	15,8	33,0	20,3

Özkaynak ve aktif kârlılığı bakımından varlık yönetimi şirketlerinin performansında, 2011 yılının ikinci çeyreğinde iyileşme görülmektedir. Yabancı para aktiflerin bilanço payı 2011 yılının ikinci çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre azalırken yabancı para pasiflerin bilanço payının arttığı gözlemlenmektedir. 2010 yılının son çeyreğinden beri zarar eden şirket bulunmaması olumlu değerlendirilmektedir.

Grafik 2.3-5: Varlık Yönetim Sektörü Performans Göstergeleri

Varlık yönetim şirketlerinin bankacılık dışı finansal sektör içindeki payı 2011 yılının ilk çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre %1,8'den %2 seviyesine yükselmiştir. Haziran 2011 itibarıyla özkaynaklar alacaklar oranı bir önceki döneme göre hafif bir artış göstermiştir. Sektörün karşılık oranı değerlendirildiğinde, %17,4 civarında bulunan bu oranın bir önceki çeyreğe göre hafif yükselmekle birlikte halen 2009 yılı ve sonrasındaki %40 civarındaki seviyeden oldukça uzak olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 2.3-15: Varlık Yönetim Sektörü Sağlamlık Göstergeleri

(%)	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11
Bankacılık Dışı Finansal Sektör İçindeki Payı	1,2	1,2	1,5	1,5	1,5	2,0	2,0	1,9
Özkaynaklar/Alacaklar Oranı	22,8	32,5	23,4	30,5	34,2	28,7	28,0	31,0
Vergi Sonrası Kâr/Özkaynaklar	-73,1	19	16,2	18,2	25,0	30,3	8,2	15,7
Vergi Sonrası Kâr/Aktifler	-14,8	6,8	4,4	5,7	8,5	8,2	2,2	4,4
Karşılık Oranı	2,5	48,4	38,1	40,2	44,2	39,2	16,7	17,4
YP Varlıklar/Aktifler	19,1	17,7	14,7	13,1	13,8	13,2	11,9	10,6
YP Yükümlülükler/Pasifler	78,4	16	30,6	27,6	26,1	29,4	30,5	29,5
Bilanço İçi YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	-292,9	4,9	-58,4	-46,6	-36,6	-59,9	-70,9	-67,5
Zarar Eden Şirket Sayısı (Adet)	4	3	2	3	1,0	0,0	0,0	0,0
Toplam Şirket Sayısı (Adet)	5	6	6	6	6	6	6	6

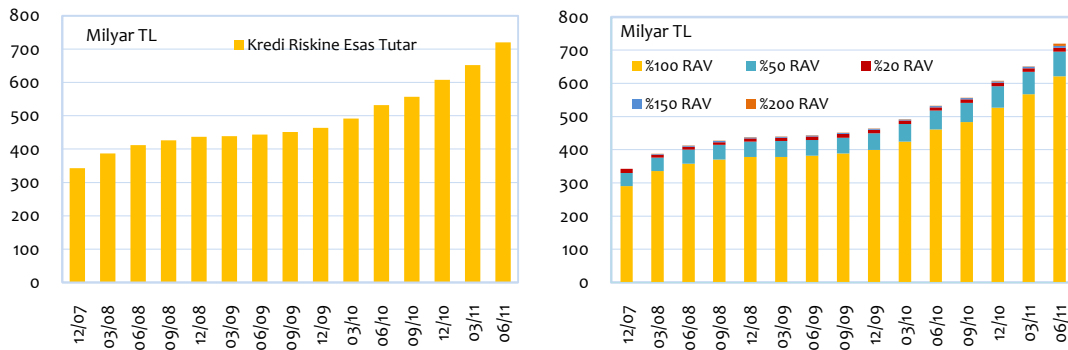
3 RİSK, SERMAYE ve KÂRLILIK DEĞERLENDİRMESİ

3.1 Risk Analizi

3.1.1 Kredi Riski

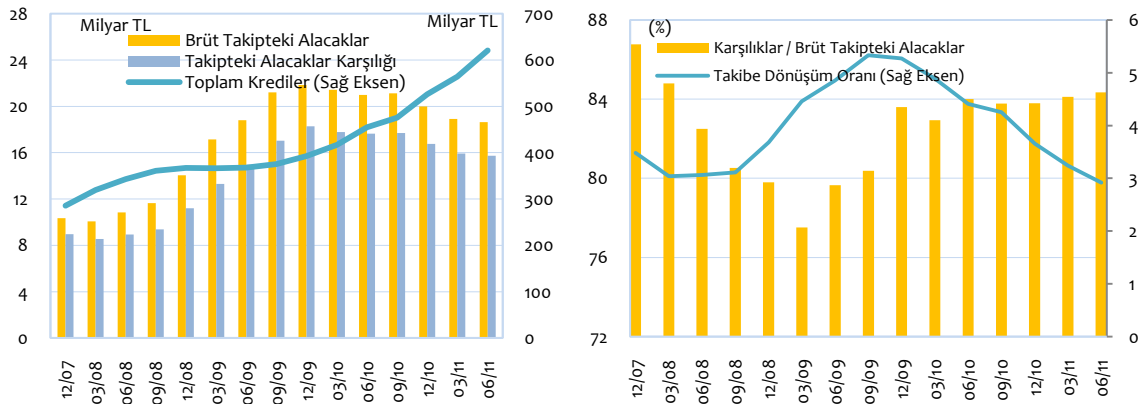
Bankacılık sektörünün kredi riskine esas tutarı 2011 yılının ikinci çeyreğinde de artmaya devam etmektedir. Kredi hacminde gözlenen büyüme, kredi riskine esas tutarın da büyümesine yol açmaktadır. Söz konusu tutar bir önceki çeyreğe göre %10,5 oranında artarak 719,8 milyar TL'ye ulaşmıştır. Kredi riskine esas tutarın bileşenleri incelendiğinde, %200 risk ağırlıklı varlıklarda görülen %400 oranındaki yükselişin dikkat çekici olduğu görülmektedir. Söz konusu yükselişin nedeni, konut ve taşıt kredileri dışındaki 2 yıldan uzun vadeli tüketici kredilerinin risk ağırlığının 18 Haziran 2011 tarihinde yapılan bir düzenleme ile %200'e çıkarılmasıdır.

Grafik 3.1-1: Kredi Riskine Esas Tutar ve Risk Ağırlıklı Varlıklar

2011 yılı Haziran ayı itibarıyla Türk bankacılık sektörü takibe dönüşüm oranı (TDO) %2,9'a gerilemiştir. Söz konusu değer, 2002 yılından beri gözlenen en düşük değer olması itibarıyla bankacılık sektörünün kredi kalitesinde yaşanan yükselişi gösterme noktasında önem taşımaktadır. Takipteki alacaklardaki azalışa kredi hacminde görülen artışın eklenmesi, bankacılık sektörü takibe dönüşüm oranlarında 2009 yılı üçüncü çeyreğinden sonra gözlenen düşüşü açıklamaktadır. 2011 yılı Haziran ayı itibarıyla takipteki alacak tutarı da önceki çeyreğe göre %1,5 oranında azalarak 18,6 milyar TL'ye gerilemiştir. Karşılıkların, takipteki alacakları karşılama oranı ise, 2011 yıl Haziran ayı itibarıyla bir önceki çeyreğe göre 0,2 puan yükselerek %84,3 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Grafik 3.1-2: Takipteki Alacaklar ve Takibe Dönüşüm Oranının Gelişimi

Kutu 4: Seçilmiş Ülkeler İçin Takibe Dönüşüm Oranları

Küresel kriz boyunca dünya genelinde birçok banka batmış, bazı bankalar da finansal anlamda büyük sıkıntılar içerisine girmişlerdir. Kredi riskinin en önemli göstergelerinden olan takibe dönüşüm oranı, bu dönemde birkaç istisna ülke dışında genel olarak artış eğilimi içerisine girmiştir. Bu eğilimin 2010 yılı itibarıyla sona erdiği görülmektedir.

Söz konusu rasyolar ülkelerin muhasebe, vergi ve denetim rejimlerinde farklılıklar bulunması nedeniyle, mutlak bir suretle karşılaştırılabilir değildir. Kredi kalitesinin arttırılarak tahsili gecikmiş alacak tutarının azaltılmasının, bankacılık sektörüne pozitif yönde etki edeceği söylenebilir. Tahsili gecikmiş alacak tutarındaki azalış nedeniyle kredi kalitesinde meydana gelebilecek düzelmelerin sektörün kârlılığı üzerinde olumlu etkileri olacak, dolayısıyla sektörün sermaye yapısı daha sağlıklı bir hale gelecektir. Bu paralelde, sektörün yeni kredi kullandırma imkanı da artacaktır. G.Kore ve kriz öncesi dönemdeki İspanya örnekleri incelendiğinde, Türk bankacılık sektörünün aktif kalitesinin arttırılması konusunda önemli bir mesafenin olduğu görülmektedir.

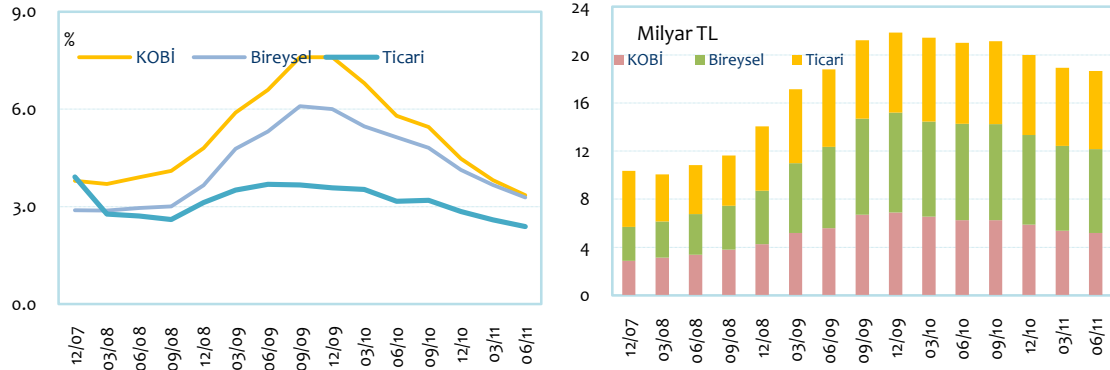
Gelişmiş Ekonomiler	2005	2006	2007	2008	2009	2010/2011	Son veri
Avustralya	0,2	0,2	0,2	0,8	1,2	2,2	2011/Mart
Avusturya	2,6	2,7	2,2	2	2,3	2,8	2010/Aralık
Belçika	2	1,7	1,1	1,7	2,7	2,8	2010/Haziran
Kanada	0,5	0,4	0,7	1,1	1,3	1,2	2010/Aralık
Danimarka	0,4	0,3	0,3	-	3,3	4,4	2011/Mart
Finlandiya	0,3	0,3	0,3	0,5	v.y.	v.y.	2010/Aralık
Fransa	3,5	3	2,7	2,8	4	v.y.	2010/Aralık
Almanya	4	3,4	2,6	2,8	3,3	3,3	2011/Mart
Yunanistan	6,3	5,4	4,5	5	7,7	10,1	2011/Mart
İzlanda	1,1	0,8	-	-	61,2	v.y.	2010/Aralık
İrlanda	0,7	0,7	0,8	2,6	9	12,8	2010/Eylül
İsrail	2,3	1,9	1,4	1,5	1,5	v.y.	2010/Haziran
İtalya	5,3	4,9	4,6	4,9	7	9,9	2010/Haziran
Japonya	1,8	1,5	1,4	1,6	1,7	2,5	2010/Eylül
G.Kore	1,2	0,8	0,7	1,1	0,6	0,6	2010/Aralık
Lüksemburg	0,2	0,1	0,2	1	0,7	0,3	2011/Mart
Malta	3,9	2,8	1,8	1,7	5,6	7,3	2011/Mart
Hollanda	1,2	0,8	-	-	3,2	2,6	2010/Eylül
Norveç	0,7	0,6	0,5	0,8	1,3	v.y.	2010/Aralık
Portekiz	1,5	1,3	1,5	2	2,8	3,2	2011/Mart
Singapur	3,8	2,8	1,5	1,7	2	1,3	2011/Mart
İspanya	0,8	0,7	0,9	3,4	4,1	4,6	2010/Haziran
İsveç	0,8	0,8	0,6	1	v.y.	v.y.	2010/Aralık
İsviçre	0,5	0,3	0,3	0,5	0,5	0,9	2010/Aralık
İngiltere	1	0,9	0,9	1,6	3,5	3,7	2010/Ocak
ABD	0,7	0,8	1,4	2,9	5	4,3	2011/Mart
Yükselen Ekonomiler							
Merkezi ve Doğu Avrupa							
Macaristan	2,3	2,6	2,3	3	6,7	10,4	2011/Mart
Polonya	11	7,4	5,2	4,5	3,9	v.y.	2010/Eylül
Türkiye	4,7	3,7	3,5	3,7	5,3	2,9	2011/Haziran
Asya							
Çin	8,6	7,1	6,2	2,4	1,6	1,1	2010/Aralık
Hindistan	5,2	3,3	2,5	2,3	v.y.	2,2	2011/Mart
Endonezya	7,4	6	4,1	3,2	3,3	2,5	2010/Aralık
Latin Amerika							
Arjantin	5,2	3,4	2,7	2,7	3,5	2,1	2010/Aralık
Brezilya	3,5	3,5	3	3,1	4,2	3,2	2011/Mart
Diğer							
Rusya	2,6	2,4	2,5	3,8	9,5	8,2	2010/Aralık
Meksika	1,8	2	2,7	3,2	2,8	2,3	2010/Haziran
S. Arabistan	1,9	2	2,1	1,4	3,3	v.y.	2010/Aralık

Kaynak: IMF Global Financial Stability Report, Ekim 2010, <http://fsi.imf.org/>, BDDK

Not: Ülkelerin muhasebe, vergi ve denetim rejimlerinde farklılıklar bulunması nedeniyle, ülkeler arası karşılaştırma yapılırken veriler ihtiyatlı yorumlanmalıdır.

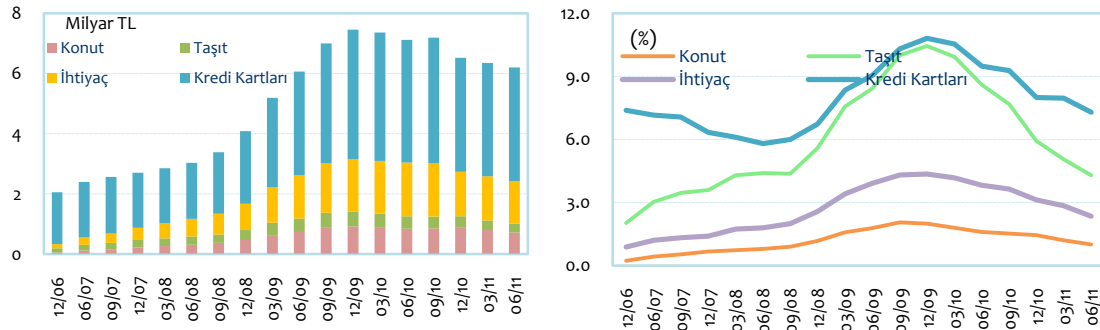
Krediler türleri itibarıyla incelendiğinde, KOBİ kredileri, bireysel krediler ve ticari kredilerin takipteki alacaklarında ve TDO'larında gözlenen düşüş eğiliminin 2011 yılı Haziran ayı itibarıyla sürdüğü görülmektedir. Bu dönemde, KOBİ kredileri, bireysel krediler ve ticari kredilerin takipteki alacak tutarlarında sırasıyla %3,6, %1,1 ve %0,1 oranlarında düşüş gerçekleşmiştir. KOBİ kredilerine ilişkin takipteki alacak tutarının daha hızlı bir şekilde azalması sonucu, KOBİ kredileri TDO'su ile bireysel krediler TDO'su arasındaki fark kapanmıştır. 2011 yılı Haziran ayı itibarıyla takibe dönüşüm oranları; KOBİ kredileri için % 3,4, bireysel krediler için % 3,3, ticari krediler için ise %2,4 seviyesine gerilemiştir. KOBİ kredileri ve ticari krediler için söz konusu oranlar, 2007 yılsonundan beri gözlenen en düşük değerlerdir.

Grafik 3.1-3: Bireysel ve Ticari Krediler ile KOBİ Kredilerinin TDO ve TGA Gelişimi

2011 yılı Haziran ayı itibarıyla konut, taşıt ve ihtiyaç kredilerine ilişkin takipteki alacak tutarlarının bir önceki döneme göre sırasıyla %10, %7,9 ve %3,5 oranında azaldığı, kredi kartlarına ilişkin takipteki alacak tutarının ise %0,2 oranında arttığı görülmektedir. Bireysel kredilerin tümü için kredi hacminin artması, söz konusu kredi türleri için takibe dönüşüm oranlarının düşmesine yol açmıştır. Kredi kartı tutarı, 2011 yılı Haziran ayında bir önceki çeyreğe göre %10,3 oranında büyüyerek, 2008 yılı Haziran ayından sonraki en büyük yükselişi göstermiştir. Bireysel kredilerin takibe dönüşüm oranları, kredi kartları için % 7,3, taşıt kredileri için % 4,3, konut kredileri için %1,0, ihtiyaç kredileri için ise %2,4 seviyesine gerilemiştir. Söz konusu oranlar, 2008 yılsonundan beri gözlenen en düşük değerlerdir. Bu göstergeler küresel kriz sonrası bireysel kredilerin de kalitesinin yükseldiğini göstermektedir. Diğer yandan, kredi kartları ve taşıt kredileri için takibe dönüşüm oranlarının görece yüksek olduğu ve özellikle kredi kartlarının kredi kalitesinin artırılmasının bankacılık sektörünün maruz kaldığı kredi riskinin azaltılması noktasında önem taşıdığı düşünülmektedir.

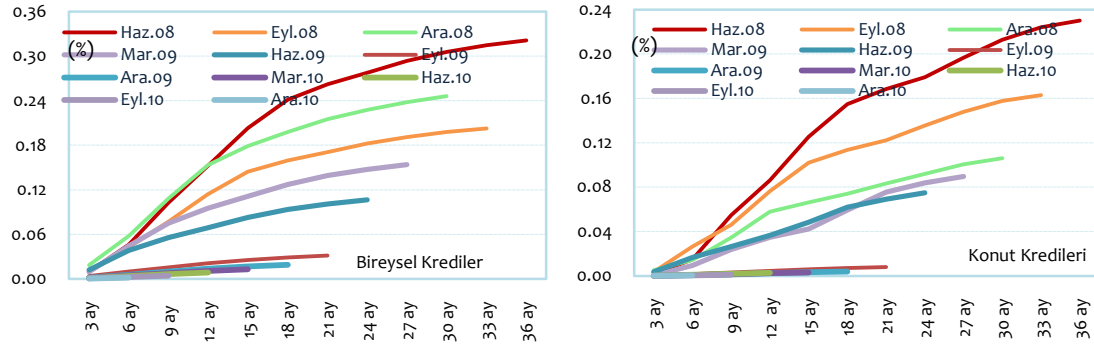
Grafik 3.1-4: Bireysel Kredilerin TGA ve TDO Gelişimi

Bireysel kredilerin yaşlandırma analizine göre küresel ekonomik kriz sonrasında kullanılan kredilerin, kriz döneminde kullanılan kredilere göre daha yavaş bir hızla takibe düştüğü

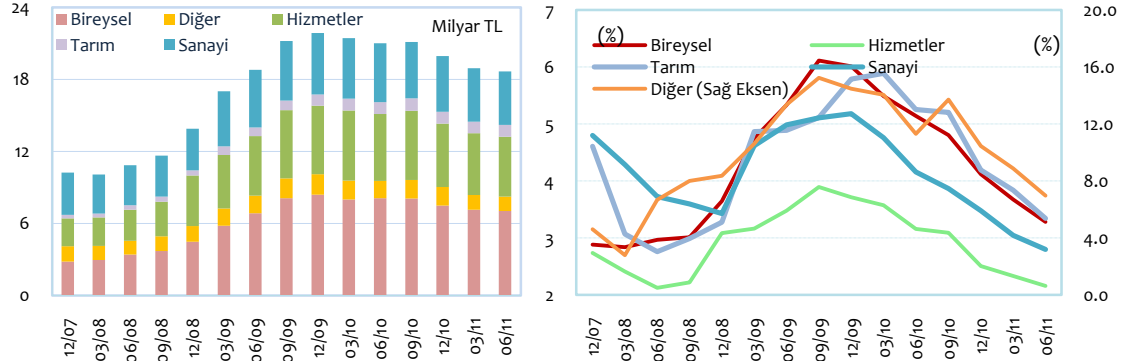
görülmektedir. Özellikle 2009 yılının ilk yarısından sonraki dönemde kullanılan kredilerin takibe düşme hızı belirgin bir şekilde azalmıştır. Bu durum kriz sonrası kredilere ilişkin takipteki alacak tutarlarındaki ve TDO'daki gerilemeyi açıklamaktadır. Söz konusu analiz konut kredileri için yapıldığında da benzer bir tablonun ortaya çıktığı görülmektedir. Bununla birlikte, 2008 yılı Aralık ayı ile 2009 yılı Mart ve Haziran aylarında kullanılan konut kredilerinin takibe düşme hızlarının birbirlerine çok yakın olduğu gözlenmektedir.

Grafik 3.1-5: Bireysel Kredilerin Yaşlandırma Analizi

Takipteki alacakların sektörel dağılımı incelendiğinde, 2011 yılı Haziran ayı itibarıyla tarım sektörü dışındaki sektörlerde kullanılan kredilere ilişkin takipteki alacak tutarlarında düşüş, tarım sektörüne kullanılan kredilere ilişkin takipteki alacak tutarında ise kısmi bir yükseliş yaşandığı görülmektedir. Bu sektörlerde kullanılan kredilerin TDO'ları ise kredi hacimlerinde gözlenen yükseliş ile birlikte azalmıştır. Bireysel krediler ile tarım, sanayi ve hizmetler sektörlerine kullanılan kredilerin TDO'ları, söz konusu dönemde sırasıyla %3,3, %3,3, %2,8 ve %2,2 olarak gerçekleşmiştir. Takipteki alacak tutarlarında ve takibe dönüşüm oranlarında gözlenen düşüşler, kredi kalitesinde görülen artış bağlamında olumlu yönde değerlendirilmektedir.

Grafik 3.1-6: Takipteki Alacakların ve Takibe Dönüşüm Oranının Sektörel Dağılımı

2011 yılı ilk yarısı itibarıyla takipteki alacaklar içerisinde en yüksek paya sahip alt sektörlerde ilişkin TDO değerleri, bütün sektörlerde bir önceki döneme göre azalmıştır. Bununla birlikte takipteki alacak tutarı bir önceki döneme göre artış gösteren kredi kartları, ihtiyaç kredileri ve tarım kredilerine ilişkin takipteki alacak tutarının toplam takipteki alacak tutarına oranı, bu dönemde yükselmiştir. Kredi kartları, %20,4'lük oranla toplam takipteki alacaklar içinde en büyük paya sahip kredi türü olmaya devam ederken, kredi kartlarını %12 ile bireysel ihtiyaç ve diğer krediler, %8 ile tekstil ve tekstil ürünleri sanayi takip etmektedir. Nakdi krediler içinde %8,1'lik bir paya sahip olması da göz önüne alındığında kredi kartlarına ilişkin takibe dönüşüm oranının daha da düşmesinin bankacılık sektörü kredi riski üzerine olumlu yönde etkileri olacağı düşünülmektedir.

Benzer biçimde tekstil alt sektörüne ve bilgisayar ve ilgili faaliyetler alt sektörlerine kullanılan kredilere ilişkin takibe dönüşüm oranlarının da diğer sektörlerle göre yüksek olduğu söylenebilir. Söz konusu sektörlerle ilişkin takibe dönüşüm oranları 2011 yılı Haziran ayı itibarıyla sırasıyla %8 ve %16 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 3.1-1: TGA İçerisinde En Yüksek Paya Sahip Alt Sektörler

(%)	Ara.10			Mar.11			Haz.11		
	TGA İçindeki Payı	TDO	N. Krediler İçindeki Payı	TGA İçindeki Payı	TDO	N. Krediler İçindeki Payı	TGA İçindeki Payı	TDO	N. Krediler İçindeki Payı
Kredi Kartları	19,4	7,9	8,3	20,0	7,5	8,0	20,4	6,9	8,1
Bireysel İhtiyaç ve Diğer Krediler	12,1	3,7	11,5	11,8	3,1	11,9	12,0	2,8	12,5
Tekstil ve Tekstil Ürünleri San.	7,8	9,0	2,9	8,2	7,9	3,1	8,0	7,1	3,1
İnşaat	6,4	4,1	5,6	6,7	3,7	5,7	6,7	3,4	5,6
Toptan Ticaret ve Komisyonculuk	6,5	4,1	5,6	6,8	3,7	5,8	6,4	3,2	5,8
Tarım	4,7	4,2	4,0	4,9	3,8	4,0	5,0	3,3	4,3
Bireysel Konut Kredileri	4,3	1,4	11,2	4,2	1,2	11,3	3,8	1,0	11,2
Perakende Ticaret ve Kişisel Ürünler	3,6	4,1	3,1	3,7	3,6	3,2	3,6	3,1	3,3
Gıda, Meşrubat ve Tütün San.	3,1	3,3	3,4	3,4	3,3	3,3	3,4	3,0	3,2

2010 yılı ilk yarısı ile birlikte bankacılık sektörü toplam takipteki alacak tutarı, bir önceki çeyreğe göre 0,3 milyar TL gerileyerek 18,6 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Teminat yapısı açısından bu durum incelendiğinde, söz konusu düşüşün kaynağının II.grup teminata sahip olan takipteki alacaklarda gözlenen düşüş olduğu görülmektedir. Bu düşüş ile birlikte II.grup teminata sahip olan takipteki alacakların toplam takipteki alacaklar içindeki payı %32,3'e inmiştir. Bu dönemde teminatı olmayan takipteki alacakların toplam takipteki alacaklar içindeki payı ise 1 puanlık artışla %50,7'ye yükselmiştir. 2011 yılı Haziran ayı itibarıyla aktiften silinen takipteki alacak tutarının düşüş eğilimini sürdürdüğü görülmektedir. 2011 yılı ilk çeyreğinde 341,9 milyon TL tutarında olan aktiflerden silinen tutar yılın ikinci çeyreğinde 133,3 milyar TL'ye gerilemiştir. Takipteki alacakların teminatlandırılan kısmının toplam kredi tutarına oranı, 2011 yılı ikinci çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre 1,7 puanlık düşüşle %34 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 3.1-2: Takipteki Alacaklara İlişkin Teminat ve Garanti Bilgileri

	Brüt Bakiye (Milyar TL)			Aktiften Silinen Tutar* (Milyon TL)			Toplam Teminat/Kredi (%)		
	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Ara.10	Mar.11	Haz.11
Toplam Takipteki Alacaklar	20,0	18,9	18,6	427,7	341,9	133,3	36,5	35,7	34,0
I. Grup Teminata Sahip Olanlar	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	64,1	74,1	70,0
II. Grup Teminata Sahip Olanlar	6,7	6,3	6,0	76,6	67,4	7,4	72,3	74,0	72,6
III. Grup Teminata Sahip Olanlar	3,1	2,8	2,7	65,5	44,6	12,5	71,4	66,8	64,5
IV. Grup Teminata Sahip Olanlar	0,4	0,4	0,4	3,1	0,5	0,1	53,3	51,8	47,8
Teminatsız Olanlar	9,8	9,4	9,5	282,5	229,4	113,4			
Yeniden Yapılandırılan Alacaklar	0,6	0,6	0,7						
Yeni İtfa Planına Bağlı Alacaklar	0,8	0,7	0,7						

* Donuk alacak olarak sınıflanmış bir kredi veya diğer alacağın, tahsilinin imkansız hale gelmesi veya diğer nedenlerle banka kayıtlarından silinmesi durumunu ifade etmektedir.

2011 yılı ikinci çeyreği itibarıyla kredi hacminin özkaynaklardan daha hızlı bir şekilde büyümesi, nakdi ve gayri nakdi kredilerde yaşanabilecek olası zararların, özkaynak üstündeki etkisinin artmasına yol açmıştır. Bu dönemde, nakdi kredilerin %5'inin zarara dönüşmesi durumunda meydana gelecek zararın özkaynaklara etkisi 1,18 puanlık artışla %18,53 olarak gerçekleşmiştir. Nakdi ve gayri nakdi kredilerde %10'luk zarar meydana gelmesi durumunda dahi sektörün sermayesi yasal limitlerin üstünde seyretmektedir. Söz konusu durum, sektörün sağlıklı bir sermaye yapısına sahip olduğuna işaret etmektedir.

Tablo 3.1-3: Kredi Riski Stres Testi Sonuçları

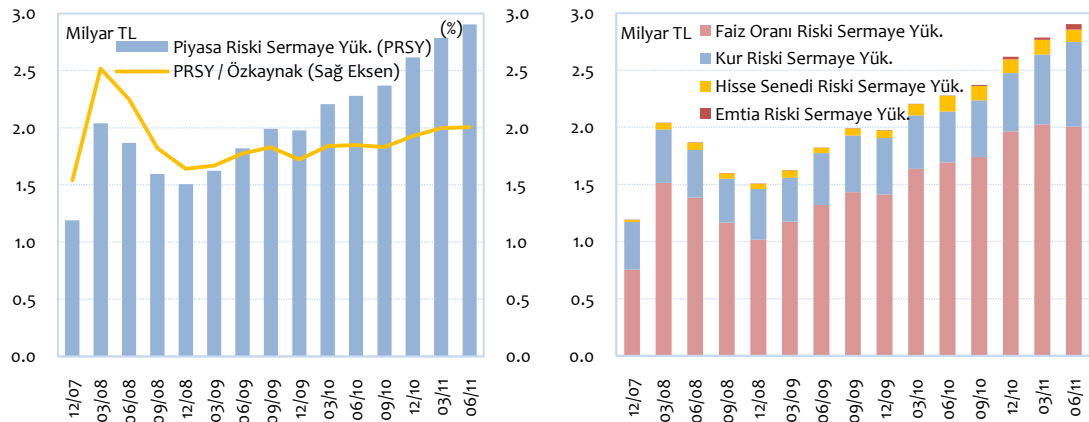
Senaryo	Mar.11				Haz.11			
	Zarar (Milyon TL)	SYR (%)	SYR Değişimi (Puan) *	Zarar/ Özk(%)	Zarar (Milyon TL)	SYR (%)	SYR Değişimi (Puan)*	Zarar/ Özk. (%)
Nakdi Kredilerin %1'inin Zarara Dönüşmesi	4.603	16,69	-0,53	3,47	5.112	15,88	-0,54	3,70
Nakdi Kredilerin %5'inin Zarara Dönüşmesi	23.017	14,52	-2,70	17,35	25.563	13,65	-2,77	18,53
Nakdi Kredilerin %10'unun Zarara Dönüşmesi	46.034	11,71	-5,51	34,71	51.127	10,76	-5,66	37,07
G.Nakdi Kredilerin %1'inin Zarara Dönüşmesi	1.257	17,08	-0,14	0,94	1.379	16,28	-0,14	1,00
G. Nakdi Kredilerin %5'inin Zarara Dönüşmesi	6.288	16,49	-0,73	4,74	6.897	15,69	-0,73	5,00
G. Nakdi Kredilerin %10'unun Zarara Dönüşmesi	12.577	15,76	-1,46	9,48	13.794	14,95	-1,47	10,00

Not: İller Bankası verileri hariç tutulmuştur.

* Mart 2011 dönemi ortalama SYR'si %17,22'dir. Haziran 2011 dönemi ortalama SYR'si %16,42'dir.

3.1.2 Piyasa Riski

Haziran 2011 döneminde bankacılık sektörünün, maruz kaldığı piyasa riski için ayırması gereken sermaye miktarı, Mart 2011 dönemine göre %4,2 artarak 2,9 milyar TL'ye yükselmiştir. Piyasa riskini oluşturan alt risk bileşenlerine bakıldığında; Haziran 2011 döneminde, sektörün hisse senedi pozisyon riski ve faiz oranı riski için ayırması gereken sermaye miktarı, bir önceki döneme göre sırasıyla %13,8 ve %1 azalarak, 110,2 ve 2.006 milyon TL'ye inerken, emtia riski ve kur riski için ayırması gereken sermaye miktarı ise, bir önceki döneme göre sırasıyla %130 ve %20,9 artarak, 48,3 ve 739,3 milyon TL'ye yükselmiştir. Bankacılık sektörünün emtia riski için ayırması gereken sermaye miktarının, dikkat çekici bir oranda (%130) artmasında, bankaların kıymetli maden depo hesaplarının ve kıymetli madene ve emtiaya dayalı türev portföyünün belirgin miktarda artmasının etkili olduğu görülmüştür. Piyasa riski sermaye yükümlülüğünün özkaynaklara oranı ise, Haziran 2011 döneminde bir önceki döneme göre değişmemiş ve %2 seviyesinde kalmıştır.

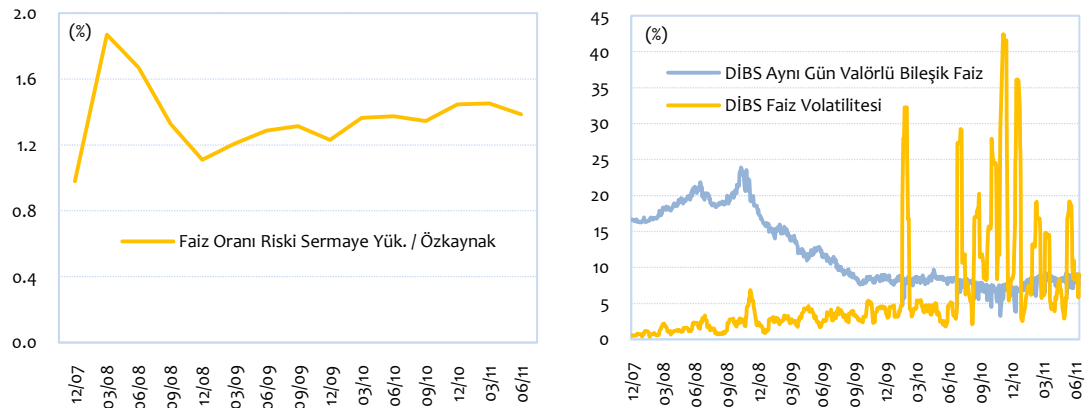
Grafik 3.1-7: Piyasa Riski ve Bileşenleri Sermaye Yükümlülüğü

2011 yılının ikinci çeyreğinde, bankacılık sektörü ticari portföyü içerisinde DİBS, hisse senedi ve yatırım fonlarının payı, bir önceki çeyreğe göre sırasıyla 1,1 ve 0,2 puan azalarak %86,3 ve %0,2'ye inerken, Eurobond ve diğer kaleminin payı bir önceki çeyreğe göre sırasıyla 0,6 ve 0,5 puan artarak %8,8 ve %4,5'e yükselmiştir. Sektörün ticari portföyünün faiz yapısı incelendiğinde, 2011 yılının ikinci çeyreğinde sabit faizli portföyün payı, bir önceki çeyreğe göre azalırken, sabit faizli portföyün payında yaşanan azalma, değişken faizli portföyün payına bir önceki çeyreğe göre artış olarak yansımıştır. Haziran 2011 itibarıyla ticari portföy içerisinde YP portföyün payı, Mart 2011 dönemine göre 1 puan artarak %13,6'ya yükselirken, TP portföyün payı ise %86,4'e inmiştir.

Tablo 3.1-4: Bankacılık Sektörü Ticari Portföyünün Dağılımı

(%)	Aralık 2010			Mart 2011			Haziran 2011		
	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam
DİBS	84,4	1,6	86,0	85,8	1,6	87,4	84,7	1,6	86,3
Değişken Faizli	45,1	0,0	45,1	49,3	0,0	49,3	51,4	0,3	51,7
Sabit Faizli	38,6	1,6	40,2	35,5	1,6	37,1	32,4	1,3	33,7
Diğer	0,7	0,0	0,7	0,9	0,0	0,9	0,9	0,0	0,9
Eurobond	0,0	9,2	9,2	0,0	8,2	8,2	0,0	8,8	8,8
Değişken Faizli	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sabit Faizli	0,0	9,2	9,2	0,0	8,2	8,2	0,0	8,8	8,8
Hisse Senedi ve Yatırım Fonu	0,3	0,1	0,4	0,3	0,1	0,4	0,2	0,1	0,2
Diğer	1,1	3,2	4,4	1,4	2,6	4,0	1,4	3,1	4,5
Değişken Faizli	0,4	2,0	2,5	0,5	1,8	2,3	0,5	2,2	2,7
Sabit Faizli	0,7	1,2	1,9	0,8	0,8	1,6	0,8	0,9	1,7
Diğer	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
TOPLAM	85,8	14,2	100,0	87,4	12,6	100,0	86,4	13,6	100,0
Değişken Faizli	45,6	2,0	47,6	49,8	1,8	51,7	52,0	2,5	54,5
Sabit Faizli	39,3	12,0	51,3	36,3	10,6	47,0	33,2	11,0	44,2
Diğer	1,0	0,1	1,1	1,2	0,1	1,3	1,2	0,1	1,3

Haziran 2011 döneminde bankacılık sektörünün, maruz kaldığı faiz oranı riski için ayırması gereken sermaye miktarının, bir önceki döneme göre %1 oranında azalması, faiz oranı riski sermaye yükümlülüğünün özkaynaklara oranının da, bir önceki döneme göre azalmasına neden olmuştur. Mart 2011 döneminde %1,5 olan söz konusu oran, Haziran 2011 döneminde %1,4'e gerilemiştir. 2011 yılının ilk çeyreğinde %6-%9,2 bandında hareket eden DİBS faizi, 2011 yılı ikinci çeyreğinde %6,2-%9,2 bandında hareket etmiştir. DİBS faizinin volatilitesi ise, 2011 yılının ikinci çeyreğinde, bir önceki çeyreğe göre ılımlı bir azalış göstermiştir. 2011 Mart sonu itibarıyla %8,2 olan DİBS faizi, 2011 Haziran sonu itibarıyla %8,7'ye yükselmiştir.

Grafik 3.1-8: Faiz Oranı Riski Sermaye Yük. Özkaynak Oranı, DİBS Faizi ve Faiz Volatilitesi

2011 yılının ikinci çeyreğinde bankacılık sektörü sabit faizli DİBS portföyünün, bir önceki çeyreğe göre %9 oranında azalmasının etkisiyle, ikinci el DİBS fiyatlarındaki olası düşüşlerin sektörün sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi, bir önceki çeyreğe göre azalmıştır. İkinci el DİBS fiyatlarındaki olası %10'luk azalışın, sektörün sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi, Haziran 2011 döneminde bir önceki döneme göre %5,3'ten %4,7'ye, mevduat bankalarının sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi ise %5,9'dan %5,2'ye gerilemiştir.

Tablo 3.1-5: İkinci El DİBS Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkileri

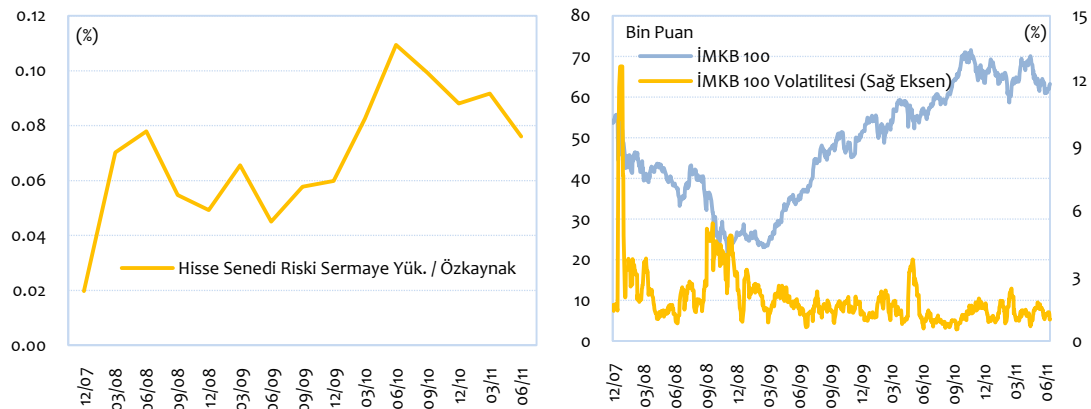
	Haziran 2011 (Milyon TL)			İkinci El DİBS Fiyatlarındaki Değişim (%)					
	Ticari Portföy	Sabit Faizli DİBS	Özkaynak	-10	-5	-1	1	5	10
				Fiyatlardaki Değişimin Sermayeye Etkisi (%)					
Mevduat Bankaları	187.087	61.686	118.476	-5,2	-2,6	-0,5	0,5	2,6	5,2
KYB	3.168	1.194	14.844	-0,8	-0,4	-0,1	0,1	0,4	0,8
Toplam	190.255	62.880	133.320	-4,7	-2,4	-0,5	0,5	2,4	4,7
	Mart 2011 (Milyon TL)								
Mevduat Bankaları	185.471	67.601	114.956	-5,9	-2,9	-0,6	0,6	2,9	5,9
KYB	3.446	1.485	14.473	-1,0	-0,5	-0,1	0,1	0,5	1,0
Toplam	188.917	69.086	129.428	-5,3	-2,7	-0,5	0,5	2,7	5,3

Haziran 2011 döneminde bankacılık sektörü sabit faizli eurobond portföyünün ve özkaynaklarının bir önceki dönemine göre birbirine yakın oranlarda artış göstermesi sonucunda, sabit faizli eurobond fiyatlarındaki olası %10'luk azalışın, sektörün sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi, 2011 yılının ikinci çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre değişmeyip %1,2'de kalırken, mevduat bankalarının sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi, bir önceki çeyreğe göre 0,1 puan artarak %1,4'e yükselmiştir.

Tablo 3.1-6: Eurobond Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkileri

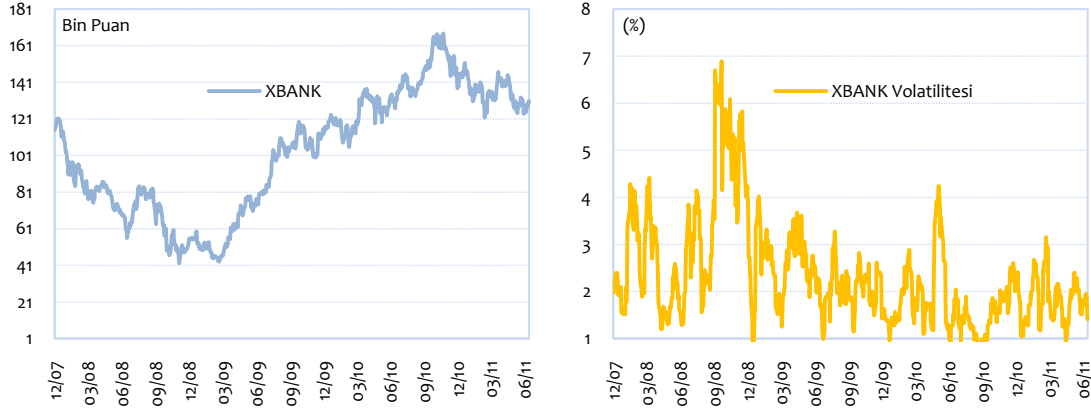
	Haziran 2011 (Milyon TL)			Eurobond Fiyatlarındaki Değişim %					
	Ticari Portföy	Sabit Faizli Eurobond	Özkaynak	-10	-5	-1	1	5	10
				Fiyatlardaki Değişimin Sermayeye Etkisi (%)					
Mevduat Bankaları	187.087	16.089	118.476	-1,4	-0,7	-0,1	0,1	0,7	1,4
KYB	3.168	314	14.844	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,1	0,2
Toplam	190.255	16.403	133.320	-1,2	-0,6	-0,1	0,1	0,6	1,2
	Mart 2011 (Milyon TL)								
Mevduat Bankaları	185.471	15.014	114.956	-1,3	-0,7	-0,1	0,1	0,7	1,3
KYB	3.446	306	14.473	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,1	0,2
Toplam	188.917	15.319	129.428	-1,2	-0,6	-0,1	0,1	0,6	1,2

2011 yılı ikinci çeyreğinde bankacılık sektörü hisse senedi ve hisse senedine dayalı türev portföyünün bir önceki çeyreğe göre azalması sonucunda, sektörün maruz kaldığı hisse senedi pozisyon riski için ayırması gereken sermaye miktarı, bir önceki çeyreğe göre %13,8 azalmıştır. Bu azalma neticesinde, Mart 2011 döneminde %0,09 olan sektörün hisse senedi riski sermaye yükümlülüğünün özkaynaklara oranı, Haziran 2011 döneminde %0,08'e inmiştir. 2011 Mart sonu itibarıyla 64.434 puan olan İMKB 100 endeksi, mayıs ayı başlarına kadar yükselerek 70.072 puana ulaşmış ve bu noktadan düşüşe geçerek, 2011 Haziran sonu itibarıyla 63.269 puana gerilemiştir. İMKB 100 endeksinin volatilitesine bakıldığında, 2011 yılı ikinci çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre, dalgalanmanın görece ılımlı bir şekilde azaldığı görülmüştür.

Grafik 3.1-9: Hisse Senedi Riski Sermaye Yük. Özkaynak Oranı, İMKB 100 ve Volatilitesi

2011 yılı Mart sonu itibarıyla 131.478 puan olan bankacılık endeksi, sonraki üç aylık dönemin ilk ayında yükseliş göstermiş, sonraki aylarda ise düşüşe geçerek 2011 yılı Haziran sonu itibarıyla 130.746 puana inmiştir. 2011 yılı ikinci çeyreğinde bankacılık endeksi volatilitesi ise, bir önceki çeyreğe göre görece dalgalanmasını azaltmıştır.

Grafik 3.1-10: Bankacılık Endeksi ve Volatilitesi

Kaynak: Bloomberg.

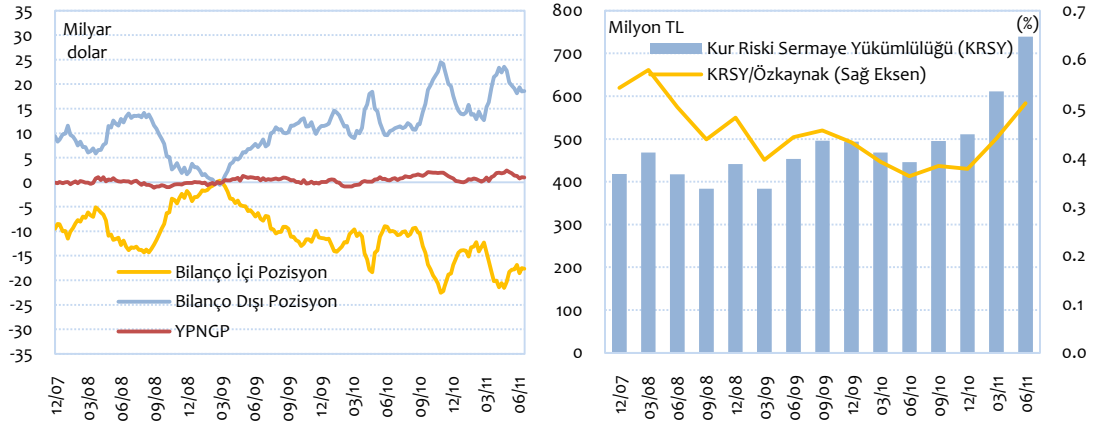
2011 yılının ikinci çeyreğinde, bankacılık sektörü hisse senedi ve yatırım fonu portföyünün, bir önceki çeyreğe göre azalmasıyla birlikte, hisse senedi ve yatırım fonları fiyatlarındaki olası %10'luk düşüşün, sektörün sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi, bir önceki çeyreğe göre azalarak %0,06'dan %0,05'e gerilemiştir. 2011 Haziran itibarıyla mevduat bankaları ve KYB için de, ilgili senaryoların banka sermayeleri üzerindeki etkisinde bir önceki döneme göre azalma yaşanmıştır.

Tablo 3.1-7: Hisse Senedi ve Yatırım Fonu Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkisi

	Haziran 2011 (Milyon TL)			HS+YF Fiyatlarındaki Değişim (%)					
	Ticari Porftöy	Hisse Senedi ve Yatırım Fonu	Özkaynak	-10	-5	-1	1	5	10
Mevduat Bankaları	187.087	631	118.476	-0,05	-0,03	-0,01	0,01	0,03	0,05
KYB	3.168	80	14.844	-0,05	-0,03	-0,01	0,01	0,03	0,05
Toplam	190.255	711	133.320	-0,05	-0,03	-0,01	0,01	0,03	0,05
Mart 2011 (Milyon TL)									
Mevduat Bankaları	185.471	647	114.956	-0,06	-0,03	-0,01	0,01	0,03	0,06
KYB	3.446	88	14.473	-0,06	-0,03	-0,01	0,01	0,03	0,06
Toplam	188.917	735	129.428	-0,06	-0,03	-0,01	0,01	0,03	0,06

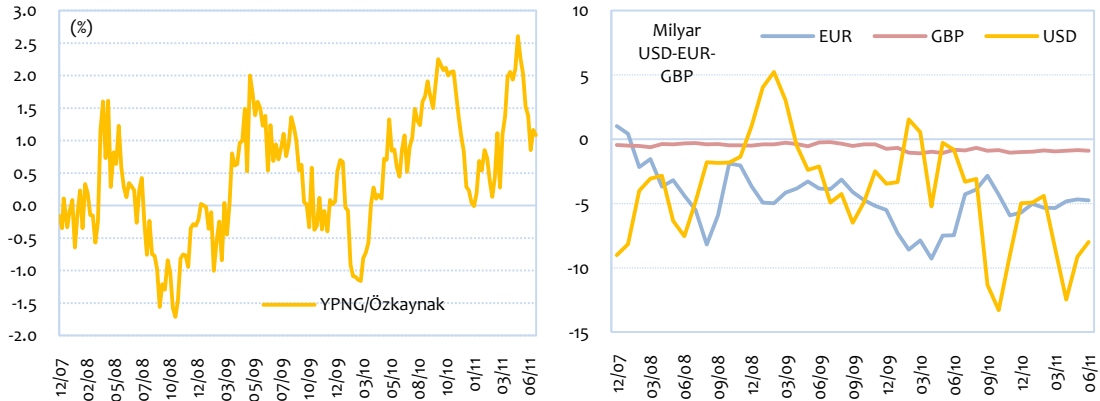
Türk bankacılık sektörünün yabancı para genel pozisyonu, genel itibarıyla bilanço içinde açık ve bilanço dışında fazla pozisyonda bulunmaktadır. Sektörün yabancı para net genel pozisyonu ise, uzun süredir görece düşük seviyelerde seyretmektedir. Küresel piyasalarda yaşanan dalgalanmaların etkisiyle, 2011 Nisan sonundan itibaren azalışa geçen bilanço içi açık ve bilanço dışı fazla pozisyonu, 2011 Haziran sonu itibarıyla sırasıyla -17,6 ve 18,6 milyar dolara gerilemiştir. 2011 Mart sonu itibarıyla 1 milyar dolar olan YPNG, 2011 Haziran sonunda 0,96 milyar dolara gerilemiştir. Haziran 2011 döneminde sektörün kur riski sermaye yükümlülüğü, Mart 2011 dönemine göre %20,9 artarak 739,3 milyon TL'ye yükselmiştir. Sektörün kur riski sermaye yükümlülüğündeki artış, kur riski sermaye yükümlülüğünün özkaynaklara oranının da bir önceki döneme göre artmasına neden olmuştur. Mart 2011 itibarıyla %0,44 olan söz konusu oran, 2011 Haziran sonunda %0,51'e yükselmiştir.

Grafik 3.1-11: BİP, YPNGP ve Kur Riski Sermaye Yükümlülüğü

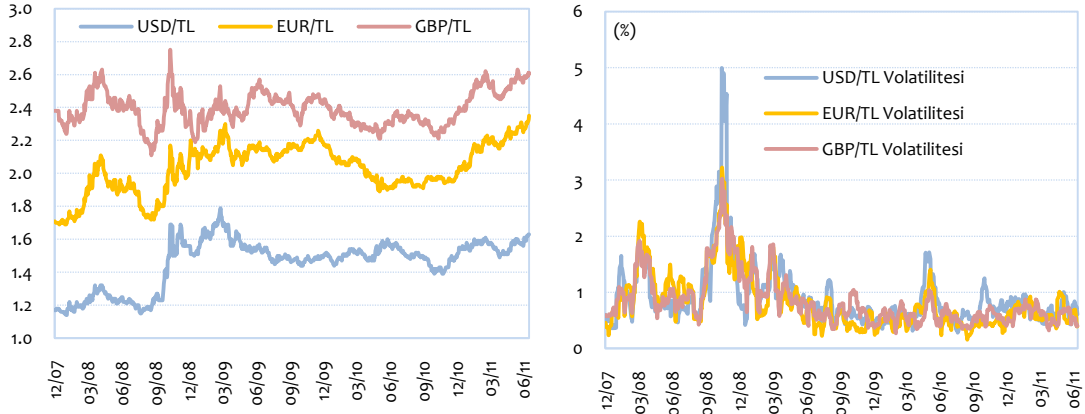
2011 Mart sonu itibarıyla %1,1 olan bankacılık sektörü YPNG/Özkaynak oranı, 2011 Mayıs ayı ortalarına kadar artışını sürdürmüş ve 2011 Mayıs ayı üçüncü haftasıyla birlikte azalışa geçerek, 2011 Haziran sonu itibarıyla 2011 Mart sonundaki değeri olan %1,1'e inmiştir. Sektörün bilanço içi pozisyonu döviz cinsleri itibarıyla incelendiğinde, toplam uzun ve kısa pozisyonların büyük bir kısmının USD ve EUR cinsinden olduğu görülmektedir. Bu iki döviz cinsini GBP takip etmektedir. Mart 2011 döneminde sırasıyla 5,4 milyar EUR ve 8,5 milyar USD olan sektörün net EUR ve USD açık pozisyonu, Haziran 2011 döneminde sırasıyla 4,7 milyar EUR ve 8 milyar USD'ye inmiştir.

Grafik 3.1-12: YPNGP / Özkaynak Oranı ve USD-EUR-GBP Bazında Bilanço İçi Net Pozisyon

2011 Mart ayına kadar yükselen USD/TL, EUR/TL ve GBP/TL kurları, Mart ayı başlarından itibaren azalmaya başlamış ve bu azalma Mayıs ayı başlarına kadar sürmüş ve bu noktadan tekrar yükselişe geçmiştir. Söz konusu kurların volatilitesine bakıldığında, 2011 yılı ikinci çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre, görece dalgalanmanın ılımlı bir şekilde arttığı görülmektedir.

Grafik 3.1-13: USD, EUR ve GBP Kurları ve Volatilitesi

Kaynak: TCMB

Döviz kurlarındaki olası değişimlerin, bankacılık sektörünün sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi, 2011 yılının ikinci çeyreğinde mevduat ve katılım bankaları için bir önceki çeyreğe göre azalırken, KYB'ler için artmış ve sektör geneli için belirgin bir değişiklik olmamıştır. 2011 yılının ikinci çeyreğinde, döviz kurlarındaki %25'lik olası bir artışın, sektörün sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi, bir önceki döneme göre değişmezken, mevduat bankalarının sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi %6,3'ten %6,2'ye inmiştir. Haziran 2011 döneminde döviz kurlarındaki %20'lik olası bir azalışın, bilanço içi yabancı para fazla pozisyonunda çalışan katılım bankalarının sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi, bir önceki döneme göre %4,4'ten %3,5'e gerilemiştir.

Tablo 3.1-8: Kurlardaki Olası Değişimlerin Etkileri

24 Haziran 2011 itibarıyla (Milyon Dolar)						Kurlardaki Değişim Oranı (%)					
	Bilanço İçi Pozisyon (Bip)	Özkaynak (Özk)	BİP/Özk. (%)	YPNGP	YPNGP/Özk. (%)	-20	-10	1	5	25	50
Mevduat B.	-18.785	75.591	-24,9	892	1,2	5,0	2,5	-0,2	-1,2	-6,2	-12,4
KYB	531	9.154	5,8	14	0,2	-1,2	-0,6	0,1	0,3	1,5	2,9
Katılım B.	624	3.517	17,7	53	1,5	-3,5	-1,8	0,2	0,9	4,4	8,9
Toplam	-17.630	88.262	-20,0	959	1,1	4,0	2,0	-0,2	-1,0	-5,0	-10,0
25 Mart 2011 itibarıyla (Milyon Dolar)											
Mevduat B.	-19.447	77.266	-25,2	921	1,2	5,0	2,5	-0,3	-1,3	-6,3	-12,6
KYB	469	9.436	5,0	21	0,2	-1,0	-0,5	0,0	0,2	1,2	2,5
Katılım B.	777	3.536	22,0	52	1,5	-4,4	-2,2	0,2	1,1	5,5	11,0
Toplam	-18.201	90.238	-20,2	994	1,1	4,0	2,0	-0,2	-1,0	-5,0	-10,1

3.1.3 Türev İşlemlerden Kaynaklanan Riskler

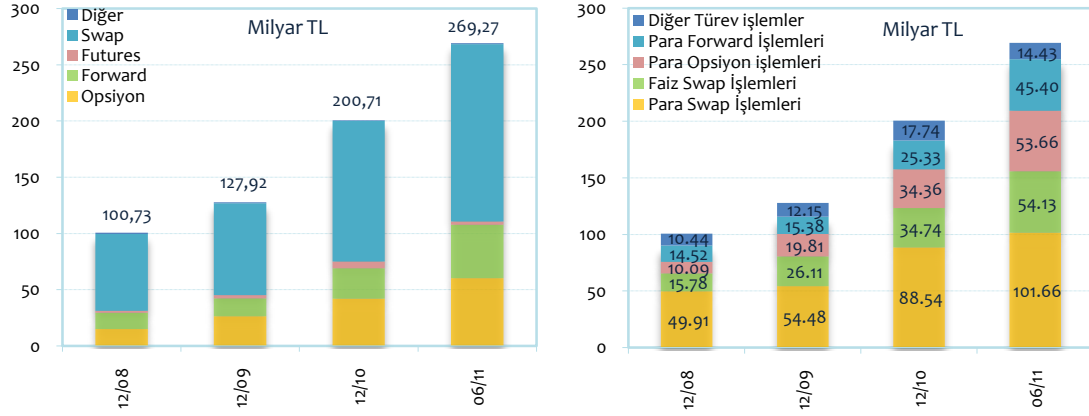
2011 yılının ilk yarısında bankacılık sektörünün yaptığı türev işlemlerin toplam pozisyon büyüklüğü %33,4 artarak 269,27 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Türevine göre değerlendirildiğinde en yüksek paya sahip swap işlemlerinin toplam türev işlemler içerisindeki payının azalarak %62,29'dan %58,6'ya düştüğü görülmektedir. Futures işlemlerinin toplam türev işlemler içerisindeki payı düşerken opsiyon ve forward işlemlerinin payı da yükselmiştir.

Bankacılık sektörünün yaptığı türev işlemlerin konusuna göre dağılımı incelendiğinde taşıdığı iki önemli risk kalemi olan döviz kuru ve faiz oranı riski ile bağlantılı olarak para-döviz ve faiz üzerine gerçekleştirilen türev sözleşmelerin ağırlığının 2011 yılının ilk yarısında da sürdüğü görülmektedir. Türev işlemler konusuna göre değerlendirildiğinde para-döviz ve faiz türevlerinin payı 2010 yıl sonunda %97,17 iken 2011 yılının ilk yarısında %97,55 olarak gerçekleşmiştir.

Bankacılık sektöründe en çok işlem gören türev ürünlerin para swap işlemleri, faiz swap işlemleri, para opsiyon işlemleri ve para forward işlemleri olduğu görülmektedir. Bu dört işlemin toplam

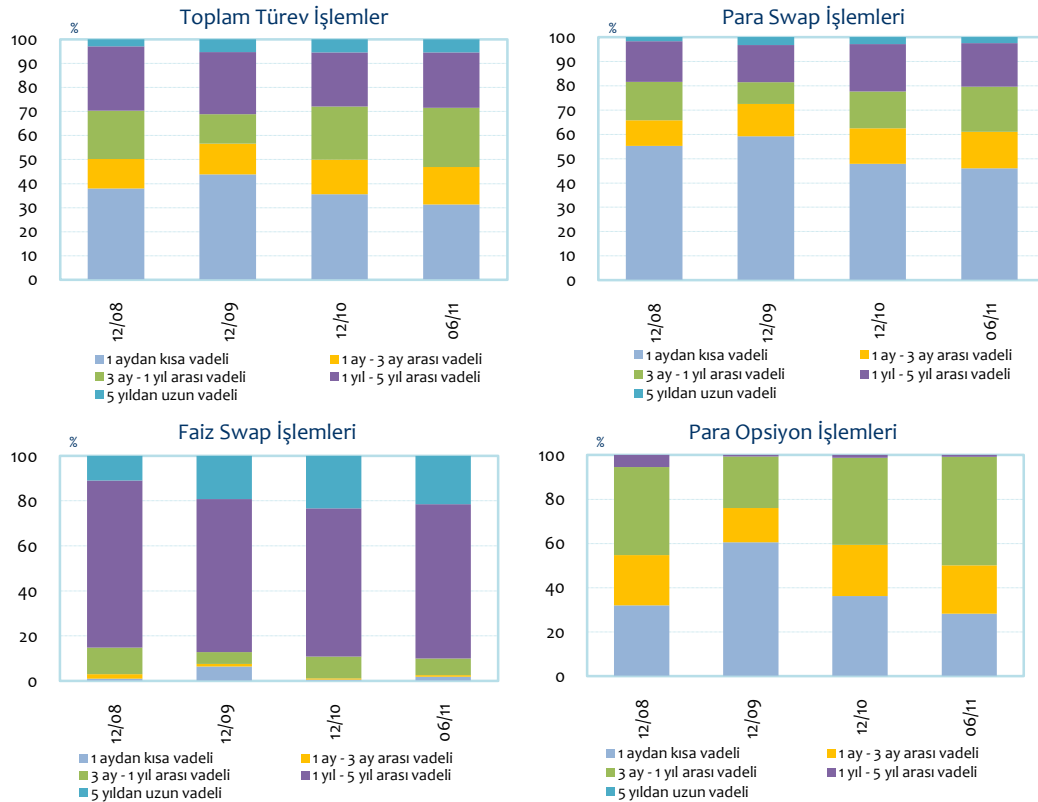
türev işlemler içerisindeki payı %94,64'dür. Bu işlemler içerisinde para swap işlemlerinin toplam türev işlemler içerisindeki payı %44,11'den %37,75'e düşmüştür. Faiz swap işlemlerinin payı ise %17,31'den %20,10'a yükselmiştir.

Grafik 3.1-14: Türev İşlemlerin İşlem Türüne ve Konusuna Göre Görünümü

Türev işlemler vade açısından değerlendirildiğinde, 2011 yılının ilk yarısında türev işlemlerin vadelerinin uzadığı görülmektedir. 2010 yıl sonu itibarıyla toplam türev işlemlerin % 49,92'si 3 ay ve kısa vadeli iken 2011 yılının ilk yarısı itibarıyla bu oran % 46,80 olarak gerçekleşmiştir. İşlem türlerine göre değerlendirildiğinde, para swap işlemleri ile faiz swap işlemlerinin vade yapısının oldukça farklı olduğu görülmektedir. 3 ay ve daha kısa vadedeki türev işlemlerin payı para swap işlemlerinde % 61,10 iken faiz swap işlemlerinde %2,48'dir. 1 yıldan uzun vadedeki türev işlemlerin payı para swap işlemlerinde % 20,33 iken faiz swap işlemlerinde %90,12'dir.

Grafik 3.1-15: Türev İşlemlerin Vadeye Göre Görünümü

İşlem amacına göre türev işlemlerin dağılımı, 2011 yılının ilk yarısı itibarıyla önemli bir değişiklik göstermemekle birlikte 2011 yılı içerisinde türev işlemlerin % 91,85'inin alım satım amaçlı gerçekleştirildiği görülmektedir. Riskten korunma amaçlı işlemler, en fazla swap işlemlerde yoğunlaşmaktadır. Para-döviz swaplarının % 4,82'si, faiz swaplarının ise % 31,21'i riskten korunma amaçlı yapılmıştır.

Tablo 3.1-9: Türev İşlemlerin İşlem Amacına Göre Görünümü

%	Aralık 2010		Haziran 2011	
	Riskten Korunma Amaçlı	Alım Satım Amaçlı	Riskten Korunma Amaçlı	Alım Satım Amaçlı
Opsiyon	0,67	99,33	0,26	99,74
Forward	0,02	99,98	0,00	100,00
Futures	0,00	100,00	0,00	100,00
Swap	9,80	90,20	13,81	86,19
Diğer	0,00	100,00	0,00	100,00
Toplam	6,25	93,75	8,15	91,85

Türev işlemlerin karşı tarafı çoğunlukla bankalar olmaktadır. Bankaların payı 2011 yılının ilk yarısında gerileyerek % 74,46'dan % 72,67'ye düşmüştür. Bununla birlikte, 2011 yılında diğer tüzel kişilerin payında artış görülmektedir. Özellikle toplam tutardaki payı oldukça yüksek olan swap işlemlerindeki banka payının yüksek olması dikkat çekmektedir. 2011 yılının ilk çeyreği itibarıyla gerçekleşen diğer önemli gelişme futures işlemlerinde bankaların payındaki düşüş ve banka dışı finansal kuruluşların payındaki yükselmedir.

Tablo 3.1-10: Türev İşlemlerin Karşı Taraflarının Görünümü

%	Aralık 2010				Haziran 2011			
	Bankalar	Banka Dışı Finansal Kuruluşlar	Diğer Tüzel Kişiler	Gerçek Kişiler	Bankalar	Banka Dışı Finansal Kuruluşlar	Diğer Tüzel Kişiler	Gerçek Kişiler
Opsiyon	52,76	1,73	24,74	20,76	54,58	4,28	24,07	17,07
Forward	41,65	4,60	46,82	6,92	43,55	3,11	47,13	6,21
Futures	70,32	26,90	0,73	2,05	51,49	46,16	1,20	1,15
Swap	89,09	3,08	7,74	0,09	88,78	3,14	7,98	0,10
Diğer	64,22	3,07	1,23	31,48	61,38	0,97	1,16	36,50
Toplam	74,46	3,71	16,32	5,51	72,67	3,81	18,42	5,10

Türev işlemlerin karşı tarafları değerlendirildiğinde, karşı tarafının yurtdışında yerleşik olan işlemlerin toplam işlemler içerisinde daha yüksek bir paya sahip olduğu görülmektedir. Özellikle toplam türev işlemlerin % 47,90'ının ve swap işlemlerinin % 59,1'inin karşı tarafının İngiltere'de yerleşik olması dikkat çekmektedir.

Tablo 3.1-11: Türev İşlemlerin Karşı Taraflarının Yurtiçi-Yurtdışı Görünümü

%	Aralık 2010					Haziran 2011				
	Yurt içi	İngiltere	Fransa	Amerika	Diğer Yurtdışı	Yurt içi	İngiltere	Fransa	Amerika	Diğer Yurtdışı
Opsiyon	47,31	29,73	5,10	6,36	11,51	44,78	32,71	5,68	4,36	12,47
Forward	61,43	21,27	4,70	1,69	10,92	58,08	29,83	5,33	2,38	4,37
Futures	3,96	31,08	0,00	64,95	0,00	32,88	50,94	0,00	16,18	0,00
Swap	9,44	59,52	10,23	6,18	14,63	10,42	59,05	9,25	5,35	15,94
Diğer	35,78	58,62	0,00	0,00	5,60	38,62	57,54	0,00	0,00	3,84
Toplam	24,28	47,29	8,07	7,34	13,01	26,85	47,90	7,64	4,69	12,92

Türev işlemlerin tezgah üstü veya organize nitelikte olup olmadığı değerlendirildiğinde, tezgah üstü türev işlemlerin toplam türev işlemler içerisindeki payının 2011 yılının ilk yarısında yükselmeye devam ettiği görülmektedir. Tezgah üstü türev işlemlerin payı % 99,01 olarak gerçekleşmiştir. Bu değerlendirmede opsiyon işlemlerinin tamamının tezgah üstü nitelikte olduğu varsayılmaktadır.

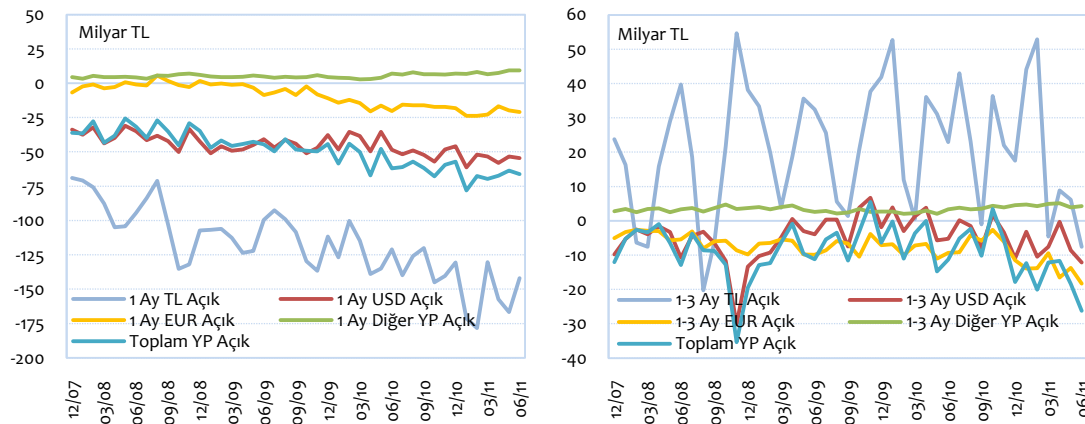
Tablo 3.1-12: Türev İşlemler Tezgahüstü/Organize Piyasa Görünümü

%	Aralık 2010		Mart 2011	
	Tezgahüstü	Organize Piyasa	Tezgahüstü	Organize Piyasa
Opsiyon	100,00	0,00	100,00	0,00
Forward	100,00	0,00	100,00	0,00
Futures	0,00	100,00	0,00	100,00
Swap	100,00	0,00	100,00	0,00
Diğer	100,00	0,00	100,00	0,00
Toplam	97,03	2,97	99,01	0,99

3.1.4 Yapısal Faiz Oranı Riski²

2011 yılının ikinci çeyreğinde bankacılık sektörünün 1 aya kadar vadeli TL, USD, EUR para birimleri cinsinden açık pozisyonu devam etmiştir. Söz konusu açık pozisyonların devam etmesi, faizlerin düşmesi nedeniyle bankaların kârlılığında olumlu yansımış olsa da, kısa vadede faiz artışları olması halinde kârlılığın olumsuz etkilenmesine neden olabilecektir. 2011 yılının ikinci çeyreğinde, bir önceki çeyreğe göre 1 aylık TL ve USD açık pozisyonunda artış olurken, 1 aylık EUR ve toplam YP açık pozisyonunda azalma olmuştur. 1-3 aylık açık pozisyonlarda ise, bütün para cinslerinde bir önceki döneme göre artış olmuştur. Haziran 2011 itibarıyla 1-3 aylık TP, USD, EUR ve toplam YP açık pozisyonlarda, bir önceki döneme göre artış yaşanmıştır. Haziran 2011 döneminde 1 aylık TL'de 142,1, 1 aylık USD'de 54,7, 1 aylık EUR'da 20,9, toplam YP'de 66,3 milyar TL açık gerçekleşirken, 1-3 aylık TL'de 7,6, 1-3 aylık USD'de 12,2, EUR'da 18,3 ve toplam YP'de 26,2 milyar TL açık gerçekleşmiştir.

Grafik 3.1-16: Faiz Açıklarının Gelişimi

Haziran 2011 döneminde, plasman faizi bir önceki döneme göre 0,1 puan azalırken, faiz maliyeti bir önceki döneme göre 0,1 puan artmıştır. Plasman faizi ve faiz maliyetinde yaşanan değişiklikler neticesinde, Haziran 2011 döneminde faiz marjı bir önceki döneme göre 0,2 puan azalarak %2,9'a gerilemiştir.

Tablo 3.1-13: Faiz Marjı ve Bileşenlerinin Gelişimi

(%)	Haz.10	Tem.10	Ağu.10	Eyl.10	Eki.10	Kas.10	Ara.10	Oca.11	Şub.11	Mar.11	Nis.11	May.11	Haz.11
Plasman Faizi (1)	9,1	9,1	9,0	8,8	8,7	8,6	8,4	8,0	7,3	7,5	7,5	7,4	7,4
Faiz Maliyeti (2)	4,9	5,0	5,1	5,0	5,0	4,9	4,8	4,7	4,3	4,5	4,4	4,5	4,6
Faiz Marjı (3)	4,2	4,1	4,0	3,8	3,8	3,7	3,6	3,3	3,0	3,1	3,0	2,9	2,9

(1): $((1 + (\text{Toplam Faiz Gelirleri} / \text{Ortalama Faize Duyarlı Aktif}))^{(12 / \text{İlgili Ayın Sırası})}) - 1$

(2): $((1 + (\text{Toplam Faiz Giderleri} / \text{Ortalama Faize Duyarlı Pasif}))^{(12 / \text{İlgili Ayın Sırası})}) - 1$

(3): $[(1) - (2)]$

Sektörün maruz kaldığı yapısal faiz oranı riski tutarının değerlendirilmesi amacıyla aşağıda yer alan senaryo analizleri çerçevesindeki faiz değişimlerinin, banka kârlılığı üzerindeki etkisi hesaplanmaktadır. Yapılan analizde bankaların varlık ve yükümlülüklerinin yeniden fiyatlamaya tarihlerine kalan süreler ve ortalama plasman faizi ile kaynak maliyeti dikkate alınmıştır. Hesaplamalarda, bankaların varlık ve yükümlülüklerinin faize duyarlılığının, analiz dönemi boyunca değişmediği, yeni kaynak girişinin olmadığı ve paranın zaman değerinin olmadığı varsayılmıştır.

² Piyasa riski kapsamında dikkate alınan faiz oranı riskinden farklı olarak, bankanın tüm aktif ve pasif kalemleri arasındaki yeniden fiyatlamaya sürelerindeki uyumsuzluktan kaynaklanan bir risktir.

Tablo 3.1-14: Yapısal Faiz Oranı Riskine İlişkin Senaryolar ve Sonuçları

Senaryolar	TP Faizlerdeki Değişim (puan)				YP Faizlerdeki Değişim (puan)							
	1 ay	1-3 ay	3-6 ay	6-12 ay	1 ay	1-3 ay	3-6 ay	6-12 ay				
Senaryo 1	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00				
Senaryo 2	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00				
Senaryo 3	1,00	2,00	3,00	6,00	0,00	0,00	0,00	0,00				
Senaryo 4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,50	0,75	1,50				
Senaryo 5	1,00	1,00	1,00	1,00	0,50	0,50	0,50	0,50				
Senaryo 6	10,00	0,00	0,00	0,00	5,00	0,00	0,00	0,00				
Senaryo 7	0,00	0,00	10,00	0,00	0,00	0,00	5,00	0,00				
Senaryo 8	-1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00				
Senaryo 9	0,00	0,00	0,00	0,00	-1,00	0,00	0,00	0,00				
Senaryo 10	-1,00	-2,00	-3,00	-6,00	-0,25	-0,50	-0,75	-1,50				
Kazanç/Kayıp (Milyar TL)	Mart 2011						Haziran 2011					
	TL	USD	EUR	Diğ.YP	Top.YP	Toplam	TL	USD	EUR	Diğ.YP	Top.YP	Toplam
Senaryo 1	-2,5	0,0	0,0	0,0	0,0	-2,5	-2,7	0,0	0,0	0,0	0,0	-2,7
Senaryo 2	0,0	-1,0	-0,5	0,0	-1,4	-2,8	0,0	-1,0	-0,4	0,1	-1,3	-2,7
Senaryo 3	-40,8	0,0	0,0	0,0	0,0	-40,8	-48,5	0,0	0,0	0,0	0,0	-48,5
Senaryo 4	0,0	-6,1	-4,2	1,3	-9,0	-18,0	0,0	-6,7	-4,4	1,4	-9,7	-19,4
Senaryo 5	-14,3	-3,7	-2,5	0,6	-5,5	-25,3	-16,6	-4,1	-2,6	0,8	-5,9	-28,3
Senaryo 6	-25,0	-4,8	-2,4	0,2	-7,0	-38,9	-27,4	-4,8	-2,2	0,4	-6,6	-40,7
Senaryo 7	-50,3	-14,2	-10,4	2,8	-21,8	-93,9	-60,3	-15,8	-10,3	3,2	-22,9	-106,0
Senaryo 8	2,5	0,0	0,0	0,0	0,0	2,5	2,7	0,0	0,0	0,0	0,0	2,7
Senaryo 9	0,0	1,0	0,5	0,0	1,4	2,8	0,0	1,0	0,4	-0,1	1,3	2,7
Senaryo 10	40,8	6,1	4,2	-1,3	9,0	58,8	48,5	6,7	4,4	-1,4	9,7	67,9

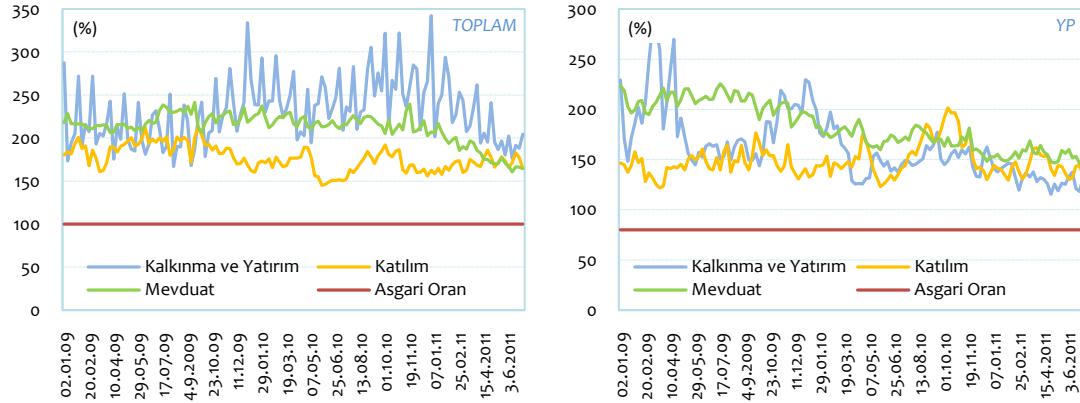
Yapısal faiz oranına ilişkin senaryolar kapsamında TP ve YP kalemlerden beklenen kâr ve zarar tutarlarına bakıldığında; Haziran 2011 döneminde 1 ay ve 1-3 ay vadede TL, USD ve toplam YP açık pozisyonlarında, bir önceki döneme göre artış olması nedeniyle, faiz artışını içeren senaryolar için TL, USD ve toplam YP pozisyonlardan beklenen zararda artış olmuştur. EUR açık pozisyonundan beklenen zararda 1 ay vadede bir önceki döneme göre azalma olurken, 1-3 ay vadede bir önceki döneme göre artış olmuştur.

3.1.5 Likidite Riski

Son dönemlerde bankaların kredi verme kapasitesini artırma stratejisi çerçevesinde DİBS portföyünü azaltması ve kredi arzını artırması, likidite göstergelerine olumsuz yansımaktadır. Sektörde vadesi yaklaşan menkul kıymet portföyünün azalması ve repo yoluyla sağlanan fonların artması nedeniyle birinci vade dilimine ilişkin toplam likidite yeterlilik oranı azalış eğilimi sergilemektedir. Mart 2011 döneminde %195 olan bu gösterge, Haziran 2011 itibarıyla %167'ye gerilemiştir. Bununla birlikte söz konusu oran yasal sınır olan %100'ün oldukça üzerindedir. Yabancı para likidite yeterlilik oranı da Haziran 2011 itibarıyla bir önceki çeyreğe göre azalmıştır. Nisan-Haziran döneminde yabancı para repo işlemlerinin ve yükümlülük doğuran türev işlemlerin artması, yabancı para likidite yeterlilik oranının azalmasında etkili olmuştur.

Birinci vade dilimine ilişkin toplam likidite yeterlilik oranı fonksiyonel banka grupları bazında değerlendirildiğinde, söz konusu oranın yılın ikinci çeyreğinde katılım bankaları için artarken, mevduat ile kalkınma ve yatırım bankaları için azaldığı görülmektedir. Kalkınma ve yatırım bankaları grubunda vadesi yaklaşan kredi alacaklarının azalması, mevduat bankaları grubunda ise repo işlemlerinin belirgin biçimde artması likidite yeterlilik oranını azaltıcı etki yapmıştır. Birinci vade dilimine ilişkin yabancı para likidite yeterlilik oranı ise her üç banka grubu için azalmıştır.

Grafik 3.1-17: Birinci Vade Dilimine İlişkin Toplam ve YP Likidite Yeterlilik Oranlarının Gelişimi

TCMB'nin zorunlu karşılıklara ilişkin kararları likidite yeterlilik oranlarını artırıcı yönde etki yapmasına rağmen, 2011 yılında özellikle ikinci çeyrekte bankacılık sektöründe repo işlemlerinin artması ve buna ilaveten menkul kıymet portföyünün daralması ikinci vade dilimine ilişkin toplam likidite yeterlilik oranını son zamanlardaki en düşük seviyesine geriletmiştir. Haziran 2011 itibarıyla yaklaşık %120 olarak gerçekleşen söz konusu oranın alt bileşenlerine bakıldığında, kaynak tarafında mevduat dışında bütün kalemlerin arttığı görülmektedir. Mart 2011 dönemine göre en büyük değişim, %70 artış ile ağırlığını repo işlemlerinin oluşturduğu diğer kaynaklar kaleminde gerçekleşmiştir. Varlık tarafında menkul kıymetler portföyü %8 oranında azalırken, nakit değerler kalemi zorunlu karşılıklar nedeniyle %54 oranında artmıştır. Mart 2011 dönemi ile kıyaslandığında Haziran 2011 itibarıyla, vadesine bir aydan az kalan varlıklar %3,4 oranında artarken, aynı nitelikteki yükümlülükler %12,4 oranında artmıştır. İkinci vade dilimine ilişkin YP likidite yeterlilik oranı ise söz konusu dönemde %112'den %109'a gerilemiştir.

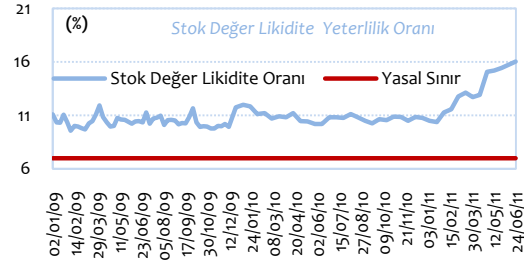
Tablo 3.1-15: İkinci Vade Dilimine İlişkin YP ve Toplam Likidite Yeterlilik Oranı Bileşenleri

Milyon TL, (%)	YP				Toplam			
Varlıklar	Haziran 10	Aralık 10	Mart 11	Haziran 11	Haziran 10	Aralık 10	Mart 11	Haziran 11
Türevler	55.493 (42)	51.110 (41)	64.784 (47)	64.784 (45)	68.396 (15)	65.835 (14)	78.535 (16)	81.381 (16)
Bankalar, YDMŞ	19.913 (15)	17.905 (14)	18.279 (13)	18.279 (12)	23.948 (5)	27.965 (6)	25.394 (5)	24.567 (5)
GUD	14.781 (11)	16.258 (13)	14.017 (10)	14.017 (10)	141.332 (32)	172.670 (36)	160.459 (33)	148.186 (30)
VKET	10.797 (8)	8.134 (7)	6.560 (5)	6.560 (4)	77.521 (17)	66.205 (14)	57.453 (12)	52.262 (10)
Krediler	14.255 (11)	11.767 (10)	14.771 (11)	14.771 (11)	83.208 (19)	88.951 (18)	88.709 (18)	86.570 (17)
Nakit Değ., TCMB	8.611 (7)	11.673 (9)	10.710 (8)	10.710 (11)	36.467 (8)	43.918 (9)	58.367 (12)	89.940 (18)
Alacaklar	7.658 (6)	7.011 (6)	7.479 (5)	7.479 (7)	16.992 (4)	18.073 (4)	13.095 (3)	15.314 (3)
YAD (Net)	5 (0)	1 (0)	10 (0)	10 (0)	16 (0)	10 (0)	13 (0)	10 (0)
Toplam	131.512	123.860	136.610	136.610	447.883	483.627	482.024	498.231
Yükümlülükler								
Mevduat	52.818 (46)	55.593 (50)	59.055 (48)	58.561 (45)	168.961 (52)	188.988 (53)	192.381 (52)	190.904 (46)
Türevler	48.489 (42)	41.453 (38)	46.059 (38)	49.827 (39)	68.827 (21)	65.250 (18)	79.328 (21)	81.320 (20)
Diğer Kaynaklar	6.815 (6)	5.382 (5)	4.971 (4)	9.589 (7)	54.999 (17)	65.760 (19)	60.066 (16)	102.316 (25)
TCMB, Bank., YDMŞ	2.529 (2)	2.635 (2)	5.726 (5)	4.191 (3)	8.776 (3)	7.905 (2)	9.668 (3)	12.087 (3)
Diğer Krediler	3.162 (3)	2.918 (3)	3.710 (3)	4.529 (4)	4.345 (1)	6.555 (2)	7.030 (2)	7.471 (2)
Bil. Dışı İşlemler	2.095 (2)	2.218 (2)	2.389 (2)	2.645 (2)	18.056 (6)	19.602 (6)	21.961 (6)	22.254 (5)
Toplam	115.908	110.199	121.912	129.344	323.964	354.061	370.434	416.352
LYO (%)	113,5	112,4	112,1	109,2	138,3	136,6	130,1	119,7

Bankaların varlıkları ve yükümlülükleri arasındaki likidite dengesinin izlenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla hesaplanan Stok Değer Likidite Oranı, Haziran 2011 itibarıyla %16 olarak gerçekleşmiş ve hesaplanmaya başladığı dönemden beri en yüksek seviyesine çıkmıştır. Bu durumun ana nedeni ise, TCMB'nin zorunlu karşılıklara ilişkin para politikası kararlarının banka bilançolarına etkisinin iyice görülmeye başlamasıdır. Zira oranın hesabındaki alt bileşenlerden olan Nakit değerler ve TCMB kalemi, Haziran 2011 itibarıyla Mart 2011 dönemine göre yaklaşık %48 artış göstermiştir.

Tablo 3.1-16: Stok Değer Likidite Oranı³

Milyon TL	Haziran 10	Aralık 10	Mart 11	Haziran 11
Nakit Değ. Ve TCMB	31.204	47.550	57.732	85.293
Bankalar, YDMŞ	16.137	15.396	10.815	11.745
Alacaklar	27.198	22.263	24.272	31.459
TOPLAM VARLIKLAR	74.539	85.210	92.818	128.497
Mevduat	574.985	633.151	659.244	684.361
TCMB, Bankalar, YDMŞ	31.928	40.693	42.487	49.370
Diğer Krediler	52.426	62.717	68.302	75.919
TOPLAM YÜKÜMLÜLÜKLER	659.340	736.561	770.034	809.650

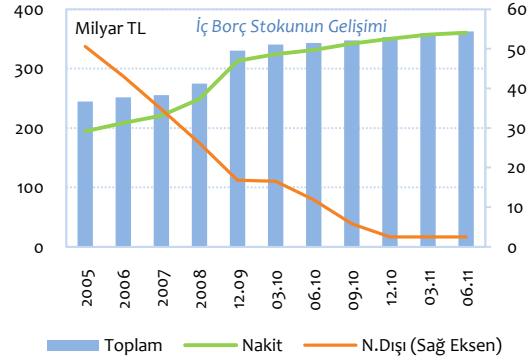

Bankaların menkul kıymet portföyünde son dönemlerde meydana gelen küçülme nedeniyle sektörün iç borç stokunun alacaklılara göre dağılımındaki payı azalmaya devam etmektedir. Aralık 2010'da %62,9, Mart 2011'de %59,6 olan bankacılık kesiminin payı Haziran 2011 itibarıyla %58,1'e inmiş durumdadır. Yılın ikinci çeyreğinde 362,7 milyar TL'ye ulaşan iç borç stokunun 210,7 milyar TL'si bankacılık kesiminin alacaklarıdır. İç borcun alacaklılara göre dağılımında bankacılık dışı kesimin payı %39,9 olup, bu oran rakamsal olarak 144,7 milyar TL'ye denk gelmektedir. Bu tutarın 59,5 milyar TL'si ise yurtdışı yerleşiklere aittir.

Tablo 3.1-17: İç Borç Stokunun Alıcılara Göre Dağılımı

%	2006	2007	2008	2009	2010	2011
						Mart Haziran
Bankacılık Kesimi	49,1	51,7	54,9	63,4	62,9	59,6 58,1
Kamu B.	24,2	23,4	26	26,9	25,7	25,4 25,2
Özel Bankalar	21,5	23,4	23,3	30,8	30,7	28,2 27,1
Yabancı B.	2,9	4,1	4,9	4,9	5,5	5,1 5,0
Kalk.Yat.B.	0,6	0,8	0,7	0,8	1,0	1,0 0,8
Banka Dışı Kesim ⁴	44	42,3	40,6	34,2	35,1	38,4 39,9
Gerçek Kişiler	8,8	5,9	5,5	2,9	1,5	1,7 1,6
Tüzel Kişiler	18,1	18,5	19,8	18,5	17,0	17,6 17,8
MKYF ⁵	3,5	4,5	5	4,2	4,1	4,2 4,1
YD Yerleşikler	13,6	13,4	10,3	8,6	12,5	14,8 16,4
TCMB	6,9	6	4,5	2,3	2,0	2,0 2,0
TOPLAM	100	100	100	100	100	100 100

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı

Türk Bankacılık Sektörü Haziran 2011 itibarıyla varlıklarının yaklaşık %58'ini mevduat/katılım fonları ile finanse etmekte olup, bu araç sistemin en önemli fon kaynağı olmayı sürdürmektedir. Bankacılık sisteminde varlıkların ortalama vadesinin kaynakların ortalama vadesine göre daha uzun olması nedeniyle ortaya çıkabilecek risklere karşı, kaynakların vadesini uzatmak ve vade uyumsuzluğunu gidermek amacıyla TCMB tarafından son dönemlerde bir takım tedbirler alınmıştır. Özellikle kaynak tarafında en büyük kalem olan mevduata uygulanan zorunlu karşılık oranları, 2010 yılı sonunda ve 2011 yılında alınan kararlarla vade yapısına göre farklılaştırılmıştır. Söz konusu kararların etkileri 2011 yılının ilk çeyreğinde görülmeye başlanmış olup, yılın ikinci çeyreğinde belirgin şekilde hissedilmiştir. Zira Aralık 2010'da %8,4, Mart 2011'de %10,6 olan 3 aydan uzun vadeli mevduatın toplam mevduat içindeki payı, Haziran 2011 döneminde %15,4'e yükselmiştir. Buna karşılık 1 aya kadar olan mevduatın toplam mevduat içindeki payı yılın ikinci çeyreğinde 5,6 puan azalarak %16,1'e gerilemiştir.

³Bankaların Likidite Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmeliğin 15/A maddesinin (1) numaralı fıkrasında, "Vadelerine bakılmaksızın stok değerleri üzerinden günlük olarak hesaplanacak kasa, efektif deposu, Merkez Bankası nezdinde açılan vadesiz serbest hesap, yoldaki paralar, vadesi gelmiş menkul değerler, kıymetli maden deposu, satın alınan çekler, bankalar, yurt dışı merkez ve şubeler nezdinde açılan vadesiz serbest hesaplar, bankalararası para piyasasından gecelik alacaklar ve zorunlu karşılıklar toplamının, toplam mevduatlar, TCMB, Bankalar, Yurt Dışı Merkez ve Şubeler Hesapları ve sermaye benzeri krediler hariç Diğer Krediler toplamına oranının zorunlu karşılıkların tesis dönemini içeren 14 günlük dönemdeki günlerin basit aritmetik ortalaması yüzde yediden az olamaz." hükmü yer almaktadır.

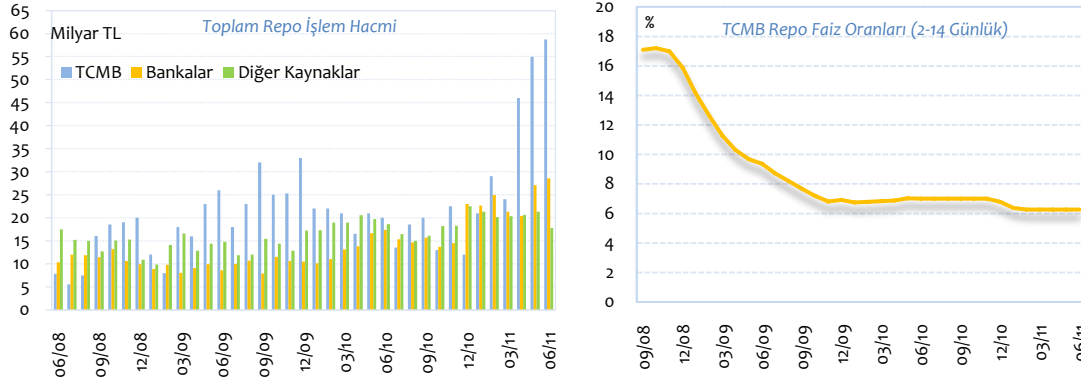
⁴ Banka dışı kesim, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu dışındaki tüm gerçek ve tüzel kişileri kapsamaktadır.

⁵ MKYF: Menkul Kıymet Yatırım Fonu

Tablo 3.1-18: Mevduatın Vade Yapısı

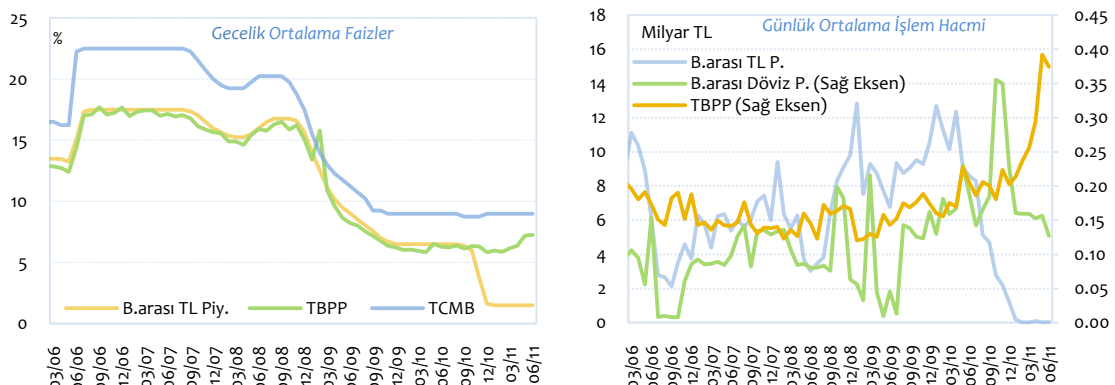
%	Haz.08	Eyl.08	Ara.08	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11
Vadesiz	15,8	15,4	13,7	13,6	14,2	15,8	15,6	14,8	15,5	15,4	15,9	15,6	16,6
1 Aya Kadar	31,0	28,4	31,5	31,6	30,7	29,3	27,7	29,9	30,3	29,7	26,0	21,7	16,1
1-3 Ay Arası	44,6	46,6	46,1	46,1	46,8	46,4	48,5	47,7	46,7	46,4	49,7	52,1	51,9
3 Aya Kadar	91,4	90,4	91,2	91,3	91,6	91,4	91,9	92,4	92,5	91,5	91,6	89,4	84,6
3-6 Ay Arası	3,7	4,4	3,3	3,5	3,4	3,5	3,3	3,3	3,6	4,5	4,1	5,4	8,9
6-12 Ay Arası	2,2	2,4	2,5	1,9	1,8	1,7	1,6	1,5	1,3	1,4	1,5	1,7	2,3
1 Yıl Üzeri	2,8	2,7	2,9	3,3	3,2	3,4	3,3	2,8	2,5	2,6	2,7	3,5	4,2
Genel Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

TCMB'nin zorunlu karşılıklara ilişkin kararları neticesinde bankaların likidite ihtiyacının artmasının da etkisiyle, repo yoluyla sağlanan fonlarda 2011 yılının ikinci çeyreğinde önemli bir artış görülmüştür. Bu dönemde bankalar TCMB ile yaptıkları repo işlemleri %145 oranında artarak 58,7 milyar TL'ye ulaşmıştır. Toplam 105 milyar TL'lik repo işleminin 28,5 milyar TL'si bankalarla yapılırken, 17,8 milyar TL'si de diğer taraflarla yapılmıştır. Mart 2011 döneminde repo işlemlerinin bankacılık sektörünün yükümlülükleri içindeki payı %6,3 iken, Haziran 2011 itibarıyla bu oran %9,3'e yükselmiştir. Bu durum repo işlemlerinin likidite yönetiminde oldukça önemli bir noktaya geldiğini teyit etmektedir.

Grafik 3.1-18: Repo İşlemlerinin Gelişimi

Kaynak: BDDK, TCMB.

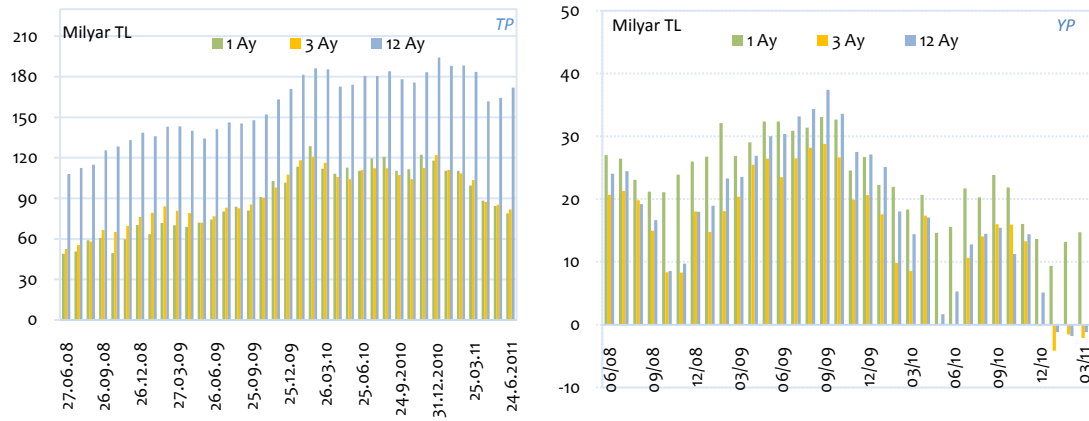
Bankaların kısa vadeli likidite ihtiyaçlarını karşılamak üzere başvurdukları para piyasalarında gecelik faiz oranları, 2009 yılı sonundan itibaren sınırlı bir bandta hareket etmeye başlamıştır. Bununla birlikte ikincil piyasalarda faiz oranları Nisan-Haziran 2011 döneminde bir miktar artmıştır. Hem Takasbank Para Piyasası'nda hem de ikincil piyasa olarak da adlandırılan bankalararası piyasada gecelik TL faizi Haziran 2011 itibarıyla %7,3 seviyesindedir. İşlem hacmi açısından Takasbank Para Piyasasının son dönemde gelişim gösterdiği görülmektedir.

Grafik 3.1-19: Bankalararası Piyasalar ile Takasbank Borsa Piyasasının Gelişimi

Vadeler itibarıyla sektörün likidite durumuna bakıldığında, yabancı para için 3 ay ve 12 ay vade için likidite açığının olduğu görülmektedir. 3 aya kadar olan vadede mevduat ve repo işlemlerinin artmasının yanı sıra yükümlülük doğuran türev işlemlerin artması da likidite açığına neden olmaktadır. Diğer taraftan, özellikle Eylül ayında yoğunlaşan sendikasyon-seküritletasyon kredisi geri ödemeleri de söz konusu vadede likidite açığının oluşmasına etki etmektedir. Türk Lirası için ise vade bazında likidite fazlası oluşmaya devam etmektedir.

TCMB, Bankacılık sektöründe yükümlülüklerin vadesinin uzamasını teşvik etmek amacıyla, Temmuz ayında aldığı kararla yabancı para zorunlu karşılık oranlarını uzun vadeli yükümlülükler için azaltmış, %12 olan bir yıldan kısa vadeli yükümlülükler için zorunlu karşılık oranını ise değiştirmemiştir. Bu kararla piyasaya yaklaşık 590 milyon dolar likidite sağlayan TCMB, Ağustos ayında yabancı para zorunlu karşılık oranlarını tüm vadeler için yarım puan azaltmıştır. Bu karar sonucunda ise piyasaya yaklaşık 930 milyon dolar likidite sağlanmıştır. Yine yabancı para likiditesiyle ilgili olarak TCMB, Ağustos ayında aldığı kararla gerek gördüğü günlerde döviz satım ihaleleri yoluyla piyasaya döviz likiditesi sağlamaya karar vermiştir.

Grafik 3.1-20: Vadelere Göre Likidite Fazlası/Açığı

Orta ve uzun vadede bankaların YP likiditesini etkileyen unsurlardan biri olan sendikasyon ve seküritletasyon kredileri bankaların pasif vadesinin uzamasına katkı sağlamaktadır. Haziran 2011 itibarıyla sendikasyon ve seküritletasyon kredileri, bankacılık sektörünün toplam kaynaklarının %3,6'sını, yabancı kaynakların ise %4,1'ini oluşturmaktadır. Mevcut durumda sektörün 2011 yılı sonuna kadar ödemesi gereken sendikasyon kredisi tutarı 13,6 milyar TL (8,4 milyar dolar), seküritletasyon kredisi tutarı ise 1,8 milyar TL (1,1 milyar dolar) civarındadır. En yüksek tutarlı geri ödemeler Eylül, Ekim ve Aralık aylarında gerçekleşecektir. 2012-2023 yılları arasında ise toplam 25,3 milyar TL (15,7 milyar dolar) tutarında sendikasyon ve seküritletasyon kredisi geri ödenecektir.

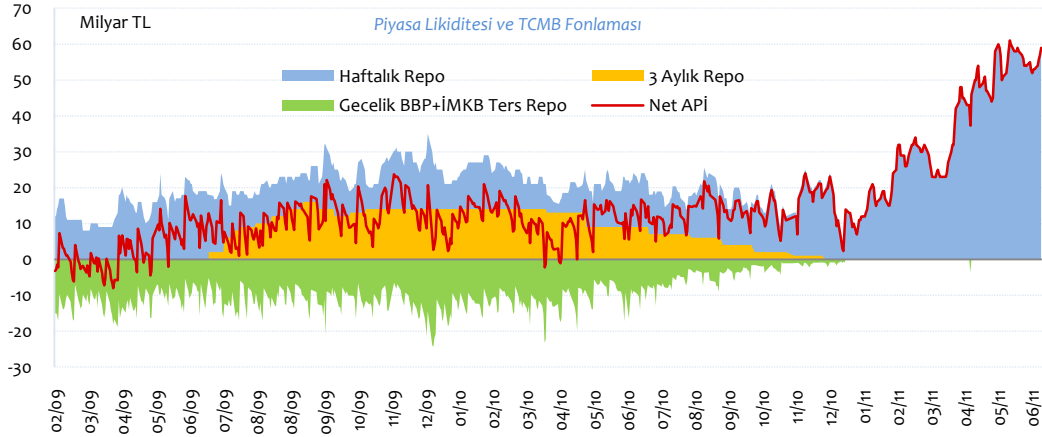
Tablo 3.1-19: Sendikasyon ve Seküritletasyon Kredileri Ödeme Planı

(Milyon)	EURO				DOLAR				TOPLAM	
	Sendikasyon		Seküritletasyon		Sendikasyon		Seküritletasyon		TL	\$
	TL	\$ Karşılığı	TL	\$ Karşılığı	TL	\$	TL	\$		
2011 Temmuz	1.287	807	9	6	331	207	283	177	1.910	1.197
2011 Ağustos	709	439	39	24	192	119	287	178	1.226	760
2011 Eylül	3.353	2.076	0	0	1.023	634	302	187	4.678	2.897
2011 Ekim	2.505	1.567	9	6	749	469	310	194	3.573	2.235
2011 Kasım	0	0	39	24	0	0	311	193	350	218
2011 Aralık	2.369	1.469	0	0	1.049	649	243	151	3.662	2.269
2012 - 2023	9.736	6.054	2.212	1.381	2.868	1.782	10.487	6.517	25.304	15.734

31 Mart 2011 tarihinde 24 milyar TL düzeyinde olan piyasadaki net likidite açığı, bankaların ayırdıkları zorunlu karşılıkların önemli oranda artması nedeniyle Haziran 2011 sonunda 59 milyar TL

olarak gerçekleşmiştir. 30 Haziran 2011 tarihi itibarıyla TCMB, piyasayı repo işlemleriyle 59 milyar TL fonlamak suretiyle söz konusu açığı karşılamıştır.

Grafik 3.1-21: Piyasadaki Likidite

Kaynak: TCMB

3.1.6 Yoğunlaşma Riski

Haziran 2011 itibarıyla, bir gerçek ya da tüzel kişiye veya bir risk grubuna özkaynakların %10'u veya daha fazlası oranında kullandırılan krediler olarak tanımlanan büyük kredilerin toplam kredi ve özkaynak içindeki payının 2010 yıl sonuna göre azaldığı görülmektedir. 2011 yılının ikinci çeyreğinde, bankaların özkaynaklarının %10'undan büyük kredilerin toplam özkaynaklara oranı, kısmen artmasına rağmen, 2010 yıl sonuna göre 1,1 puan azalarak %31,4, toplam kredilere oranı ise 2010 yıl sonuna göre 0,9 puan azalarak %6,5 olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu azalmada, özkaynakların %15 ile %25'i arası oranında kullandırılan kredilerin payındaki azalışın etkili olduğu gözlenmektedir.

Tablo 3.1-20: Bankaların Kullandığı Büyük Kredilerin Dağılımı

(%)	Ara.10		Mar.11		Haz.11	
	Özkaynağa Oranı	Kredilere Oranı	Özkaynağa Oranı	Kredilere Oranı	Özkaynağa Oranı	Kredilere Oranı
10'dan Büyük	32,5	7,4	31,0	6,8	31,4	6,5
10-15 Arası	16,0	3,7	19,7	4,4	20,7	4,3
15-20 Arası	13,0	3,0	10,4	2,3	10,3	2,1
20-25 Arası	3,5	0,8	0,8	0,2	0,3	0,1

Bankacılık sektörünün kullandığı en büyük 25, 50 ve 100 nakdi ve gayri nakdi kredilerin toplam kredi tutarı içerisindeki gelişimi incelendiğinde, Aralık 2009'da girilen ılımlı azalış seyrinin halen devam ettiği gözlenmektedir. Bu dönemde, en büyük 50 ve 100 nakdi kredi tutarının toplam nakdi kredi tutarı içindeki paylarının azalmaya devam ederek, sırasıyla %19 ve %25 seviyesinde gerçekleştiği görülmektedir. En büyük 25, 50 ve 100 gayri nakdi kredi tutarının toplam gayri nakdi kredi tutarı içindeki paylarında ve en büyük 25 nakdi kredi tutarının toplam nakdi kredi tutarı içindeki payında herhangi bir değişim gerçekleşmemiştir.

Tablo 3.1-21: Bankaların Kullandığı En Büyük 25, 50 ve 100 Kredinin Toplam İçindeki Payı

(%)	Ara.07	Ara.08	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11
En Büyük 25 N.Kredinin Toplam N.Kredi İçindeki Payı	16	17	17	17	17	16	16	15	15
En Büyük 50 N.Kredinin Toplam N.Kredi İçindeki Payı	20	23	23	22	22	21	21	20	19
En Büyük 100 N.Kredinin Toplam N.Kredi İçindeki Payı	25	28	29	28	28	27	27	26	25
En Büyük 25 G.N.Kredinin Toplam G.N.Kredi İçindeki Payı	32	36	38	37	36	35	35	34	34
En Büyük 50 G.N.Kredinin Toplam G.N.Kredi İçindeki Payı	41	46	48	47	46	45	45	44	44
En Büyük 100 G.N.Kredinin Toplam G.N.Kredi İçindeki Payı	52	56	58	57	55	55	55	54	54

2011 yılı ilk yarısı itibarıyla kredi büyüklükleri dağılımı incelendiğinde, 1 milyon TL'den büyük kredilerin toplam krediler içindeki payının, Aralık 2010'da girdiği azalama eğilimini devam ettirerek %48,3 seviyesine gerilediği görülmektedir. Bu dönemde, 51 bin TL'den az tutarlı kredilerin toplam krediler içindeki payında kısmi bir azalış gözlenirken 51 bin TL-100 bin TL, 101 bin TL-500 bin TL ve 501 bin TL-1 milyon TL ölçekli kredilerde ise istikrarlı bir artış dikkat çekmektedir.

Tablo 3.1-22: Kredilerin Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı

Kredi Tutarı	Kredi Toplamı (%)			Müşteri Sayısı (%)			Müşteri Başına Kredi Tutarı (Bin TL)		
	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Ara.10	Mar.11	Haz.11
1 milyon TL'den büyük	49,7	48,7	48,3	0,1	0,1	0,1	7.722	7.376	7.214
501 bin TL-1 milyon TL	4,3	4,4	4,5	0,1	0,1	0,1	717	727	732
101 bin TL-500 bin TL	10,8	11,3	11,7	0,7	0,8	0,9	192	197	196
51 bin TL-100 bin TL	7,5	7,9	8,1	1,4	1,5	1,6	70	71	71
51 bin TL'den az	27,8	27,7	27,5	97,8	97,6	97,3	4	4	4
Genel Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	13	13	14

Nakdi kredilerin sektörel kompozisyonunda, 2011 yılı ilk yarısı itibarıyla önemli bir değişim yaşanmamıştır. Toplam kredilerin %61,4'ünün 10 farklı sektöre kullandırıldığı görülmektedir. Faiz oranlarının görece düşüklüğüne bağlı olarak bireysel ihtiyaç kredilerinin kredi kartları kullanımına ikame etmesinin kredi kartlarının toplam krediler içindeki payında 2008 yılından bu yana istikrarlı bir azalmaya neden olduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra toplam kredilerin yaklaşık %32'sinin konut kredileri, ihtiyaç kredileri ve kredi kartları kullanımı gibi müşteri sayısı oldukça fazla olan bireysel kredilerden oluşması da yoğunlaşma riski açısından olumlu karşılanmaktadır.

Tablo 3.1-23: Kredilerin Sektörel Bazda Yoğunlaşması

(%)	Ara.08	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11
Bireysel İhtiyaç ve Diğer Krediler	10,3 (2)	11,1 (2)	10,3(2)	11,3(1)	11,8(1)	11,5(1)	11,9 (1)	12,5(1)
Bireysel Konut Kredileri	10,4 (1)	11,3 (1)	10,4(1)	11,2(2)	11,3(2)	11,2(2)	11,3 (2)	11,2(2)
Kredi Kartları	9,3 (3)	9,5 (3)	9,1(3)	8,8(3)	8,8(3)	8,3(3)	8,0 (3)	8,1(3)
Toptan Ticaret ve Komisyonculuk	5,6 (4)	5,7 (5)	5,4(5)	5,8(5)	5,9(5)	5,6(5)	5,8 (4)	5,8(4)
İnşaat	5,4 (5)	6,0 (4)	5,5(4)	6,0(4)	5,9(4)	5,5(6)	5,7 (5)	5,6(5)
Tarım	3,3 (10)	3,8 (6)	3,4(8)	3,6(8)	3,6(8)	4,0 (7)	4,0 (7)	4,2(6)
Parasal Kurumlar (Banka, Finansal Kiralama, Fak., Fin. Şirk.)	3,7 (8)	3,6 (8)	3,8(6)	3,9(6)	4,5(6)	5,6(4)	4,8 (6)	3,9(7)
Metal Ana San. ve İşlenmiş Maden Ürt. San.	3,8 (7)	3,6 (7)	3,5(7)	3,9(7)	3,7(7)	3,8(8)	3,7 (8)	3,6(8)
Perakende Ticaret ve Kişisel Ürünler	2,5(13)	3,2(9)	3,0(10)	2,9(13)	3,2(10)	3,1(10)	3,2 (10)	3,3(9)
Gıda, Meşrubat ve Tütün San.	3,1(11)	2,8 (12)	3,1(11)	3,1(9)	3,4(9)	3,4(9)	3,3 (9)	3,2(10)

Not: Parantez içindeki rakamlar o sektöre kullandırılan kredi tutarının toplam krediler içindeki payının sırasını göstermektedir.

Mevduatın büyüklük ve müşteri sayısı açısından dağılımının Haziran 2011 itibarıyla incelenmesi neticesinde, 1 milyon TL'den büyük mevduatın payında küçük çapta bir artış yaşandığı ancak grubun mudi sayısının payında bir artış gerçekleşmediği görülmektedir. Ayrıca, söz konusu dönemde, 10 bin TL'den küçük mevduat grubunda mevduat tutarı ve müşteri sayısı dağılımında Eylül 2010'dan bu yana görülen azalma eğiliminin devam ettiği gözlenmektedir. Mudi başına düşen mevduatın ise genel toplamda yılsonuna göre 0,4 bin TL artarak 6,3 bin TL'ye yükseldiği görülmektedir. Bu dönemde mudi başına mevduat için gözlenen söz konusu artışta özellikle 10 bin TL'den küçük mevduat grubundaki mudi sayısındaki azalışın ve 1 milyon TL'den büyük mevduat tutarındaki artışın etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 3.1-24: Mevduatın Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı

Mevduat Tutarı	Mevduat Toplamı (%)			Mudi Sayısı (%)			Mudi Başına Mevduat Tutarı (Bin TL)		
	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Ara.10	Mar.11	Haz.11
1 milyon TL'den büyük	47,1	47,0	47,6	0,0	0,0	0,0	8.349,2	7.919,4	7.695,9
250 bin TL-1 milyon TL	14,6	14,6	14,7	0,2	0,2	0,2	508,0	491,9	488,1
51 bin TL-250 bin TL	20,6	20,9	20,6	1,1	1,2	1,2	110,5	108,6	108,9
11 bin TL-50 bin TL	12,6	12,5	12,2	3,0	3,1	3,2	24,6	24,3	24,5
10 bin TL'den küçük	5,1	5,0	4,6	95,7	95,5	95,4	0,3	0,3	0,3
Genel Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	5,9	6,1	6,3

Sigorta kapsamındaki mevduatın büyüklük ve müşteri sayısı açısından dağılımı incelendiğinde, 2011 yılı ilk yarısı itibarıyla söz konusu mevduatın %50'sinin 40 bin-50 bin TL aralığında bulunduğu görülmektedir. Bununla birlikte sigorta kapsamında mevduatı bulunan mudilerin %87,6'sının hesabı 10 bin TL'den küçüktür. Sigorta kapsamındaki mevduatın mudi başına tutarının 2010

Yılsonuna göre 1.000 TL artarak 4,4 bin TL'ye yükseldiği görülmektedir. Söz konusu keskin artışta, 10 bin TL- 50 bin TL arasındaki tüm grupların mevduat tutarının payındaki artış ile 10 bin TL'den küçük sigortalı mevduat grubunda müşteri sayısı dağılımında azalışın etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 3.1-25: Sigorta Kapsamındaki Mevduatın Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı

Mevduat Tutarı	Mevduat Toplamı (%)			Müşteri Sayısı (%)			Müşteri Başına Mevduat Tutarı (Bin TL)		
	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Ara.10	Mar.11	Haz.11
10 bin TL'den küçük	16,8	16,6	14,5	90,8	90,7	87,6	0,6	0,6	0,7
10 bin TL-20 bin TL	13,5	13,5	13,7	3,2	3,2	4,3	14,5	14,5	14,2
20 bin TL-30 bin TL	11,6	11,4	11,9	1,6	1,6	2,2	25,0	24,2	24,2
30 bin TL-40 bin TL	9,6	9,5	10,0	0,9	1,0	1,3	34,9	34,4	34,1
40 bin TL-50 bin TL	48,5	49,0	50,0	3,4	3,5	4,6	48,4	48,2	47,8
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	3,4	3,5	4,4

Haziran 2011 itibarıyla, Türk bankacılık sektörünün toplam varlık ve yabancı kaynaklarının coğrafi dağılımı analiz edildiğinde, varlıkların %4,08'inin yurtdışına aktarılan fonlardan, yabancı kaynakların ise %17,76'sının yurtdışından sağlanan fonlardan oluştuğu görülmektedir. Bilanço içi ve dışı işlemler itibarıyla yoğunlaşmanın en yüksek olduğu ülke İngiltere olmakla birlikte söz konusu ülkeye aktarılan fonların payının yalnızca %1,06 ve kullanan fonların payının %5,04 olarak gerçekleştiği gözlenmektedir. İngiltere ile yapılan bilanço dışı işlemlerin payı ise %22,17 olup, söz konusu işlemlerin büyük bir çoğunluğu türev işlemlerden oluşmaktadır.

Tablo 3.1-26: Varlık ve Yabancı Kaynakların Ülke Yoğunlaşması

Ülkeler	Haz.10			Ara.10			Haz.11		
	Bilanço İçi		Bilanço Dışı	Bilanço İçi		Bilanço Dışı	Bilanço İçi		Bilanço Dışı
	Toplam Varlık	Toplam Y. Kaynak		Toplam Varlık	Toplam Y. Kaynak		Toplam Varlık	Toplam Y. Kaynak	
ABD	0,56	1,90	2,85	0,56	2,02	2,56	0,47	2,08	2,44
Almanya	0,69	0,66	1,83	0,49	0,84	1,62	0,37	0,97	1,93
Belçika	0,13	0,61	0,61	0,03	0,58	0,57	0,03	0,47	0,14
Fransa	0,22	0,60	3,77	0,14	0,94	3,28	0,05	1,20	3,53
Hollanda	0,51	0,95	0,52	0,52	0,98	0,47	0,50	1,24	0,69
İngiltere	1,62	4,96	20,97	1,09	3,91	18,51	1,06	5,04	22,17
İran	0,05	0,35	0,17	0,14	0,44	0,03	0,28	0,63	0,00
İsviçre	0,08	0,73	2,06	0,07	0,86	1,52	0,04	1,18	1,79
Lüksemburg	0,07	1,63	0,41	0,06	1,63	0,36	0,03	1,44	0,10
Diğer	1,37	3,42	1,74	1,15	3,43	1,60	1,25	3,51	1,57
Türkiye	94,70	84,18	65,07	95,74	84,24	69,48	95,92	82,24	65,63
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Açıklama: Bilançodışı hesaplar UL211 AS formundan alınmış olup, türev işlemler nominal değerleriyle alım-satım olarak kaydedilmiştir.

3.2 Sermaye Yeterliliği Değerlendirmesi

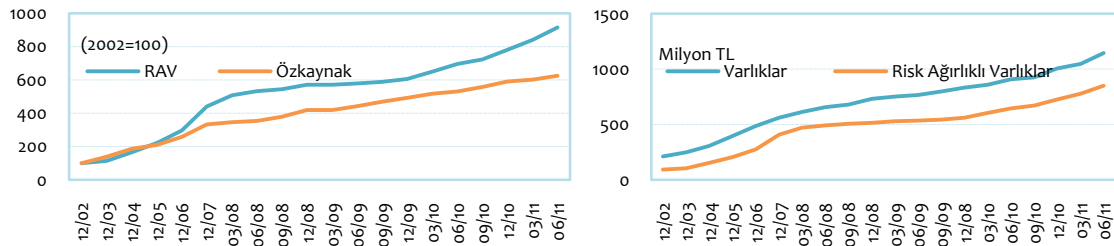
Haziran 2011 itibarıyla, bankacılık sektörünün sermaye yeterlilik rasyosu (SYR) %17,1 düzeyindedir. SYR, 2009 yıl sonundan bu yana ılımlı bir azalma göstermekle birlikte güçlü görünümünü korumaktadır. Risk ağırlıklı varlıklarda özkaynaklara kıyasla görülen yüksek artış eğilimi devam etmektedir. Yılın ikinci çeyreğinde sektörün özkaynakları %4 oranında artarken, risk ağırlıklı varlıklar %9 oranında artış göstermiş ve SYR'de 0,9 puanlık bir düşüş meydana gelmiştir. Büyük ölçekli kamu bankalarının risk ağırlıklı varlıklarında görülen artış SYR'yi olumsuz etkilemiştir. Risk ağırlıklı varlıklarda en büyük artış 54,5 milyar TL ile %100 risk ağırlıklı kredilerde meydana gelirken, söz konusu dönemde özkaynaklardaki en büyük artış, 2,5 milyar TL ile yedek akçelerde gözlenmiştir.

Tablo 3.2-1: Özkaynak, Risk Ağırlıklı Varlıklar ve Sermaye Yeterlilik Rasyosu

	Özkaynak (Milyar TL)				RAV (Milyar TL)				SYR (%)			
	Ara.10	Mar.11	Haz.11	% değişim (Haz.11-Mar.11)	Ara.10	Mar.11	Haz.11	% değişim (Haz.11-Mar.11)	Ara.10	Mar.11	Haz.11	% değişim (Haz.11-Mar.11)
Sektör	137,6	140,2	145,8	4,0	725,6	780,0	850,4	9,0	19,0	18,0	17,1	-4,7
Mevduat	118,0	120,0	125,0	4,1	665,5	715,8	782,0	9,2	17,7	16,8	16,0	-4,9
- Kamu	29,4	30,3	31,2	2,9	173,3	184,8	203,2	9,9	17,0	16,4	15,4	-6,4
- Yerli Özel	68,5	70,7	74,1	4,7	376,1	416,9	455,1	9,2	18,2	17,0	16,3	-4,3
- Küresel	20,0	19,0	19,7	3,9	116,0	114,0	123,7	8,5	17,3	16,6	15,9	-3,9
KYB	14,2	14,6	15,1	3,3	24,2	25,9	27,7	7,1	58,6	56,5	54,4	16,9
Katılım	5,4	5,6	5,8	3,1	35,8	38,2	40,7	6,5	15,1	14,6	14,2	-2,7
Büyük Ölçek	91,6	92,6	96,7	4,4	511,1	550,0	601,4	9,3	17,9	16,8	16,1	-4,3
Orta Ölçek	23,5	24,4	25,3	3,6	150,3	161,4	175,0	8,4	15,6	15,1	14,4	-4,3
Küçük Ölçek	22,4	23,2	23,9	2,9	64,2	68,8	74,0	7,6	35,0	33,7	32,2	-4,3

Açıklama: Özkaynak tutarı SY440 formundan alınmış olup, bilanço özkaynağı ile farklılık arz etmektedir.

Fonksiyon grupları itibarıyla incelendiğinde, Haziran 2011'de mevduat, katılım ve kalkınma-yatırım banka gruplarının SYR'lerinin Mart dönemine göre sırasıyla 0,8, 0,4 ve 2,1 puan gerilediği görülmektedir.

Grafik 3.2-1: Özkaynak, Risk Ağırlıklı Varlıklar Endeksi

2009 yılı sonundan itibaren büyüme ve risk tercihlerindeki artışa paralel olarak, 2010 yılı üçüncü çeyreğinde görülen 0,1 puanlık artış istisna olmakla beraber, ılımlı bir azalma eğilimine giren SYR bu eğilimini 2011 yılı ikinci çeyreğinde de devam etmiştir. Sektörün aktif büyüklüğü ile risk ağırlıklı varlıklar için yapılan değerlendirmede ise, 2008 yılı ikinci çeyreğinden itibaren risk ağırlıklı varlıklar artış oranının, aktifler artış oranının altında seyrettiği, 2010 yılının ilk çeyreğinden itibaren ise risk tercihindeki değişikliğin etkisiyle genel olarak risk ağırlıklı varlıkların, aktiflerden daha yüksek oranda arttığı görülmektedir. 2011 yılının ikinci çeyreğinde ise, risk ağırlıklı varlıklar ve aktiflerin artış oranının sırasıyla %9 ve %9,5 olarak gerçekleşerek 2010 yılı öncesi yapısına geri döndüğü dikkat çekmektedir.

Bankacılık sektörünün ana sermayesi, 2011 yılı ikinci çeyreğinde 4,6 milyar TL artış göstermiştir. Ana sermaye kalemleri içinde en büyük artış, 2,5 milyar TL ile yedek akçelerde meydana gelmiştir. Ana sermayenin özkaynak içindeki payı, 2011 Haziran itibarıyla, %90,7 olarak gerçekleşmiştir. Ana sermayenin özkaynak içindeki ağırlığı, Türk bankacılık sektöründeki yüksek sermaye kalitesine işaret etmektedir.

Tablo 3.2-2: Özkaynak Ana Bileşenleri

(Milyon TL)	2008	2009	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Özkaynak içindeki pay	% Değişim (Haz.11-Mar.11)
Ana Sermaye	88.619	104.139	109.097	113.056	117.597	123.625	127.652	132.276	90,7	3,6
-Ödenmiş Sermaye	39.406	42.542	44.459	46.298	46.653	47.931	48.558	49.490	33,9	1,9
-Ödenmiş Sermaye Enflasyon Farkı	7.263	7.057	6.693	6.634	6.640	6.640	7.309	7.259	5,0	-0,7
-Hisse Senedi İhraç Primleri	3.333	3.174	3.174	3.169	3.169	3.170	3.170	3.170	2,2	0,0
-Yedek akçeler	39.911	49.228	56.206	62.431	62.376	62.023	76.841	79.296	54,4	3,2
-Net dön. Kârı ile Geçm.Yıl Kârı	13.718	20.568	17.222	13.159	17.490	22.752	9.245	10.522	7,2	13,8
-Yedek Akçelerle Karşılanamayan Zarar	-18.023	-17.992	-17.942	-17.945	-17.864	-17.867	-17.822	-17.822	-12,2	0,0
Katkı Sermaye	8.560	12.201	12.763	12.321	13.634	14.493	13.849	14.567	10,0	5,2
-Genel karşılıklar	3.641	4.083	4.310	4.584	4.665	5.060	5.902	6.789	4,7	15,0
-İkincil sermaye benzeri borçlar	5.493	5.538	5.523	5.460	5.339	5.182	5.115	5.289	3,6	3,4
-SHMD ile iştirak ve bağlı ortaklıklara ilişkin değer artış fonlarının % 45'i	-692	2.461	2.798	2.111	3.420	4.022	2.644	2.301	1,6	-13,0
Sermayeden İndirilen Değerler	-4.452	-1.300	-1.343	-1.392	-1.346	-553	-1.252	-1.010	-0,7	-19,3
Özkaynaklar	92.727	115.040	120.517	123.984	129.885	137.564	140.249	145.833	100,0	4,0

Risk ağırlıklı varlıkların %84,7'si kredi riskine esas tutardan oluşmaktadır. Kredi riskine esas tutar toplamının ise %86'sı, %100 risk ağırlıklı varlıklardan oluşmaktadır. Kredi büyümesine paralel olarak, yılın ikinci çeyreğinde bankacılık hesaplarında yer alan kalemler arasında en büyük artış, 54,5 milyar TL ile %100 risk ağırlıklı varlıklarda meydana gelmiştir. Bu artışın 38,2 milyar TL'si %100 risk ağırlıklı kredilerden, 10,5 milyar TL'si gayrinakdi kredi ve taahhütlerden kaynaklanmaktadır. Konut kredilerindeki artış paralelinde %50 risk ağırlıklı kredilerde 6,3 milyar TL artış gerçekleşmiştir. Söz konusu dönemde %0 risk ağırlıklı varlıklarda meydana gelen artış, 37,7 milyar TL düzeyindedir. Konut ve taşıt kredileri dışındaki 2 yıldan uzun vadeli tüketici kredilerinin risk ağırlığının 18 Haziran 2011 tarihinde yapılan bir düzenleme ile %200'e çıkarılmasına bağlı olarak %200 risk ağırlıklı varlıklarda %402 oranındaki yükseliş gerçekleşmiştir.

Tablo 3.2-3: Risk Ağırlıklı Varlıklar ve Riske Esas Tutarlar

(Milyon TL)	2008	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	% Değişim
								Tutar	Haz.11-Mar.11
- Risk Ağırlığı %0 Olan Varl.	228.731	262.657	251.271	261.134	246.219	264.778	275.581	313.324	13,7
- Risk Ağırlığı %10 Olan Varl.	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0
- Risk Ağırlığı %20 Olan Varl.	48.257	51.460	51.711	49.248	51.603	55.585	52.550	55.150	4,9
- Risk Ağırlığı %50 Olan Varl.	94.785	99.039	105.458	113.131	117.472	129.169	137.155	150.401	9,7
- Risk Ağırlığı %100 Olan Varl.	375.908	402.532	424.448	461.338	482.725	526.525	566.321	620.837	9,6
- Risk Ağırlığı %150 Olan Varl.	1.747	2.228	2.104	2.464	2.683	2.942	3.023	4.254	40,7
- Risk Ağırlığı %200 Olan Varl.	173	392	431	426	513	636	659	3.307	401,8
Kredi Riskine Esas Tutar	435.919	466.470	491.538	532.300	556.832	607.912	651.261	720.062	10,6
Piyasa Riskine Esas Tutar	19.947	24.939	27.591	28.494	29.669	32.694	34.753	36.304	4,5
Op. Riske Esas Tutar	59.681	70.569	84.975	84.975	84.975	84.975	93.991	94.027	0,0
Toplam Risk Ağırlıklı Varl.	516.547	561.979	605.103	645.769	671.475	725.581	780.005	850.392	9,0

*Operasyonel riske esas tutar, SY430 formundan alınmış olup, temel gösterge yaklaşımına göre hesaplanan değerden farklılık arz etmektedir.

Sermaye yükümlülüğü, maruz kalınan riskler sebebiyle bulundurulması gereken asgari sermaye tutarını ifade etmekte ve riske esas tutarlar baz alınarak hesaplanmaktadır. Haziran 2011 itibarıyla, bankacılık sektörünün sermaye yükümlülüğünün %84,7'si kredi riskinden, %11,1'i operasyonel riskten, %4,3'ü ise piyasa riskinden oluşmaktadır. Özkaynak toplamından sermaye yükümlülüğü tutarının düşülmesi suretiyle hesaplanan serbest özkaynak tutarında Mart döneminden bu yana önemli bir değişiklik görülmemiştir. Ancak, 2010 yılı sonuyla karşılaştırıldığında serbest özkaynak tutarının, risk ağırlıklı varlıklarda ve dolayısıyla sermaye yükümlülüğünde meydana gelen görece yüksek artışa bağlı olarak, 1,7 milyar TL azalarak 77,8 milyar TL düzeyinde gerçekleştiği gözlenmektedir.

Tablo 3.2-4: Yasal Sermaye Yükümlülüğünün Dağılımı

Haziran 2011	Mevduat		KYB		Katılım B.		Toplam	
	Mil. TL	% Pay	Mil. TL	% Pay	Mil. TL	% Pay	Mil. TL	% Pay
Kredi Riski Sermaye Yük.	52.880	84,5	1.860	83,8	2.864	88,0	57.605	84,7
Piyasa Riski Sermaye Yük.	2.773	4,4	107	4,8	25	0,8	2.904	4,3
Operasyonel Risk Sermaye Yük.	6.905	11,0	251	11,3	365	11,2	7.522	11,1
Toplam Serm. Yük.	62.558	100,0	2.219	100,0	3.254	100,0	68.031	100,0
Serbest Özkaynak	62.421		12.859		2.522		77.802	
Mart 2011								
Kredi Riski Sermaye Yük.	47.713	83,3	1.717	82,9	2.672	87,3	52.101	83,5
Piyasa Riski Sermaye Yük.	2.654	4,6	103	5,0	24	0,8	2.780	4,5
Operasyonel Risk Sermaye Yük.	6.903	12,1	251	12,1	365	11,9	7.519	12,1
Toplam Serm. Yük.	57.269	100,0	2.071	100,0	3.061	100,0	62.400	100,0
Serbest Özkaynak	62.751		12.556		2.542		77.849	

Olası kur ve faiz değişimlerinin SYR'ye olan etkisi incelendiğinde, diğer değişkenler sabitken, ABD Doları kurunda meydana gelecek %10 oranındaki artışın, SYR'de 0,37 puanlık bir düşüş yaratacağı görülmektedir. Euro kurunda %10 oranında meydana gelecek bir artış ise, SYR'de 0,27 puanlık bir düşüş meydana getirecektir. Buna karşılık, faiz haddinde meydana gelecek 1 puanlık yukarı yönlü bir değişim, SYR'yi 0,57 puan düşürecek; 1 puanlık aşağı yönlü bir değişim ise SYR'yi 0,6 puan artıracaktır.

Tablo 3.2-5: Olası Kur ve Faiz Değişimlerinin Sermaye Yeterliliği Rasyosuna Etkisi

(Haz 2011)	Kurdaki (ABD Doları) Değiş. (%)				Kurdaki (Euro) Değişim (%)				TL Faiz Oranlarındaki Değişim (Puan)			
	-10	1	5	10	-10	1	5	10	-2	-1	+1	+2
Tahmini RAV Değişimi (%)	-1,29	0,13	0,64	1,29	-0,71	0,07	0,36	0,71	0,85	0,42	-0,41	-0,81
Tahmini Özkaynak Değişimi (%)	-1,13	0,11	0,03	-1,00	1,00	-0,10	-0,50	-0,99	8,20	4,04	-3,92	-7,73
Tahmini SYR Değişimi (puan)	-0,03	0,00	-0,10	-0,37	0,29	-0,02	-0,14	-0,27	1,20	0,60	-0,57	-1,14

Kutu 5: Seçilmiş Ülkelerin Sermaye Yeterlilik Rasyoları

Sermaye yeterlilik oranlarının gelişimi ülkeler bazında incelendiğinde, küresel krizin etkilerinin yoğun yaşandığı 2008 yılında Yunanistan, Portekiz ve Norveç'in sermaye yeterlilik rasyolarının Basel standartları kapsamında uluslararası eşik değer olan %8'e yaklaştığı, Fransa, İtalya ve İsveç gibi gelişmiş ekonomilerin ise görece düşük sermaye yeterlilik seviyelerini sürdürdükleri görülmektedir. Diğer ülkelerin sermaye yeterlilik rasyolarında ise dramatik değişiklikler yaşanmamıştır. 2009 yılından itibaren tüm ülke rasyolarında kısmi bir toparlanma gözlenmektedir. Bu süreçte Türk bankacılık sektörünün sermaye yeterlilik rasyosu %8 eşiğinin oldukça üzerinde seyretmiş, 2008 yılındaki 0,9 puanlık sınırlı bir düşüşün ardından 2009 yılında 2,6 puanlık bir artış göstermiştir. Ülkemiz bankacılık sektörü sermaye yeterlilik rasyosunda 2010 yılında gerçekleşen kısmi düşüşe rağmen, güçlü görünümünü korumakta ve seçilmiş ülkeler arasında en yüksek değerlere sahip olan ülkeler arasında yer almaktadır. Ana sermayenin risk ağırlıklı varlıklara oranı, sermaye kalitesine ilişkin bir gösterge olup, söz konusu oran aynı şekilde Türk bankacılık sektörü sermaye yapısının yüksek kalitesine işaret etmektedir.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Sermaye Yeterlilik Rasyoları							Ana Sermaye/RAV					
Gelişmiş Ekonomiler												
Avustralya	10.2	10.3	10.1	11.3	11.9	11.4	7.5	7.3	7.1	8.5	9.3	9.6
Avusturya	11.8	13.2	12.7	12.9	15.0	17.4		9.0	8.8	9.3	11.1	13.1
Belçika	11.5	11.6	11.3	16.4	17.3	19.3		8.4	12.0	11.5	13.2	15.5
Kanada	12.9	12.5	12.1	12.2	14.7	15.6				9.8	12.1	13.1
Danimarka	11.5	-	10.6	12.4	16.1	16.0	10.1	-	8.4	9.4	13.5	13.9
Finlandiya	17.2	15.1	15.1	13.6	14.6	14.4			13.5	12.5	13.8	13.6
Fransa	11.3	10.9	10.2	10.5	12.4	-				8.5	10.2	-
Almanya	12.2	12.5	12.9	13.6	14.8	16.1	8.0		8.2	9.6	10.8	11.8
Yunanistan	13.2	12.2	11.2	10.0	11.7	12.3				8.6	11.1	11.3
İrlanda	12.7	12.0	11.8	12.1	12.8	14.5	9.4	9.7	9.0	9.3	9.8	11.6
İtalya	10.0	10.1	10.1	10.4	11.7	12.0*	7.2	7.1	7.1	6.9	8.3	8.6*
Japonya	12.2	13.1	12.3	12.4	12.4	13.8					9.1	10.7
Kore	13.0	12.8	12.3	12.3	14.4	14.3				8.8	10.9	11.3
Lüksemburg	15.5	15.3	14.3	15.4	19.2	17.4				13.0	16.7	14.9
Malta	17.1	15.0	14.7	14.6	15.9	15.3	15.6	13.5	12.7	12.5	13.0	12.3
Hollanda	12.6	11.9	13.2	11.9	14.9	13.7**				9.6	12.4	11.8**
Norveç	11.9	11.2	11.7	10.1	12.8	14.2				7.5	10.3	11.8
Portekiz	12.5	11.8	10.4	9.4	10.5	10.3	8.3	8.7	7.0	6.6	7.9	8.3
Singapur	15.8	15.4	13.5	14.7	17.3	18.6				11.5	14.1	15.5
İspanya	12.0	11.9	11.4	11.3	12.2	12.0	8.1	7.6	7.9	8.4	9.7	10.2
İsveç	10.1	10.0	10.1	10.2	12.7	-		7.1	7.3	7.7	10.6	-
İsviçre	12.4	13.4	12.1	15.0	17.9	17.0-				12.5	15.2	15.6
İngiltere	12.8	12.9	12.6	12.9	14.8	15.0*				9.6	11.6	12.4*
ABD	12.9	13.0	12.8	12.8	13.9	14.8					11.5	12.5
Yükselen Ekonomiler												
Merkezi ve Doğu Avrupa												
Macaristan				12.4	13.9	14.1				10.3	11.6	11.6
Polonya	14.5	13.2	12.0	11.2	13.3	-				10.7	11.1	--
Türkiye	23.7	22.2	18.9	18.0	20.6	19.0				17.2	18.6	17.0
Asya												
Çin	2.5	4.9	8.4	12.0	11.4	12.2				11.2	12.9	10.1
Hindistan	12.8	12.3	12.3	13.0	13.2	15.2				9.1	9.2	10.3
Latin Amerika												
Arjantin	15.9	16.9	16.9	16.9	18.8	17.7	14.1	14.1	14.6	14.2	14.5	13.1
Brezilya	17.9	18.9	18.7	18.2	18.9	17.6	14.7	14.8	14.1	14.4	15.1	13.5
Diğer												
Rusya	16.0	14.9	15.5	16.8	20.9	18.1				11.6	14.7	13.2

(*) Haziran 2010, (**) Eylül 2010 verileri

Kaynak: SYR IMF Global Financial Stability Report, Ekim 2010, IMF FSI veri tabanı,

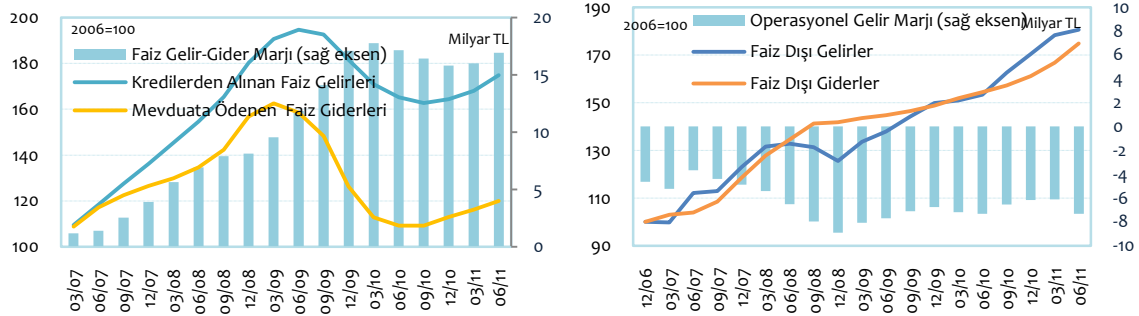
NOT: Ülkelerin muhasebe, vergi ve denetim rejimlerinde farklılıklar bulunması nedeniyle, ülkeler arası karşılaştırma yapılırken veriler ihtiyatlı yorumlanmalıdır.

3.3 Kârlılık Analizi

Haziran 2011 itibarıyla, bankacılık sektörünün dönem net kârı, geçen yılın aynı dönemine göre 1,8 milyar TL azalarak 10,3 milyar TL düzeyinde gerçekleşmiştir. Kârlılıktaki azalmada, net faiz gelirlerinde meydana gelen azalma belirleyici olmuştur. Nitekim söz konusu dönemde, kredilerden alınan faizlerde 3 milyar TL'lik artış olmasına rağmen, menkul değerlerden alınan faizler ile bankalardan ve para piyasası işlemlerinden alınan faizlerdeki düşmenin etkisiyle faiz gelirleri 1,4 milyar TL artarken, aynı dönemde faiz giderlerinin 3,4 milyar TL artması, net faiz gelirlerinde 2 milyar TL düzeyinde azalmaya sebep olmuştur. Aynı dönemde faiz dışı gelirlerde 1,4 milyar TL, faiz dışı giderlerde ise 2,6 milyar TL artış yaşanmasının etkisiyle, faiz dışı gelir-gider dengesi faiz dışı giderler lehine sonuçlanmıştır. Faiz dışı gelirler içinde, en yüksek artış 1 milyar TL ile bankacılık hizmet gelirlerinde meydana gelmiştir. Sermaye piyasası işlemlerinden 1,4 milyar TL kâr elde eden sektör, aynı dönemde kambiyo işlemlerinden 1 milyar TL zarar etmiştir. Faiz dışı giderler içinde en yüksek artışlar ise, personel giderleri ile genel karşılıklarda meydana gelmiştir. Genel karşılıklarda meydana gelen artışta, ilgili Yönetmelikte 28.05.2011 ve 18.06.2011 tarihlerinde yapılan değişikliklerle, düzenlemede belirtilen nitelikleri haiz tüketici kredileri ile gayrinakdi krediler için genel karşılık oranlarının artırılmasının etkisi bulunmaktadır.

Kredi hacminde son 12 ayda meydana gelen %36,4 oranındaki artışın etkisiyle, kredilerden alınan faiz gelirlerinde Haziran 2010-Haziran 2011 döneminde 3,1 milyar TL artış meydana gelmiştir. Aynı dönemde mevduat hacmindeki artış oranı %16,8 ile sınırlı kalmış ve mevduata ödenen faiz giderlerinde 2 milyar TL düzeyinde artış meydana gelmiştir. Söz konusu durumun etkisiyle kredi faiz geliri-mevduat faiz gideri marjı, yılın ikinci çeyreğinde artmaya devam etmiştir. Kredi faiz gelirleri ile mevduat faiz giderlerinin yıllıklandırılmış tutarları üzerinden hesaplanan faiz gelir-gider marjı, 2010 yılının ilk çeyreğinden 2011 yıl başına kadar azalma eğilimi göstermiş, 2011 yılından itibaren ise artış eğilimine girmiştir. Haziran 2011 itibarıyla söz konusu tutar, 16,9 milyar TL'dir.

Grafik 3.3-1: Faiz Gelir Marjı ve Operasyonel Gelir Marjı

Not: Değişim endeksleri her bir dönem için önceki 12 aya ait tutarlar toplanarak elde edilmiştir.

Faiz dışı gelirler ile faiz dışı giderler farkına eşit olan operasyonel gelir marjının, yıllıklandırılmış tutarlara göre hesaplanan değeri, faiz dışı gelirlerde meydana gelen görece yüksek artışın etkisiyle Haziran 2011 itibarıyla -7,3 milyar TL düzeyine gerilemiştir.

Haziran 2011 itibarıyla, bankacılık sektörünün dönem net kârının %92,1'i mevduat bankalarına, %3,5'i katılım bankalarına, %4,4'ü kalkınma ve yatırım bankalarına aittir. Bir önceki yılın aynı dönemine göre mevduat bankaları ile katılım bankalarının net kârları sırasıyla 1,9 milyar TL ve 23 milyon TL azalma gösterirken, kalkınma ve yatırım bankalarının net kârı, net faiz gelirlerinin artış yönlü hareketinin etkisiyle 25 milyon TL artmıştır. Söz konusu dönemde katılım bankalarının da net kâr payı gelirleri artmış, fakat faiz dışı gelir-gider dengesinde faiz dışı giderler lehine olan bozulma

kârlılığı olumsuz etkilemiştir. Aynı dönemde mevduat bankalarının net faiz gelirlerinin ise, menkul değerlerden alınan faizler ile mali piyasalardan alınan faizlerdeki düşüşün etkisiyle azalmıştır.

Tablo 3.3-1: Fonksiyon Grupları İtibarıyla Gelir-Gider Kalemleri

(Aralık 2010) (Milyon TL)	Mevduat		Katılım		KYB		Toplam	
	Haz.10	Haz.11	Haz.10	Haz.11	Haz.10	Haz.11	Haz.10	Haz.11
Kredilerden Alınan Faizler	21.249	24.051	1.392	1.553	376	472	23.017	26.075
Mali Piyasalardan Alınan Faizler	884	560	34	11	198	195	1.116	766
Menkul Değerlerden Alınan Faizler	13.437	11.933	75	81	175	176	13.686	12.190
Faiz Gelirleri	36.356	37.314	1.573	1.687	765	1.063	38.693	40.065
Mevduata Verilen Faizler	14.283	16.227	820	832	0	0	15.103	17.059
Mali Piyasalara Ödenen Faizler	3.073	4.058	16	44	125	148	3.215	4.251
Faiz Giderleri	17.552	20.721	836	876	144	380	18.532	21.977
Net Faiz Gelirleri	18.804	16.593	736	811	621	683	20.162	18.088
Özel Karşılıklar	2.804	1.704	158	184	30	7	2.992	1.894
Kredilerden Alınan Ücret ve Komisyonlar	1.300	1.459	279	307	57	58	1.636	1.824
Bankacılık Hizmet Gelirleri	5.183	6.126	140	172	39	123	5.362	6.420
Faiz Dışı Gelirler	11.131	12.523	616	643	211	292	11.957	13.455
Operasyon Giderleri	5.984	6.639	393	457	173	202	6.550	7.298
Menkul Değerler Değer Azalma Provizyonu	67	137	0	0	3	2	71	139
İştirakler, Bağlı ve Birl. Kont. Ed. Ort. Değer Azalma Provizyonu	16	1	10	0	4	0	30	1
Faiz Dışı Giderler	13.409	15.735	802	929	312	441	14.523	17.105
Sermaye Piyasası İşlem Kârları/Zararları	-1.595	1.334	73	91	5	-28	-1.516	1.397
Kambiyo Kârları/Zararları	1.867	-1.102	18	20	17	56	1.902	-1.025
Diğer Faiz Dışı Gelirler	274	196	92	111	22	28	388	336
Dönem Kârı	13.996	11.874	484	451	512	556	14.992	12.879
Dönem Net Kârı	11.352	9.497	381	358	436	461	12.169	10.314

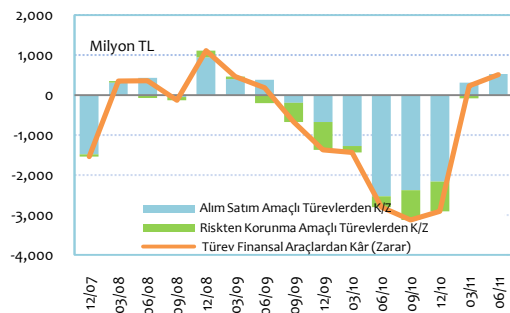
Mali Piyasalardan Alınan Faizler: Bankalardan Alınan Faizler+Para Piyasasından Alınan Faizler+Ters Repo İşlemlerinden Alınan Faizler

Mali Piyasalara Ödenen Faizler: Repo Faiz Giderleri + Bankalara Ödenen Faiz Giderleri + Para Piyasası İşlemleri Faiz Gideri

Operasyon Giderleri: Personel Giderleri + Kıdem Tazminatı Karşılık Gideri + Diğer İşletme Giderleri + Amortisman Giderleri

2011 yılı ikinci çeyreğinde sermaye piyasası işlemlerinden 1,4 milyar TL kâr edilmiştir. Sektör bu dönemde alım-satım amaçlı türev işlemlerden 531 milyon TL kâr, riskten korunma amaçlı türev işlemlerden 15 milyon TL zarar etmiş olup, toplamda türev işlemlerden 515 milyon TL kâr sağlamıştır. Aynı dönemde menkul kıymet alım-satım işlemlerinden ise 1,4 milyar TL kâr elde edilmiştir. Sektörün, 2011'in ilk çeyreğinden itibaren türev işlemlerden kâr etmeye başlaması, sermaye piyasası işlemlerinin kârla sonuçlanmasında etkili olmaktadır.

Grafik 3.3-2: Türev Finansal Araçlardan Kâr/Zarar

(Milyon TL)	2009	2010	Mar.11	Haz.11
Vadeli döviz alım satım işlemlerinden	742	579	213	428
Vadeli faiz sözleşmesi alım satım işleml.	-22	4	-3	-1
Swap para alım satım işlemlerinden	-862	-1.745	148	124
Swap faiz alım satım işlemlerinden	-1.191	-1.572	-130	-309
Kredi temerrüt swabı alım satım işleml.	4	-7	-3	-7
Futures para alım satım işlemlerinden	-4	6	1	0
Futures faiz alım satım işlemlerinden	-4	-9	3	1
Para alım satım opsiyonlarından	181	233	-17	114
Faiz alım satım opsiyonlarından	28	15	6	8

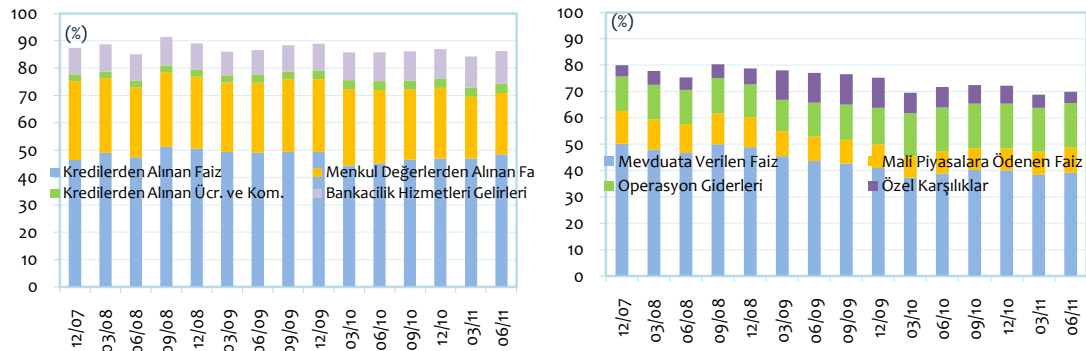
Riskten korunma ve alım-satım amaçlı türevlerden toplam K/Z'dir.

Kredi türleri itibarıyla faiz gelirlerinin kompozisyonunda görülen istikrarlı yapı, yılın ikini çeyreğinde de devam etmiştir. Tüketici kredilerinden alınan faiz gelirleri, %31,5 ile kredi faiz gelirlerinin en büyük kısmını teşkil etmektedir. Yılın ikinci çeyreğinde tüketici kredisi faiz gelirlerindeki artış, 4,2 milyar TL'dir. Aynı dönemde taksitli ticari kredilerden alınan faiz gelirleri 1,6 milyar TL artarken, kredi kartlarından faiz gelirleri, 1,1 milyar TL artış göstermiştir.

Tablo 3.3-2: Kredi Türleri İtibarıyla Faiz Gelirleri

(Haziran 2011)	2009		06.2010		2010		03.2011		06.2011	
	Mio. TL	% Pay	Mio. TL	% Pay	Mio. TL	% Pay	Mio. TL	% Pay	Mio. TL	% Pay
Tüketici Kredilerinden Faiz Gel.	14.399	27,4	7.248	31,5	14.967	31,5	3.960	31,8	8.207	31,5
Taksitli Ticari Kredilerden Faiz Gel.	6.406	12,2	2.749	11,9	5.530	11,6	1.468	11,8	3.076	11,8
Kredi Kartlarından Faiz Gel.	6.102	11,6	2.414	10,5	4.840	10,2	1.084	8,7	2.163	8,3
İhtisas Kredilerinden Faiz Gel.	3.203	6,1	1.328	5,8	2.757	5,8	742	6,0	1.566	6,0
İhracat Kredilerinden Faiz Gel.	2.643	5,0	808	3,5	1.655	3,5	455	3,7	965	3,7
Kredili Mevduattan Faiz Gel.	2.603	5,0	1.168	5,1	2.372	5,0	594	4,8	1.242	4,8
Mali Kesime Kredilerden Faiz Gel.	630	1,2	307	1,3	715	1,5	188	1,5	384	1,5
TOA ve Zarar Nitel. Alacaklar. Faiz Gel.	803	1,5	561	2,4	1.155	2,4	342	2,7	626	2,4
Kredilerden Alınan Faiz Gelirleri	52.478	100,0	7.248	31,5	47.498	100,0	12.439	100,0	26.075	100,0

Gelir kalemlerinin, toplam gelir içindeki dağılımı incelendiğinde, yılın ikinci çeyreğinde kredilerden alınan faiz gelirlerinin toplam gelirler içindeki payının %46,8'den %48,3'e yükseldiği görülmektedir. Sektörün gelir kompozisyonu, kredi faiz gelirleri lehine değişme göstermektedir. Bununla birlikte, kredi hacminin aksine menkul değerler portföyünde son 12 aylık dönemde önemli bir artış olmaması ve faiz oranlarındaki düşme sebebiyle menkul değerlerden alınan faiz gelirlerinin, toplam gelirler içindeki payı, Haziran 2010'a göre %26,8'den %22,6'ya gerilemiştir. Bununla birlikte ağırlıklı olarak havale komisyonları, sigorta komisyonları, ekspertiz ücretleri ile kredi kartı ücret ve komisyonları gelirlerinden oluşan bankacılık hizmet gelirlerinin kârlılık üzerindeki olumlu etkisi devam etmekte olup, bunların toplam gelir içindeki payı, yılın ikinci çeyreğinde %11,4'ten %11,9'a yükselmiştir.

Grafik 3.3-3: Gelir/Gider Kalemlerinin Toplam Gelir/Gider İçindeki Payları

2011 yılının ikinci çeyreğinde, bankacılık sektörünün aktif ve özkaynak kârlılığı, önceki yılın aynı dönemine göre sırasıyla 0,6 ve 3,7 puan azalarak %2 ve %15,4 düzeylerine gelmiştir.

Tablo 3.3-3: Aktif ve Özkaynak Getiri Oranları

	ROA (%)						ROE (%)					
	2008	2009	Haz.10	Ara.2010	Mar.11	Haz.11	2008	2009	Haz.10	Ara.2010	Mar.11	Haz.11
Sektör	2,0	2,6	2,6	2,5	2,2	2,0	16,8	20,2	19,1	18,1	16,7	15,4
Mevduat	1,9	2,6	2,6	2,5	2,1	1,8	17,5	22,0	20,8	19,7	16,7	15,2
Katılım	2,8	2,4	2,2	2,0	1,8	1,7	21,6	17,3	16,5	15,5	14,4	13,6
KYB	4,5	4,0	3,2	3,0	2,9	2,8	9,4	8,5	6,8	6,3	6,3	6,2
Büyük Ölçek	2,2	2,7	2,8	2,6	2,1	1,8	19,3	24,6	24,1	21,9	17,3	15,7
Orta Ölçek	1,4	1,9	1,6	1,9	1,4	1,4	10,2	14,3	11,8	14,5	10,5	11,0
Küçük Ölçek	2,4	3,0	2,5	2,2	2,2	1,4	9,9	9,3	7,7	7,5	9,2	6,2

Haziran 2011 itibarıyla, bankacılık sektöründe toplam gelirlerin ortalama aktiflere oranı, gerek net faiz gelirlerinde gerekse faiz dışı gelir-gider dengesinde meydana gelen negatif yönlü değişmelerin etkisiyle, önceki yılın aynı dönemine göre 0,9 puan azalarak %5,3 düzeyine gerilemiştir. Söz konusu dönemde sektörün ortalama aktif büyüklüğü %21,7, toplam gelirleri ise %5,5 oranında artmıştır. Toplam giderlerin ortalama pasiflere oranı, Haziran 2010 dönemine göre 0,4 puan azalarak %4,3 düzeyine gerilemiştir.

Tablo 3.3-4: Kârlılık Rasyoları

(%)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Haz.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11
Kârlılık Rasyoları											
Toplam Gelirler/Ortalama Aktif	22,9	17,2	15,9	15,5	16,4	15,9	13,8	6,2	11,3	2,8	5,3
Toplam Giderler/Ortalama Pasif	20,4	14,9	14,2	13,0	13,7	12,5	11,2	4,7	8,8	2,2	4,3
Net Faiz Marjı*	5,1	6,4	5,4	4,7	4,9	4,8	5,4	2,4	4,3	1,0	1,8
Faiz Gelirleri/Faiz Giderleri	140,8	177,6	176,3	160,9	158,0	156,5	196,1	208,8	199,9	190,0	182,3
Faiz Gelirleri/Faiz Getirili Aktifler	19,7	16,2	12,6	12,9	14,0	13,9	11,9	4,9	8,9	2,2	4,2
Faiz Giderleri/Faiz Maliyetli Pasifler	14,2	9,6	7,4	8,4	9,5	9,3	6,6	2,6	4,9	1,23	2,4
Spread**	5,5	6,7	5,1	4,6	4,5	4,6	5,3	2,4	4,0	0,9	1,8
Faiz Dışı Gelirler/Faiz Dışı Giderler	80,0	43,1	53,6	63,9	67,4	66,2	64,0	71,2	67,9	73,7	70,1
Etkinlik oranı***	54,3	58,0	62,9	53,0	51,2	54,6	44,3	44,7	48,0	51,7	53,5
Mevduata Ödenen Faiz/Ort.Mevduat	16,6	11,0	9,5	10,0	10,8	11,0	7,4	2,9	5,7	1,4	2,8
Kredilerden Faiz Geliri/Ort.Krediler	19,9	18,9	16,7	15,1	16,1	15,8	14,4	5,9	10,7	2,6	5,0
Kredilerden Ücret-Komisyon Geliri/Ort.Krediler	1,6	1,3	1,0	0,8	0,7	0,8	0,9	0,4	0,7	0,2	0,3
Menkul Değerlerden Faiz Geliri/Ort.MDP	24,5	18,1	14,0	14,0	14,8	15,3	12,3	5,3	9,5	2,2	4,4
Kâr Eden Banka Say./Top. Banka Say.	39/50	40/48	45/51	41/50	46/50	44/49	46/49	44/49	46/49	41/48	45/48
Kâr Eden Banka. Akt./Top. Aktifler	97,6	91,7	93,9	99,3	99,7	99,8	99,8	99,6	99,6	98,9	99,8

*Net faiz marjı: Net Faiz Gelirleri/Ortalama Toplam Aktifler

**Spread: (Faiz gelirleri/Faiz getirili aktifler)-(Faiz giderleri/Faiz maliyetli pasifler)

***Etkinlik oranı: Faiz dışı giderler/(Net faiz gelirleri+Faiz dışı gelirler)

Haziran 2011 itibarıyla faiz gelirleri, bir önceki yılın aynı dönemine göre %3,5 oranında artarken, faiz giderlerinin bu oranın oldukça üzerinde ve %18,6 oranında artması, faiz gelirlerinin faiz giderlerini karşılama oranının %208,8'den %182,3'e gerilemesine sebep olmuştur.

Sektör varlıklarının net faiz geliri yaratma derecesini gösteren net faiz marjı, Haziran 2010 ile karşılaştırıldığında, 0,63 puan azalarak %1,8 düzeyine gerilemiştir. Haziran 2011 itibarıyla, faiz getirili aktiflerin faiz geliri yaratma kapasitesi %4,2 iken, faiz giderlerinin faiz maliyetli pasiflere oranı %2,4'tür. Faiz gelir marjı ile faiz gider marjı arasındaki farkı ifade eden spread ise, geçen yılın aynı dönemine göre 0,6 puan azalarak, %1,8 düzeyine gerilemiştir.

Son 12 aylık dönemde, ortalama kredilerde meydana gelen görece yüksek artışın etkisiyle, kredilerden alınan faizlerin ortalama kredilere oranında, mevduata ödenen faizin ortalama mevduata oranında meydana gelenden daha büyük bir azalma görülmektedir. Faiz dışı gelirler-faiz dışı giderler dengesinde ise, faiz dışı giderlerde meydana gelen görece yüksek artış sebebiyle, azalış yönünde değişim gözlenmiştir. Faiz dışı gelirlerin faiz dışı giderlere oranı, Haziran 2011 itibarıyla %70,1 düzeyindedir.

Kâr eden banka sayısında, 2011 yılı ilk çeyreğinde görülen görece negatif tablodan uzaklaşıldığı görülmektedir. Nitekim Mart 2011'de 48 bankanın 41'i kâr etmişken bu sayı Haziran 2011'de 45'e yükselmiştir. Kâr eden bankaların aktif toplamalarının sektör aktiflerine oranı ise %99,8 düzeyindedir.

3.4 Senaryo Analizleri

Senaryo oluşturma amacıyla kullanılan ekonometrik model çerçevesinde, dört ayrı gelişme varsayılarak, çeşitli stres faktörlerinin model bazlı değişimlerini öngören senaryolar geliştirilmiştir. Söz konusu senaryolarda TL faiz oranı % 7,02, dolar faiz oranı % 2,09, euro faiz oranı % 2,14, TDO % 2,92 ve SYR % 16,42 taban değerler olarak dikkate alınmıştır. Ayrıca değerlendirmede İller Bankası verileri hariç tutulmuştur. Varsayılan gelişmelere göre risk faktörlerinin beklenen değerleri aşağıda yer almaktadır.

TL Faizlerde 4 puanlık artış senaryosunda nakdi kredi kayıp oranının % 0,52 ve TL, euro ve dolar faiz oranlarının sırasıyla % 11,02, % 2,27 ve % 2,33 olarak gerçekleşeceği öngörülmektedir. Ayrıca, hisse senedi fiyatlarının aylık %10,60 oranında artış, dolar kurunun %14,35 oranında düşüş ve euro kurunun %3,27 oranında yükselme göstereceği beklenmektedir.

Euro'nun %20 yükselmesi senaryosunun, TL, dolar ve euro faiz oranlarında ve dolar kurunda düşüşe yol açacağı öngörülmektedir. Aynı senaryo kapsamında, hisse senedi fiyatlarının aylık

%23,57 oranında artış göstereceği ve vadeler arası mevduat geçiş oranının ise %3,04 olacağı beklenmektedir.

İMKB 100 endeksinde gözlenen %20 düşüş senaryosunda ise TL, euro ve dolar faiz oranlarının sırasıyla % 6,94, % 2,31 ve % 2,19 olarak gerçekleşeceği öngörülmektedir. Ayrıca, dolar kurunda %4,08 ve euro kurunda %2,97 yükselme beklenmektedir.

Doların %20 yükselmesi senaryosunun, TL, dolar ve euro faiz oranlarında düşüşe yol açacağı öngörülmektedir. Hisse senedi fiyatlarının aylık %3,64 oranında artış göstereceği ve vadeler arası mevduat geçişme oranının ise %2,90 olacağı ve euro kurunda %9,41 yükselme beklenmektedir.

Tablo 3.4-1: Senaryolar ve Senaryo Analizi Bulguları

Senaryolar ve Senaryo Sonucu Hesaplanan Stres Faktörleri (Aylık Etkiler-%)	Nakdi Kredi Kayıp Oranı ¹	Hisse Senedi Fiyatlarının Değişimi	USD Kuru Değişimi (%)	EUR Kuru Değişimi (%)	TL Faiz Oranı ³ (puan)	USD Faiz Or. ⁴ (puan)	EUR Faiz Or. ⁴ (puan)	Mevduat Geçişme Oranı ⁵
Euro/TL kurunda % 20 artış	0,00	23,57	-10,49	20,00	3,66	1,60	1,74	3,04
Dolar/TL kurunda % 20 artış	0,00	3,64	20,00	9,41	4,40	1,60	1,91	2,90
TL faizlerde 4 puanlık artış	0,52	10,60	-14,35	3,27	11,02	2,27	2,33	3,11
Endekste % 20 düşüş	0,00	-20,00	4,08	2,97	6,94	2,31	2,19	2,87

¹ Mevcut canlı kredi portföyündeki kredilerin zarara dönüşme yüzdesini ifade etmektedir.

² İMKB 100 endeksindeki değişimleri ifade etmektedir.

³ TCMB gecelik borç alma faiz oranını ifade etmektedir.

⁴ Yabancı para faiz oranları LIBOR baz alınarak hesaplanmıştır.

⁵ 1 aydan uzun vade dilimlerinde olan mevduatın çekilerek 1 aydan az vade dilimine transfer edilme oranını ifade etmektedir.

Geliştirilen senaryoların, 2010 Aralık ayı itibarıyla bankacılık sektörü portföy değerleri üzerinden kârlılık üzerindeki etkisi değerlendirildiğinde, TL faizlerde 4 puanlık artış senaryosu sonucunda gerçekleşecek zararın yaklaşık 29 milyar TL olduğu tahmin edilmektedir. Diğer senaryolarda çoğunluğu TL faiz değişimlerinden kaynaklanan kâr elde edildiği gözlemlenmektedir.

Tablo 3.4-2: Senaryo Testi Sonuçları Kâr – Zarar

Senaryo Sonuçları Kâr-Zarar (Milyon TL)	Kurlardan Gelen	Kredilerden	TRY Faizlerden	USD Faizlerden	EUR Faizlerden	Tahmini Top. K/Z	Menkul D. K/Z
Euro/TL kurunda % 20 artış	-4.403,7	0,0	22.257,9	773,7	242,2	18.870,0	6.890,8
Dolar/TL kurunda % 20 artış	-1104,5	0,0	17.137,4	773,6	138,8	16.945,3	5.371,0
TL faizlerde 4 puanlık artış	-2697,0	-2.658,6	-23.491,2	-280,6	-113,7	-29.241,2	-7.022,0
Endekste % 20 düşüş	-966,6	0,0	501,5	-342,7	-30,0	-837,8	-28,8

Tahmini kâr/zarar bilgileri ile paralel olarak, TL Faizlerde 4 puanlık artış senaryosunun SYR'yi %13,43'e düşürecek tahmin edilmektedir. Diğer senaryolarda ise tahmini SYR'nin yükseleceği görülmektedir. Senaryo analizi sonuçları sektörün güçlü sermaye yapısının sürdüğünü ve alınan pozisyonlar sonucunda maruz kalınan risklerin yönetilebilir düzeyde olduğunu göstermektedir.

Tablo 3.4-3: Senaryo Testi Sonuçları – Sermaye Yeterliliği

Senaryo Sonuçları Sermaye Yeterliliği (Milyon TL)	Tahmini Özkaynak	RAV'ı etkileyen Tahmini K/Z (Kur Hariç)	RAV'ı etkileyen Kur Değişim Tutarı	Tahmini RAV	Tahmini SYR (%)
Euro/TL kurunda % 20 artış	156.780,1	23.273,7	617,1	855.114,6	18,33
Dolar/TL kurunda % 20 artış	154.859,7	18.049,8	27.235,0	878.416,4	17,63
TL faizlerde 4 puanlık artış	108.668,9	-26.544,2	-13.552,0	809.221,7	13,43
Endekste % 20 düşüş	137.076,6	128,8	6.183,6	845.938,9	16,20

BANKACILIK
DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU

Atatürk Bulvarı No:191 06680 Kavaklıdere / ANKARA
Tel : (0312) 455 65 29 Fax: (0312) 424 08 74

www.bddk.org.tr